

İLETİŞİM FAKÜLTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON
BÖLÜMÜNDE VERİLEN TEMEL FOTOĞRAFÇILIK
EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLERİN GEREKSİNİMLERİNE
UYGUNLUĞU

Yüksek Lisans Tezi

Dilek PORTAKAL

Eskişehir, 2019

İLETİŞİM FAKÜLTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜNDE VERİLEN
TEMEL FOTOĞRAFÇILIK EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLERİN GEREKSİNİMLERİNE
UYGUNLUĞU

Dilek PORTAKAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Dilek PORTAKAL'ın "İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Verilen Temel Fotoğrafçılık Eğitiminin Öğrencilerin Gereksinimine Uygunluğu" başlıklı tezi 04 Temmuz 2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca toplanan Sinema ve Televizyon Anabilim Dalında, yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr.Levend KILIÇ

Üye : Prof.Dr.Hüseyin ERYILMAZ

Üye : Prof.Dr.Melih Zafer ARICAN

İmza

T.C.
Prof.Dr.Bülent GÜNŞOY
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

İLETİŞİM FAKÜLTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜNDE VERİLEN TEMEL FOTOĞRAFÇILIK EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLERİN GEREKSİNİMLERİNE UYGUNLUĞU

Dilek PORTAKAL

Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2019

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Bu çalışmada Türkiye’de İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık dersinin öğrencilerin gereksinimlerine uygun olup olmadığının belirlenmesi ve Temel Fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilmesinin uygunluğunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Bu hedefe ulaşmak için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan tanımlayıcı durum çalışmasından yararlanılmıştır. Tanımlayıcı durum çalışması sınırları belirlenen bir ya da birden fazla durumun incelenerek betimlenmesini kapsar. Durum çalışmasında veri toplama kaynakları çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu çalışmada veri toplama kaynağı olarak, doküman analizi, yarı yapılandırılmış görüşme ve anket kullanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili üniversiteler arasında ortak bir ders programı olmadığı görülmüş ve dersin öğrencilerin gereksinimlerine uygun olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Ayrıca Temel Fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel çıraklık yöntemiyle, öğrenci merkezli olarak öğretilbileceği görüşü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Temel Fotoğrafçılık, Fotoğraf Eğitimi, Sinema ve Televizyon

ABSTRACT

THE SUITABILITY OF BASIC PHOTOGRAPHY EDUCATION GIVEN IN THE DEPARTMENT OF CINEMA AND TELEVISION, FACULTY OF COMMUNICATION TO THE NEEDS OF THE STUDENTS

Dilek PORTAKAL

Department of Cinema and Television

Anadolu University Graduate School of Social Sciences, June 2019

Supervisor: Prof. Dr. Levend KILIÇ

In this study, it was aimed to determine whether The Basic Photography course given in the Department of Cinema and Television of the Faculty of Communication İn Turkey is appropriate for needs of the students and to demonstrate the suitability of teaching Basic Photography education with the cognitive apprenticeship method.

In order to achieve this goal, descriptive case study, which is one of the qualitative research methods, was used. Descriptive case study involves examining and describing one or more cases with defined limits. Data collection sources may vary in the case study. In this study, document analysis, semi-structured interview and questionnaire were used as data collection methods.

As a result of the study, it was seen that there is not a common curriculum among the universities related to Basic Photography education given in the Department of Cinema and Television of the Faculty of Communication and that the course does not meet the needs of the students. In addition, it has emerged that Basic Photography education can be taught in a student- centered manner through cognitive apprenticeship.

Keywords: Basic Photography, Photography Education, Cinema and Television

Annem ve Babam'a

ÖNSÖZ

Fotoğrafın sinemanın temeli olduğu düşüncesinden yola çıkılarak İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Temel Fotoğrafçılık eğitimi nasıl yapılıyor sorusu bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışma ile İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin gereksinimlerine uygun olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra fotoğraf eğitiminin geçmiş dönemi incelendiğinde geleneksel usta-çırak ilişkisi içerisinde yapıldığı görülmüştür. Günümüzde ise usta-çırak ilişkisinin akademik olarak karşılığı bilişsel çıraklık eğitimidir. Bu çalışmada ek olarak fotoğraf eğitimi bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilmesinin uygun olduğu görüşü araştırılmıştır.

Bu çalışmanın çıkış noktasından sonuna kadar olan süreçte her zaman ve her koşulda yanımda olan, iyi bir çalışma ortaya koyacağımıza inanarak bana olan güvenini kaybetmeyen, maddi manevi hiçbir desteğini benden esirgemeyen, bir danışmandan öte her zaman bir baba gibi yanımda olan ve bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Levend KILIÇ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam sırasında görüş ve önerileri ile katkı sağlayan Prof. Dr. Murat ATAİZİ'ne, Doç. Dr. İrem Erdem AYDIN'a, Prof. Dr. Hüseyin ERYILMAZ'a, Doç. Dr. Feyyaz BODUR'a, İlyas KÜÇÜKCAN'a, Erol KUDAL'a, Tekin ERTUĞ'a, A. Halim KULAKSIZ'a, Mehmet Akif SÜTÇÜ'ye, Ersen ÇIRA'ya, Orhan Yaşar TERLEMEZ'e, Erdem ÇETİNTAŞ'a, Mesut ÇAYIR'a, verilerin analiz edilmesi aşamasında bana yardımcı olan Öğr. Gör. Gökhan Deniz DİNÇER'e, Arş. Gör. Serhat ÖZER'e ve anket çalışmama katılan 130 Sinema ve Televizyon Bölümü öğrencisine yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Çalışmam sırasında beni her zaman destekleyen, kendime olan inancımı yitirdiğimde beni ayağa kaldıran annem Çakır PORTAKAL ve babam Halil PORTAKAL'a, kardeşlerim Hayri, Emine, Aysun ve Esengül'e, arkadaşım Elif'e ve tezimin isimsiz kahramanlarına, benimle her sıkıntıya katlandıkları, bana göstermiş oldukları sevgi, anlayış ve yardımlardan dolayı teşekkür ederim.

Eskişehir, 2019
Dilek PORTAKAL

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

...16.07.2019

(İmza)

Dilek PORTAKAL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İTHAF SAYFASI	v
ÖNSÖZ	vi
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	... xii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Sorun	1
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5.Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. RESMETME TEKNİĞİ OLARAK FOTOĞRAF	7
2.1. Yüzey Üzerine Işık Yoluyla Resmetme	7
2.2. Fotoğraf Tekniği	12
2.3. Fotoğraf Sanatı	14
2.4. Fotoğrafın Dünyası	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’DE FOTOĞRAF EĞİTİMİ	22
3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	23
3.2. Cumhuriyet Dönemi	24
3.2.1. Halkevleri ve Köy Enstitüleri	24
3.2.2. Sivil toplum örgütleri	27
3.3. Eğitim Kurumları	29
3.3.1. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları	29
3.3.2. Yükseköğretim kurumları	34
3.3.3. Yaygın eğitim kurumları	37
3.3.4. Fotoğraf eğitimi konusundaki çalışmalar	38
3.4. İletişim Fakültelerinde Fotoğraf Eğitimi	39
3.4.1. Eğitimde yeni yaklaşımlar	42
3.4.2. Durumlu öğrenme	43
3.4.3. Bilişsel çıraklık	49
3.4.4. Bilişsel çıraklık eğitimi ile öğrenme ortamları	50
3.4.5. Bilişsel çıraklık ile temel fotoğraf eğitimi	54
3.4.6. İletişim fakültelerinde fotoğraf öğrenme ortamları	55
3.4.7. Fotoğraf ve sinema ilişkisi	56
3.4.8. Sinema ve televizyon bölümünde verilen temel fotoğrafçılık eğitimi için öğrencilerin gereksinimleri	58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM	60
4.1. Araştırma Modeli	60
4.2. Evren ve Örneklem	61
4.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı	61
4.3.1. Verilerin Toplanması	61
<i>4.3.1.1. Nitel verilerin toplanması</i>	<i>61</i>
<i>4.3.1.2. Nicel verilerin toplanması</i>	<i>63</i>
4.4. Veri Analizi	64
4.4.1. Nitel verilerin analizi	64
<i>4.4.1.1. Doküman analizi</i>	<i>64</i>
<i>4.4.1.2. Görüşme analizi</i>	<i>71</i>
<i>4.4.1.2.1. Eğitimciler ile yapılan görüşmelerin analizi</i>	<i>72</i>
<i>4.4.1.2.2. Meslek çalışanları ile yapılan görüşmelerin analizi</i>	<i>74</i>
4.4.2. Nicel veri analizi	76

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM	87
5.1. Giriş	87
5.2. Bulgular ve Yorum	87
5.2.1. İletişim fakültesi sinema ve televizyon bölümünde verilen temel fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygunluğu	87
5.2.1.1. Doküman analizine ilişkin bulgular	87
5.2.1.2. Eğitimcilerin görüşlerine ilişkin bulgular	89

	<u>Sayfa</u>
5.2.1.3. Meslek çalışanlarının görüşlerine ilişkin bulgular	91
5.2.1.4. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin bulgular	92
5.2.2. İletişim fakültesi sinema ve televizyon bölümünde verilen temel fotoğrafçılık eğitimi	93
5.2.2.1. Eğitimcilerin görüşlerine ilişkin bulgular	93
5.2.2.2. Meslek çalışanlarının görüşlerine ilişkin bulgular	94
5.2.2.3. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin bulgular	94
5.2.3. Temel fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel cıraklık yöntemiyle öğretilebilmesine ilişkin bulgular	96
5.2.4. Temel fotoğrafçılık dersi içeriğinin belirlenmesine ilişkin bulgular	97
5.2.5. Temel fotoğrafçılık dersi ile ilgili karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular	97
6. SONUÇ	99
KAYNAKÇA	101
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Geleneksel bilgi aktarma yaklaşımları ve yapılandırıcı yaklaşımın öğrenme ve öğretme açısından karşılaştırılması	44
Tablo 3.2. Brown, Collins ve Newman (1989)'a göre geleneksel çıraklık ile bilişsel çıraklık arasındaki farklar	50
Tablo 3.3. Vural (2004)'e göre öğrenci merkezli eğitimde öğrencilerde bulunması gereken özellikler	52
Tablo 3.4. Vural(2004)'e göre öğrenci merkezli eğitimde öğretmenlerde bulunması gereken özellikler	53
Tablo 4.1. Eğitimciler ve meslek çalışanları ile yapılan görüşmelerin tarih ve süreleri	63
Tablo 4.2. Sinema ve Televizyon Bölümü Bulunan Fakülteler	67
Tablo 4.3. Dört Farklı Üniversitenin İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Verilen Temel Fotoğrafçılık Eğitimi Ders İçeriğinin Karşılaştırması	68
Tablo 4.4. Anket Çalışmasına Katılan Öğrencilerin Sınıf Dağılımları	77
Tablo 4.5. Sinema sektöründe fotoğraf bilgisine yönelik becerilerden hangisine daha çok ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz	78
Tablo 4.6. Temel Fotoğrafçılık dersinde edindiğiniz bilgilerle aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirebileceğinizi düşünüyorsunuz	78
Tablo 4.7. Size göre aşağıdakilerden hangisi fotoğrafçılık dersi işleyişi için uygundur	79
Tablo 4.8. Derste edindiğiniz bilgi ve beceriler doğrultusunda kendinizi sinema alanında aşağıdaki hangi alanlarda yeterli hissediyorsunuz. Neden	80
Tablo 4.9. Aşağıda verilen sınıf içi teknik etkinliklerden hangisinin sınıf içinde kullanılmasını istiyorsunuz? Birden fazla işaretleyebilirsiniz	80

Tablo 4.10. Aşağıda verilen sınıf içi teknik etkinliklerden hangisinin sınıf içinde kullanılmasını istiyorsunuz sorusuna verilen cevapların sınıf değişkenine göre incelenmesi	81
Tablo 4.11. Aşağıda verilenlerden hangisi ile dersi daha iyi anlayacağınızı düşünüyorsunuz	82
Tablo 4.12. Aşağıdakilerden hangisi temel fotoğrafçılık dersinde gerçekleştirilen bireysel projelerle ilgili olarak söylenebilir	83
Tablo 4.13. Temel fotoğrafçılık dersinde pozlama, netleme, fotoğraf makinesini tutmak, aydınlatma, filtre kullanımı gibi konuların teorik ya da uygulamalı olarak öğrendiğinizi düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise nasıl	83
Tablo 4.14. Görüntüyü kontrol etmeyi sağlayan teknik süreç ışık (aydınlatma) ve görmek konularıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi sizin için uygundur	84
Tablo 4.15. Ders kapsamında yapılan takım çalışmasında aşağıdakilerden hangisini öğrendiniz	85
Tablo 4.16. Aşağıdakilerden hangisi teknik bilgilerin öğretilmesi açısından sizin için yararlıdır	86

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin sorun, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer alıyor.

1.1.Sorun

Bugün hızla gelişen ve değişen teknolojinin etkisi her alanda olduğu gibi sinema ve Televizyon endüstrisi içinde de kendini hissettirmektedir. Sayısal teknolojilerdeki değişim, medya, iletişim ve bilişim sektöründeki değişimler sayesinde kitle iletişim araçlarını yeni bir gelecek beklemektedir. Sinema sektörüne baktığımızda yönetmen, görüntü yönetmeni gibi insanların görüntünün oluşumu konusunda teknik bilgilerinin iyi olması beklenir. Etkili bir görüntünün oluşumunun ise rastlantısal olarak oluştuğunun düşünülmesi neredeyse imkânsızdır. Sektörde çalışan teknik ekipteki elemanların sadece kendi alanlarında kendilerini yetiştirmeleri beklenirken bir yönetmen veya görüntü yönetmeninin görüntüyü etkileyen bütün özelliklere karşı bilgisinin olması beklenmektedir. Temel Fotoğrafçılık dersi de bu bilgi ve becerilerin kazandırıldığı derslerden biridir.

Fotoğraf ve sinema birbirine zincirleme bağlı bir sürecin ürünüdür. Yarının yönetmen, görüntü yönetmeni, fotoğraf sanatçıları, fotoğraf ve sinema eğitimcileri bugün verilen fotoğraf eğitiminin bir yansıması olarak karşımıza çıkacaktır. Fotoğrafın bu özelliğinden dolayı Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin, çağımızın teknolojisine ne kadar uygun olarak işlendiği, eğitimcilerin bu konudaki akademik ve teknolojik bilgi seviyeleri ve öğrencilere ne kazandırabildikleri önemlidir. Öğrencilerin sayısal teknolojiye faydalananarak ürettikleri fotoğrafların kalitesi, anlamı, sanatsal dili önem verilmesi gereken diğer bir konudur. Bunun yanı sıra Temel Fotoğrafçılık derslerinin içerik bakımından yaratıcı ürün üretimine ve görsel sanatlar eğitimine ne kadar fayda sağladığının belirlenmesi önemli bir konudur. Bu bağlamda Fotoğrafçılık eğitiminin bütün bu gereksinimleri karşılayabilecek bir eğitimin nasıl yapılandırılması gerektiği de tartışılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişen ve sürekli değişen bilgi teknolojileri çağının şüphesiz ki en büyük sorunlarından biri bilginin nasıl öğretileceği ve bu bilginin kalıcılığının nasıl

sağlanacağı konusudur. Eğitimcileri ortak bir noktada buluşturan bu sorun ezberlenen bilgilerin kolay unutulduğu ve kalıcılığının sağlanamamasıdır. Ezberci eğitimin yerine uygulayıcı eğitim çözüm olarak savunulsa da bunun ne kadar uygulamada etkin olduğu tartışılmaktadır. Temel Fotoğrafçılık eğitimi Türkiye’de görsel sanatlar eğitimi başlığı altında yer alır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın son on yıllık süreç içerisinde eğitimi geliştirme projeleri arasında sanat eğitimi de yer almaktadır. Bu projeler öğrenci merkezli eğitim temel alınarak inşa edilmeye çalışılmıştır. Öğrenci merkezli sanat eğitiminde eğitimci rehber olarak yer alır ve öğrencileriyle birlikte yeni durumları sorgulayarak yeniden öğrenir (Tüzel, 2013, s. 157).

Görsel sanatlar alanı içerisinde yer alan Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile hedeflenen bireylere bilgi ve beceri kazandırmaktır. Beceri kazandırmanın en etkin yollarından biri uygulamalı eğitimden geçmektedir. Fotoğraf eğitiminin tarihi incelendiğinde geleneksel usta-çırak ilişkisi içerisinde bu eğitimlerin yapıldığı görülmüştür. Teknolojinin gelişimi ve eğitim alanındaki yenilikler ile geleneksel usta-çırak ilişkisi değişime uğramıştır. Lisans düzeyinde eğitim veren kurumlarda modern usta-çırak ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. Bir başka deyişle öğrenciyi merkeze alan eğitim kuramlarıyla lisans düzeyinde eğitim programları şekillendirilmeye çalışılmıştır. Günlük hayatta bir ustanın yanında iş öğrenimini kapsayan geleneksel usta-çırak eğitimi, akademik düzeyde modern usta-çıraklığa dönüşmüştür; bu da bilişsel çıraklık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilişsel çıraklık, etkin bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, öğrenmenin gerçek ortamlarda ya da gerçeğe en yakın ortamlarda yapılmasını savunur. Birey gelecekte karşılaşacağı durumu hayal etmek yerine o durumun içerisinde eğitimini tamamlar diğer bir deyişle yerinde ve uygulayarak, deneme-yanılma yoluyla, usta- çırak ilişkisi içerisinde öğrenir. Bireyler eğitimlerini alırken bir taraftan meslek dalının terbiyesini, kültürünü bir yandan da uygulamaya dönük deneyim kazanırlar. Bu önem doğrultusunda Temel Fotoğrafçılık eğitimi öğretim programı hazırlanırken bilişsel çıraklık yöntemi temel alınarak bir öğretim programı hazırlanması uygun olacağı düşünülmektedir.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi incelendiğinde, dersin işleyişi ile ilgili lisans düzeyinde uygulanan ortak bir eğitim programı olmadığı görülmüştür. Her üniversite kendi imkânları ve eğitimcilerinin öngörüsü doğrultusunda ders içeriğini belirlediği düşünülmektedir. Bu

nedenle bu çalışmada verilen Temel Fotoğrafçılık dersinin öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde nasıl biçimlendirilebileceği üzerinde durulacaktır. Bu amaçla bu araştırmada da yapılmak istenen İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin gereksinimlerine uygun olup olmadığının araştırılmasıdır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın genel amacı, İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin gereksinimlerine uygun olup olmadığının araştırılmasıdır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık dersi öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun mudur?
2. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde okuyan öğrencilerin Temel Fotoğrafçılık derslerinden beklentileri nelerdir?
3. Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili olarak eğitimcilerin, öğrencilerden beklentileri nelerdir?
4. Temel Fotoğrafçılık eğitimi bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilbilir mi?
5. Temel Fotoğrafçılık dersi içeriği belirlenirken nelere dikkat edilmelidir?

1.3.Önem

Fotoğraf hemen hemen her alanda kullanılan ve önemini günümüzde de sürdüren görsel bir bilgi aracıdır. Fotoğrafın öneminin artması iletişim fakültelerinde verilen fotoğrafçılık eğitiminin önemini arttırmıştır. Görüntünün etkin olarak kullanıldığı her alan iletişim fakültesinden mezun olan öğrencilerin istihdam edilebileceği alanlardır. Bu sebeple görüntünün anlatıldığı dersler önem arz etmektedir. Temel Fotoğrafçılık dersi görüntü oluşturmadaki ilk adımdır. Fotoğrafta anlatılmak istenen bir kareye sığdırılırken, sinemada saniyede yirmi dört karenin art arda gösterilmesiyle anlatılmaktadır.

Fotoğraf ve sinema birbirine zincirleme bağılı bir sürecin ürünüdür. Bu süreç sonunda; yarının yönetmen, görüntü yönetmeni, fotoğraf sanatçıları, fotoğraf ve sinema eğitimcileri bugün verilen fotoğraf eğitiminin bir yansıması olarak karşımıza çıkacaktır. Fotoğrafın bu özelliğinden dolayı Sinema ve Televizyon Bölümü'nde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin, çağımızın teknolojisine ne kadar uygun olarak işlendiği, eğitimcilerin bu konudaki akademik ve teknolojik bilgi seviyeleri ve öğrencilere ne kazandırabildikleri önemlidir. Öğrencilerin sayısal teknolojiden faydalanarak ürettikleri fotoğrafların kalitesi, anlamı, sanatsal dili önem verilmesi gereken diğer bir konudur. Bunun yanı sıra Temel Fotoğrafçılık derslerinin içerik bakımından yaratıcı ürün üretimine ve görsel sanatlar eğitimine ne kadar fayda sağladığının tespiti ve güncel olarak müdahale edilmesi dikkate değer bir husustur.

Temel Fotoğrafçılık eğitimi görüntü oluşturma sürecinin başlangıcıdır. Bu eğitimler sayesinde öğrencilerden nitelikli bir görüntü üretmeleri beklenir. Bu sebeple Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilere bilginin yanında görüntü üretme becerisini kazandırmaya yönelik olması gerektiği düşünülmektedir. Temel Fotoğrafçılık eğitiminin tarihi incelendiğinde usta-çırak ilişkisi içerisinde yapıldığı görülmüştür. Günümüzde usta-çırak ilişkisini temele alan eğitim yaklaşımları bulunmaktadır. Bu eğitim yaklaşımlarından biri olan bilişsel çıraklık eğitiminin Temel Fotoğrafçılık dersi için uygun olabileceği düşünülmektedir. “Brown, Collins ve Dugid (1989) bilişsel çıraklığı öğrencilerin etkinlik ve toplumsal etkileşim ile gerçek uygulamalarda öğrencilerin kültürlenmesi olarak açıklamışlardır. Bilişsel çıraklık yöntemi, öğretmenin (uzmanın) bir sorunu ortaya koyduğunda öğrencilerin bu sorunu gerçek durumlarda algılamaları gerekliliği ilkesine dayalıdır (Ataizi, 1999, s. 22)”. “Bilişsel çıraklık, öğrenenlerin akademik ve mesleki eğitimini etkin bir biçimde bütünleştirerek, öğrenenlerin kendi düşünme süreçlerini oluşturabilmelerine olanak sağlamaktadır (Kaya, 2014, s. 18)”. Bir düşünme sürecinin ürünü olan fotoğrafın, bilişsel çıraklık eğitimi ile öğretilmesi, öğrenilen bilginin kalıcılığının sağlanması ve uygulanabilirliği konusunda uygun olabilir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada hareket edilen varsayımlar şunlardır;

- 1-Temel Fotoğrafçılık dersinin Sinema ve Televizyon Bölümünün temelini oluşturan unsurlardan biri oluğu düşünülmektedir.
- 2- Temel Fotoğrafçılık dersi içeriği belirlenirken İletişim Fakültesinde bulunan Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Sinema ve Televizyon gibi bölümlerin mesleki ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.
- 3- Sinema ve Televizyon Bölümüne verilen Temel Fotoğrafçılık dersinin öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olmadığı düşünülmektedir.
- 4- Temel Fotoğrafçılık eğitimi veren kurumlar arasında ortak bir ders programı olmadığı düşünülmektedir.
- 5-Temel Fotoğrafçılık eğitimi veren kurumların ortak bir dile sahip olması gerektiği düşünülmektedir.
- 6-Yönetmen ve görüntü yönetmenlerinin iyi bir fotoğraf bilgisine sahip olması gerektiği düşünülmektedir.
7. Temel Fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilbileceği düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır;

- 1- Araştırma sadece İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi ile sınırlandırılmıştır.
- 2- Araştırmanın nicel boyutu kapsamında yapılan anket çalışması, İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi almış katılımcılar ile sınırlandırılmıştır.
- 3-Araştırmanın nitel boyutu kapsamında yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler Eskişehir ili içerisinde görev yapan eğitimciler ile sınırlandırılmıştır.
- 4- Araştırmanın nitel boyutu kapsamında yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler Sinema ve Televizyon Bölümünden mezun olup Temel Fotoğrafçılık dersi almış meslek çalışanları ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Konstrüktivizm (Constructivism): Çeşitli kaynaklarda yapılandırmacılık, oluşturmaçılık veya yapıcı öğrenme kuramı olarak adlandırılan öğrenme kuramı.

İKİNCİ BÖLÜM

2. RESMETME TEKNİĞİ OLARAK FOTOĞRAF

2.1. Yüzey Üzerine Işık Yoluyla Resmetme

Fotoğraf bir kişinin ya da bir toplumun icadı değil, çeşitli meslek gruplarındaki insanların birbirlerinden habersiz yaptıkları çalışmaların bir ürünü olarak ortaya çıkmış bir icattır. Fotoğraf aynı zamanda bir resmetme tekniğidir. Diğer resmetme tekniklerinden ayrı olarak ışık ile resmetmeyi ifade etmektedir. Bu nedenle fotoğrafın tarihinden söz etmeden önce geleneksel resmetme tekniklerinden söz etmek gerekir. Üç resmetme tekniği bulunmaktadır ve bunlar geleneksel resmetme teknikleri olarak adlandırılan çizerek, boyayarak ve kazıyarak resmetme teknikleridir. İnsanoğlunun mağaralarda, avcı toplayıcı bir toplum olarak yaşamlarını sürdürdükleri dönemlerde, mağara duvarlarına çizmiş oldukları resimler geleneksel resmetme teknikleriyle çizilmiş resimler olarak kabul görmektedir. Bilinen en eski mağara resimlerine (XX. yy başlarında) *Altamira* ve *Lascaux* mağaralarında rastlanmıştır.

Sanayi Devrimi'ne kadar olan dönemde geleneksel resmetme teknikleri üç başlık altında incelenmektedir. Sanayi Devrimi'nin getirdiği teknolojik ve toplumsal değişimler ile birlikte makinenin ulaştığı her alanda yenilikler ortaya çıkmış, geleneksel resmetme teknikleri de bu yeniliklerden payına düşeni almıştır. İnsan hayatının köklü değişime uğradığı bu dönemde geleneksel resmetme tekniklerine (çizerek, kazıyarak, boyayarak) ek olarak yeni bir resmetme tekniği ortaya çıkmıştır. Bu resmetme tekniği ışık ile resmetmedir. Diğer resmetme tekniklerinden farklı olarak bir araç (fotoğraf makinesi) kullanılarak görüntünün oluşması sağlanmıştır. Fizik, kimya ve optiğin sağladığı imkânlardan faydalanarak ışığın duyarlı yüzeye temas etmesi ve bu yüzeyde kalıcılığının sağlanmasıyla görüntü elde etme durumunu ifade etmektedir. Bu aşamaların sonucunda oluşan görüntüye fotoğraf denilmiştir.

Sanayi Devrimi toplum açısından modern dönemi temsil etmektedir. XVIII. yy'da İngiltere'de buhar makinesinin icadından sonra başlayan dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde teknolojinin imkânları doğrultusunda üretilen makineler, insan gücünün yerini almış ve insanların yaşam şartları değişmiştir. Üretimde yaşanan değişiklikler ekonominin değişmesine yol açmış ve sınıf ayrımı ortaya çıkmıştır. İnsanlar arasındaki

etkileşimin yaygın olduğu bu dönemde yerleşim alanları makineleşmenin yoğun olduğu bölgelere kaymış ve bu bölgeler aynı zamanda sermayenin de merkezi haline gelmiştir. Sanayi Devrimi sonrasında artan sermaye ve azalan iş gücü insanların bilim, teknoloji ve sanata yönelmelerine olanak sağlamış fizik, kimya, optik alanında çalışmalar yapılmıştır. Geleneksel toplumlarda bir gelenek haline gelen portre Sanayi Devrimi sonrasında da önemini korumuş hatta bu dönemde işçi sınıfının kendi portreleri evlerinin duvarlarını süslemiştir. Resme karşı artan bu talebi dönemin ressamlarının karşılaması kolay olmamıştır. Artan talebi karşılamak adına fotoğraf modern bir resmetme tekniği olarak ortaya çıkmış, geleneksel resmetme tekniklerine (çizerek, kazıyarak, boyayarak resmetme) karşı modern (ışık ile resmetme) temsil etmiştir (Kılıç, 2008, s. 44-45).

Fotoğraf, geleneksel resmetme tekniklerine göre görüntüyü kaydetme ve mekanik olarak çoğaltma teknolojisi ile dikkat çekmiş, zaman ve boyut açısından büyük ilgi görmüştür. İnsanoğlunun yaşamı boyunca doğayı taklit etme, doğaya karşı üstünlük sağlama isteğini yeniden gün yüzüne çıkarmış ve bunun gerçekleştirebileceği umudunu yaratmıştır. Fotoğraf, yüzey üzerinde, ışık ile kalıcı görüntü elde edilmesinin sonucunda yeni bir resmetme tekniği olarak ortaya çıkmıştır. Işık, fotoğrafın ham maddesidir. Işığın olmadığı bir ortamda gölge ve yansımadan söz etmek mümkün olmadığı gibi bu ortamda gözün herhangi bir işlevi yoktur; gözün görme işlemini yerine getirebilmesi için ışığa ihtiyacı vardır. Işık olmadan görme gerçekleşmez. Işık ile göz arasındaki ilişki fotoğraf için de geçerlidir. Işık olmadan fotoğraf olmaz; fotoğraf ışık ile resmetme tekniği olarak Sanayi sonrası dönemde yeni bir resmetme tekniği olarak doğmuştur.

Yeni bir resmetme tekniği olarak fotoğrafın ortaya çıkışındaki belirleyici adımlar şöyledir:

- Yüzey üzerinde görüntü oluşmasını sağlayan bu araç *Camera Obscura* yani karanlık kutunun ortaya çıkışı ve kullanılması,
- Işığa duyarlı kimyasal malzemelerin bulunuşu ve bunların yüzeye uygulanarak görüntünün kaydedilmesi,
- Karanlık kutunun görüntü yüzeyine ışığa duyarlı yüzey yerleştirilerek görüntünün kaydedilmesi ve kalıcı hale getirilmesi,
- Yüzey üzerinde nitelikli görüntü elde edilmesini sağlayan optik çalışmaların gelişmesidir.

Bu süreç sonunda 1800’lü yılların ilk döneminde toplumsal yaşama giren fotoğraf yeni bir resmetme tekniği olarak birçok alanda yaygınlaşmıştır. 1840’lı yıllardan itibaren hem resmetme hem çoğaltma hem de sanatın ortamında yaygınlaşmıştır. Bu süreç içinde belirleyici olan aygıt fotoğraf makinesi ve ışığa duyarlı yüzey olmuştur. Zaman içinde fotoğrafın resmetme tekniğinde farklı yöntemler ortaya çıkmıştır; *Dagerreyotip*, *Kalotip*, renkli fotoğraf gibi. 1900’lü yılların ortasına kadar fotoğrafın resmetme tekniğini mekanik teknolojiler kullanmıştır.

Resmetme tekniği olarak fotoğrafın mekanik teknolojiler tarafından kullanımı iki dönemde incelenmektedir; analog ve sayısal dönem. Fotoğrafın icadından başlayarak sayısal fotoğraf makinesinin icadına kadar olan dönem analog dönem, sayısal fotoğraf makinesinin icadından sonraki dönem ise sayısal dönem olarak ifade edilir.

Fotoğrafın analog dönemi;

- Yüzey üzerinde görüntünün oluşumu ve oluşan görüntünün film üzerine kaydedilmesi,
- Kaydedilen görüntülerin kimyasal süreçler yoluyla ortaya çıkarılması ve kâğıt üzerinde kalıcı hale getirilmesi,
- Kalıcı olan görüntülerin çoğaltılması ve depolanmasını kapsar.

Fotoğrafın sayısal dönemi;

- Analog olarak optik yoluyla elde edilen görüntünün sayısal olarak algılayıcıya kaydedilmesi,
- Sayısal bir ortamda saklanması,
- Sayısal ortamlarda işlenmesi, çoğaltılması ve paylaşılmasını kapsar.

Fotoğrafın analog ya da sayısal olarak üretilmesinin ardından önemli bir konu ile karşılaşmaktayız, fotoğrafın taşıdığı anlam. *Roland Barthes* (1915-1981) *Camera Lucida* adlı eserinde fotoğrafın taşıdığı anlamlar ile ilgilenmiştir. Bu çalışma fotoğrafı anlama sürecinde farklı bir bakış açısı kazandırmak adına önemlidir. Analog olarak üretilen fotoğraf ile sayısal olarak üretilen fotoğraf arasında çekim, kaydedilme ve çoğaltım alanlarında farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle fotoğrafın sayısal dönemden önce ve sayısal dönemden sonra olmak üzere iki durumu mevcuttur. Fotoğraf teknik olarak bu iki sürecin ürünü olsa da anlam açısından değerlendirildiğinde bu

süreçlerin belirleyici bir özellik olmadığını görürüz. Sayısal teknolojinin getirdiği imkânlar doğrultusunda, ışığın sayısal olarak resmetme yeteneği, ışığın ışığa duyarlı yüzey üzerine resmetme yeteneğine ulaşma noktasına gelmiştir. Belirgin farklılıkları olsa da izleyici üretilen görüntüye baktığında orada sadece fotoğrafı görür ve teknik süreci üzerine düşünmez (Kılıç, 2015, s. 96).

Fotoğrafın sayısal teknoloji kullanılarak üretilmesi fotoğrafın anlamını etkilemediği sadece yapısal olarak bir değişim olduğu yaygın olarak düşünülmektedir. Sayısal teknoloji ile üretilen görüntülerde biricik olma tek olma gibi bir durum söz konusu değildir. Fotoğrafın ilk hali hangisi kopyası hangisi bilinmemektedir. Sayısal olarak üretilen görüntü depolama ve paylaşma sürecinde bilgi kaybı yaşamamaktadır. Analog olarak üretilen görüntüler ile sayısal olarak üretilen görüntüler karşılaştırıldığında, analog olarak üretilen görüntülerin sürekliliğinin olduğu ve sınırlarının keskin olarak belirli olmadığı, geren taneciklerinden oluştuğu görülür. Sayısal olarak üretilen görüntüler ise sınırları pikseller ile kesin bir şekilde belirlenmiştir. Dolayısıyla analog olarak üretilen fotoğraflar daha fazla bilgi taşır.

Fotoğraf, bir şeyi kaydetmenin, rahat, hızlı ve en doğru yolu gibi görünmektedir. Konu edindiği önemli durumların, ilerleyişini veya objektif olarak durumunu göstermek amacıyla kullanılır; bir çocuğun ilk adımları, sigorta için araba üzerindeki çizikler gibi. Bu gibi durumlarda fotoğraf bir çeşit olayın kanıtı, şeması olarak düşünülür. Fotoğraf makinesi ise görsel bir not defteridir. Buna karşılık fotoğrafın tam tersi durumları da söz konusudur. Özelliği dolayısıyla fotoğraf, gerçeği manipüle etmek ya da yorumlamak için kullanılabilir. Bu gibi durumlarda fotoğrafı çeken kişinin inanç ve davranışları açığı belirlemesinde etkili olur; reklam fotoğrafları, haber fotoğrafları gibi. Fotoğraf aynı zamanda güçlü ikna kabiliyetine sahip bir propaganda aracıdır. Bunun yanında da fotoğrafçı tarafından seçilen ânın gerçekliğine sahiptir (Langford, 1999, s. 2).

Fotoğraf, toplumbilimcilerin çoğu tarafından dünyaya açılan bir pencere gibidir. Toplumsal açıdan ortaya çıktığı dönemin izlerini taşıyan güçlü bir belge olma özelliğine sahiptir; gerçektir. Nesnelerin görüntüsünün ışığa duyarlı yüzeyler üzerinde oluşturulduğu optik ve mekanik; kimyasal ve fiziksel değişimleri olan, bir sürecin ürünüdür. Bir başka deyişle, fotoğrafı çeken kişinin duygu ve düşünceleri ne yönde olursa olsun, fotoğraf çekeninden bağımsız olarak; nesne olarak, dışında, arkasında ya da ötesinde gerçeklik ile ilgili durumları yansıtır (Derman, 1989, s. 63-66).

Fotoğrafi deneyimlerin minyatürü olarak gören Sontag’a göre, fotoğraf makineleri kaydettikleri ânı, tarihi seyirlik bir malzemeye çevirir. Fotoğraf makinesinin kaydettiği görüntü her ne olursa olsun fotoğraf bir ifşa aracıdır. Bazen gözle göremediğimiz bir hareketi yavaşlatarak, doğal bakış açısıyla göremediğimiz anları yakalayarak görünür kılar (Sontag, 2008, s. 144). Fotoğraf, gerçek yaşam içerisinde var olan durumları yakalar, durdurur ve kaydeder. Gelecekte bir zamanda ortaya çıkarmak için saklar. Bunu yaparken de teknolojinin kendisine sağladığı imkânlardan yararlanır. Hiç bir zaman çağın gerisinde kalmaz aksine hep ileri gider.

Sayısal fotoğraf makineleri ile üretilen XX. yüzyıl fotoğrafı, XXI. yüzyıla gelindiğinde bilgisayar tabanlı ortamlarda da üretilmeye başlanmıştır. Yaygınlaşan bilgisayar teknolojisinin gerisinde kalmamış sayısal teknolojilerin oluşturduğu çevrenin içerisinde geniş bir iletişim ağına sahip olmuştur. Bu ağ içerisinde fotoğraf dünyanın diğer ucundaki bireyler ile kolayca paylaşılabilir. Küreselliğin bir getirisi olarak karşımıza çıkan bu durumda katılımcı olarak bulunmak fotoğrafçı için zorunlu hale gelmiştir. Küreselleşmenin oluşturduğu ağın içerisine katılmamak neredeyse imkânsızdır. Diğer yandan fotoğrafın gerçeklik algısı değişmiş ve yapay gerçeklik oluşmuştur. Yapay gerçeklik fotoğrafın fotoğraf makinesi ile değil de yazılımlar yoluyla üretilmesi anlamına gelmektedir. Eski dönemlerde fotoğrafçı optik yoluyla ışığa duyarlı yüzey üzerinde görüntüyü resmederken yeni dönemde yüzey üzerinde görsel tasarımlar yapar hale gelmiştir. Bu özelliğiyle de yeni bir görüntü dünyasının kapılarını aralamıştır. Bu dünyada oluşturulan görüntüler, bütün olarak değil de piksel parçalarından oluşur ve düzenlemeye değiştirmeye imkân sağlar (Kılıç, 2015, s. 110-116).

Görüntüler, üç boyutlu olarak algıladığımız dünyayı iki boyutlu hale dönüştürerek anlamlı yüzeyler yaratır. Kendi dışında yeni anlamlar üretir. Gerçeği açıklama işlevini üstlenir. İnsanın kendi dünyasına ulaşma çabası içerisinde oluşturduğu kültürel öğelerden beslenir. İçinde bulunduğu dünyayı kendine yaklaştırma çabası içerisine girer. Görüntüler bu özellikleriyle aslında yaşanılan dünyanın gerçeğinin bir haritası olmayı hedeflerken, insana gerçekliğin yeniden sunulduğu bir perde görevi görür, gerçeğin yeniden anlamlandırmasını sağlar (Derman, 1989, s.116).

Fotoğraf teknik olarak üretim aşamasında değişiklikler yaşamış olsa da anlamı itibari ile toplum üzerindeki etkisi büyüktür. Bu anlamını kazanmada bilgisayarların etkisini görmezden gelmek mümkün değildir. XIX. yüzyılda insanlar dış dünya

hakkındaki gerçeğe dair algıları ve öğrenme şekilleri fotoğraf makinesi aracılığı ile üretilen fotoğraflar ile olmuştur. XXI. yüzyılda ise gerçeğe dair algılar ve öğrenme şekilleri bilgisayar ve internet ortamlarında üretilen fotoğraflar ile sağlanmıştır. Bilgisayar yeni bir görme biçimi kazandırmıştır (Kılıç, 2015, s. 97).

2.2 Fotoğraf Tekniği

Teknik, kelime anlamı olarak Türk Dil Kurumu'nun belirttiği şekilde; bir bilim, sanat ya da meslek dalında kullanılan yöntemlerin bütünüdür. Beceri, yol, yöntem olarak da ifade edilmektedir. Fotoğraf teknik olarak birbirini takip eden iki farklı sürecin ürünüdür. İlk süreç, fotoğrafın çekim sürecini kapsar, ikincisi ise fotoğrafın kaydedilerek gerçek yüzey üzerinde oluşturulması sürecidir. Görüntü, fotoğraf makinesi kullanılarak yüzey üzerinde gözle görülmesi mümkün olmayan bir şekilde oluşturulur. Oluşan bu gizli görüntülerin çeşitli kimyasal malzemeler kullanılarak gözle görülmesinin sağlanması ve kâğıda basılmasının ardından fotoğrafın teknik süreci tamamlanır. Görüntünün oluşum süreci fizik bilgisi ile ilişkilirken görüntünün görünür hale gelme süreci kimya bilgisiyle ilişkilidir. İyi bir fotoğraf elde etmenin yolu bu süreçleri eksiksiz ve doğru bir şekilde yapmaktır (Kılıç, 2011, s. 18).

Bilgi çağını yaşadığımız XXI. yüzyıl teknolojisi ile fotoğrafın icat edildiği dönemi karşılaştırsak fotoğrafın üretim aşamasında teknik olarak bazı süreçlerin değişime uğradığını görürüz. Teknik olarak fotoğraf, geçmiş ve bu günü ile bir bütündür. Bu nedenle fotoğraf tekniği icadından günümüze iki farklı dönemde incelenebilir. Bunlar; analog ve sayısal dönemdir.

Analog dönem, filmli makinelerin kullanıldığı dönemi ifade etmektedir. Sayısal dönem ise, sayısal makinelerin icat edilmesinden günümüze kadar gelen dönemi kapsar. Fotoğraf, direkt olarak teknolojinin etkisi altında kalmıştır. Sayısal teknolojinin hızla yaygınlaşması ile analog dönemde kullanılan filmli makinelere olan ilgi azalmış ve fotoğrafçılık sayısallaşmıştır. Sayısallaşan bu yeni dönemde film ve karanlık oda süreci ortadan kalkmıştır. Sayısal sistemde görüntüler film yerine ışığa duyarlı elektronik yüzeyler üzerinde oluşturulur. Oluşturulan bu görüntülerin görünür hale gelmesi ve basıma hazırlanması sayısal ortamlarda yapılmaktadır. Analog dönemde görüntünün oluşturulduğu film yüzeyleri yerini sayısal dönemde piksellere bırakmıştır.

“Fotoğrafın karmaşık tekniğini biraz basitleştirirsek ya da belli başlıklar altında toplamak gerekirse iki temel konudan söz etmek gerekir. Birincisi pozlamadır, yani fotoğrafı çekilecek olan konunun üzerindeki ışığın doğru yoğunlukta ölçümü ve diyafram-örtücü sistemine uyarlanmasıdır. İkincisi ise film üzerindeki doğru pozlanmış hayali görüntünün geliştirme banyosuyla görülebilir görüntüye dönüştürülmesidir. İyi fotoğraf elde etmek için teknik açıdan doğru pozlanmış olan bir negatif çoğu zaman yeterlidir. Kural şudur; doğru pozlanmış bir negatif görüntüden kötü bir fotoğraf çıkabilir; yanlış pozlanmış bir negatif görüntüden iyi bir fotoğraf çıkmaz (Kılıç, 2012, s. 31)”.

Fotoğraf ışık ile üretilen bir üründür ve ışığın doğrusal olarak yayılmasından yararlanır. Analog ve sayısal dönem incelendiğinde fotoğrafın çekim aşaması sırasında ve sonrasında ışığın veriye dönüşme süreçleri farklılık göstermektedir. Analog dönemde kullanılan fotoğraf makineleri filmlili makinelerdir. Karanlık Kutu adı verilen bu makinelerde ışığın temel işleme prensibi şöyledir; ışık doğrusal olarak karanlık kutunun bir yüzeyi üzerinde bulunan küçük bir delikten içeri girer ve karşıda bulunan film yüzeyi üzerinde görüntüyü oluşturur. Bu görüntüler sağ sol ve yukarı aşağı terstir. Görüntü oluşum aşamasında ışık kesintiye uğramaz ve süreklilik gösterir (Derman, 1985, s. 10).

Sayısal dönemde kullanılan fotoğraf makinelerinde filmin yerini ışığa duyarlı yüzey almıştır. Sayısal fotoğraf makinelerinde ışığın temel işleme prensibi şöyledir; fotoğrafı çekilmek istenen nesne üzerinden yansıyan ışınlar objektif ve diyaframın içinden geçerek ışığa duyarlı sensor üzerine düşer. Sensor bu ışığı çözünürlük değerine göre belirli bir renkte (RGB) ve ebatla algılar ve daha önceden belirlenmiş olan sayısal fotoğraf işleme formatlarından birine (JPEG, RAW, TIFF) dönüştürerek yapılandırır. Yapılandırılan bu görüntüler bilgisayar ortamlarında işlenir (Kanburoğlu, 2018,s. 48).

Analog dönem ile sayısal dönem veri işleme tekniği arasındaki en belirgin fark; analog görüntülerde kaynaktan gelen ışık geldiği şekliyle işlenir. Sayısal görüntülerde ise kaynaktan gelen ışık bilgisayarın onu anlayacağı dile dönüştürülerek işlenir. Analog veya sayısal olarak oluşturulan görüntüler saklama ve dağıtma aşamasında da farklılık göstermektedir. Analog dönemde görüntüler negatif olarak depolanabileceği gibi kâğıtlara basılarak dağıtım işlemi gerçekleşir. Sayısal dönemde görüntüler sanal ortamlarda depolanır ve sanal ortamlarda dağıtım işlemi gerçekleşir.

2.3. Fotoğraf Sanatı

Fotoğrafın tarihi incelendiğinde çoğaltım aracı olarak, resmetme tekniği olarak ve sanat olarak fotoğraf karşımıza çıkmaktadır. 1820'li yılların sonunda fotoğraf, resim gibi duyguların ifade edilmesi için bir araçtı. Resimde istenilen görüntünün oluşturulması uzun zaman alıyordu. Fotoğrafta ise istenilen görüntü yüzey üzerinde kolayca oluşturuluyor ve kaydediliyordu. Bu özelliği ile fotoğraf 1830'lu yıllarda resmetme tekniği olarak kabul gördü ve haber dergilerinde yer aldı. 1841'li yıllarda ise çoğaltım aracı olarak fotoğraf kullanıldı. Fotoğrafın gravür ile başlayan evrimsel süreci litografi ile devam etti. Bu süreç sonunda fotoğraf, sayısız kez çoğaltılma imkânına sahip oldu. Çoğaltılan fotoğraflar geniş kitlelere yayıldı (Freund, 2016, s. 89).

İlk dönem fotoğraf ürünleri, sanatsal açıdan incelendiğinde portre minyatüründen üstündür. Bunun teknik ve toplumsal iki nedeni vardır. Teknik nedeni, ışıklandırma süresinin uzunluğu, toplumsal nedeni ise; ilk fotoğrafçıların awangard (öncü) olması ve müşterilerinin de aynı kesimden gelmesidir (Benjamin, 2002, s. 92). Sanatın ortamında ilk fotoğraf örnekleri olarak, 1851 yılında Büyük Sergi' de sergilenen fotoğraflar, 1852 yılında Kraliyet Sanat Derneği tarafından yapılan ilk fotoğraf gösterisi gösterilebilir. Fotoğraf, aslında resmetme tekniği olarak resme yardım ederken bir yandan da kendi sanatsal yolunu çizer. Hem sanat olarak, hem de sanatın nesnesi olarak sanatın alanında yer alır. Fotoğrafın, sanatın alanına geç girme nedeni, ilk çekilen fotoğraflarda sanatsal kaygıların olmamasıdır. Fotoğrafçılar, çevrelerindeki küçük gruplara sergilemek için fotoğraf çekiyorlardı. Fotoğrafı, ticari amaçla kullanan ve halkın ilgisini çekmek isteyen fotoğrafçılar fotoğrafta sanata yönelmişlerdir (Freund, 2016, s. 34).

Sanat ve fotoğraf arasındaki ilişki incelendiğinde, teknolojinin yüzü haline gelen birçok fotoğrafçının işe ilk adımlarını ressam olarak attıklarını görürüz. Teknolojik gelişmelerin resim sanatını büyük ölçüde etkilemiştir. Ressamların, resim sanatında kullanılan betimleyici kaynakları modern hayatın akışı içerisine uydurma çabaları başarısız olunca bu sanatçılar resim sanatına sırtlarını dönmüşlerdir. Tzara (1922)'ye göre; sanat adına bir ilerlemenin olmadığı bir dönemde fotoğraf, yeni bir sanatın habercisi oldu. Fotoğrafın ışığı, sanatın karanlığını yavaş yavaş aydınlatmaya başladı ve sanatın alanında yeni bir gelişme olarak doğdu (Benjamin, 2014, s. 46).

Fotoğrafın sanatın alanına girmesiyle birlikte sanatın görsel dilinde de değişimler yaşandı. Çünkü fotoğrafın dili, sadece görsellik değildi. Bir fotoğraf, toplumun içsel öğelerini yani kültürünü, çekildiği çağın özelliklerini ve insanları ile ilgili bilgilerle

yüklüdür. Fotoğraf okumaları yapılırken, teknik olarak, çerçeve, ışık, pozlama gibi kuralların yanı sıra, bazı fotoğraflar okuyucunun yorumuna bırakılmıştır. Okuyucunun yorumuna bırakılmış olsa bile fotoğrafın bir dilinin olduğu değişmeyen bir gerçektir. Fotoğrafın dili, izleyicisi tarafından okunabilen, okuma sırasında ortak kodların da kullanıldığı ve kendi ifade biçiminin olduğu bir dildir (Yıldız, tarihsiz, s. 14). Başkalarının umutlarını ve umutsuzluklarını paylaşabilmelerine izin verip siyasi ve toplumsal duruma açıklık getirir. İnsanlığın ve insanlık dışılığın görgü tanığı olur. Sanat olarak fotoğraf, diğer yaygınlaşan sanat dalları gibi halkın benimsediği bir sanat olma özelliğini taşır. Çünkü halkın benimsemediği bir sanatın yaygınlaşması çok da mümkün görünmemektedir. Sanatın benimsenmesi ve çözümlenmesi gerçek bir emek gerektirmektedir.

Fotoğrafın sanatın alanına girmesi ve gelişimi ile ilgili üç hâkim görüş söz konusudur. İlki, fotoğrafın sanat olarak görülmemesidir. Bunun nedeni, fotoğrafın insan elinden çıkan bir ürün değil fotoğraf makinesi aracılığıyla üretilmesidir. Dolayısıyla insan ruhunu yansıtmayacağı düşünülmektedir. İkincisi, resim sanatıyla eşit olmamakla birlikte resim sanatına yardımcı olabileceğidir. Son görüş ise, fotoğraf makinesiyle üretilen görüntünün insan eli ile üretilen görüntüler kadar değerli olduğudur. Son görüşü savunanlar fotoğrafın sanat ve kültür üzerine etkisinin yararlı olabileceğini fark etmişlerdir (Kılıç, 2015, s. 59)”. Bu görüşler çerçevesinde tartışmalar devam ederken fotoğraf sanatın ortamında yer almayı başardı. Sanatın ortamında oluşturulan geleneksel yapının değişmesini ve yeni anlatım biçimlerinin sanat ortamında değerlendirilmesi gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Sanat insana dair olandır. Dolayısıyla sanat; duyulara ve duygulara hitap eden, insana dair her şeydir. Bütün sanat dallarının birbirini tamamlayan bütünlüğü insana dair olmasından gelir. Fotoğraf; grafik, sinema, edebiyat, resim, mimari, tiyatro gibi sanatların tamamlayıcısı, yol göstericisi olma özelliği taşımaktadır.

“Fotoğrafçı; gördüğü, derinden etkilendiği insani durumun, yaşam kesitinin, şiirini fotoğrafla yazacaktır. Öyküsünü, romanını fotoğrafla yazacaktır. Sinema filmini fotoğrafla yapacak, tiyatro oyunun fotoğrafla sahneye koyacak, heykelini fotoğrafla yontacaktır. Şair tanık olduğu bir duruma enfes bir dörtlülük döşeyebilir, yazın insanı ironik bir öykü kaleme alabilir. Sahneye konabilir, sinemaya aktarılabilir, aynı şeyler (Ertuğ, 2011, s. 34)”.

Fotoğraf, doğası gereği görüneni kaydederken görünmeyeni de kaydeder. Devamlılığı olan bir bütün içerisinden bir ânı alır ve kaydeder. Resimde, görünen nesne ressam tarafından yorumlanarak yüzeye aktarılır, resmin diline çevrilir. Fotoğrafın kendine özgü bir dili yoktur. Ayak izi okumayı öğrendiğimiz gibi fotoğraf okumayı öğreniriz. Fotoğrafın dili, olayların dilidir, bütün kaynakları dışarıdandır ve sürekli dir (Berger, 2015, s. 37-38). Fotoğrafın sürekliliği ışığın sürekliliğinden gelmektedir. Işık insanoğlunun iradesi dışında doğada yer alır. İnsanın doğayı taklit etmesi sayesinde çoğalır ve fotoğrafın teknik malzemesi olarak karşımıza çıkar. Fotoğraf, ışığın oluşturduğu yansımanın sabitleştirilmeye çalışılmasının bir ürünüdür.

Dönemsel gelişimi içerisinde değerlendirildiğinde fotoğrafın, resim sanatına karşıt değil onun yanında yer alan ve resim sanatına yeni ufuklar kazandıran bir sanat dalı olduğu açıkça görülmektedir. Hatta çoğaltım aracı olarak yapımı tamamlanmış bir resmin yeniden üretimini gündeme getirmiştir. Fotoğrafın resim sanatına etkisi bu kadarla da kalmayıp resmetme tekniği olarak yeni yaklaşımlara yol açmıştır; resimselcilik (pictorialism). “*Oscar Gustave Rejlander (1813-1875), Henry Peach Robinson (1830-1901), Julia Margaret Cameron (1815-1879)* gibi sanatçı ruhlu kişiler, duygularını fotoğraf tekniğini kullanarak yüzey üzerine yansıtırken, dönemin yaygın sanatı olan resim sanatına öykünmüşlerdir (Kılıç, 2011, s. 119)”.

Fotoğrafın sanat olup olmadığı konusunda yüzyıllardır süren çalışmalara en sonunda Moholy farklı bir bakış açısı kazandırdı. Önemli olanın fotoğrafın sanat olup olmaması değil, bugünün resim anlayışı ile fotoğraf anlayışı arasında nasıl bir ilişki olduğunun belirlenmesi olduğu vurgusunu yaptı. Sanayi Devrimi sonrasında ortaya çıkan yeni tekniklerin, optik kullanılarak yeni biçimler üretmekte nasıl etkili kullanılabileceğinin araştırılmasına dikkat çekti (Freund, 2016, s. 175). Fotoğraf tarihsel süreç içerisinde kendine has anlatım tarzıyla gerçeği temsil edebilme yeteneği sayesinde birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Fotoğraf toplum tarafından kullanım alanının genişlemesi ve kendine özgü dili ile gerçeği anlatmanın en doğal yolu olarak kabul edilmiştir (Hepdinçler, 2013, s. 4). Fotoğraf, Amerika’da 1981 yılında resmi bir sanat olarak kabul edildi.

Fotoğrafın keskin sınırları yoktur. İnsanın olduğu her yerde fotoğraftan söz etmek mümkündür. Uluslararası düzeyde bir etkiye sahiptir. Bir savaş başlatma gücüne sahip olabileceği gibi savaşı bitirme gücüne de sahiptir. Eğitici, öğreticidir. İnsanlara sonsuz olma, sonsuzluğu tatma hissini verir. Bugün büyük büyük dedemizi, atalarımızı

tanıyabiliyorsak bu fotoğraf sayesinde. Fotoğraf, belge olma niteliği taşır. Yaşanmış birçok olaya, tarihe ışık tutar. O anların yaşanmış olduğunun bir kanıtıdır. Fotoğraf “ana”dır. Doğurganlık özelliği vardır. Bu şu demektir; çektiğiniz bir fotoğrafın farklı kısımlarını tekrar fotoğraflayarak ondan yeni kareler yeni fotoğraflar elde etmeyi sağlar. Fotoğraflar, siyasi, politik ve sosyal işlevler üstlenirler. Çoğu dönemde propaganda aracı olarak kullanılmışlardır. Kitleleri arkalarından sürükleyebilecek onlara yön verebilecek güçtedirler. Bütün bunları yaparken fotoğraflar gönüllüdür. Fotoğraf olma özelliğinden dolayı bu işlevleri bünyesinde barındırır. Bunların dışında aslında fotoğraf görüldüğü kadar masum değildir; pornografiktir, teşhir edicidir, yalancısıdır, röntgencidir, cezbedicidir (Linfield, 2013, s. 50-59). “Fotoğraf ışığı ve zamanı kontrol etme kaygısını dile getirir (Clarke, 2017, s. 14)”.

2.4. Fotoğrafın Dünyası

Fotoğraf, 1800’lü yılların ilk yarısında ışığın duyarlı yüzey üzerinde oluşturduğu görüntünün kaydedilmesinin başarılmasıyla toplumun hayatına girdi. Bu giriş ilk yıllarda çok hızlı olmadı. Çünkü bir fotoğrafın elde edilebilmesi süreci zahmetli ve uzundu. Bir fotoğraf karesi uzun süre pozlama yapılarak yüzey üzerinde oluşturuluyor ve çeşitli kimyasallar kullanılarak sabitleştirilebiliyordu. 1800’lü yılların ikinci yarısında fotoğraf hızla yayılmaya başladı. Bu dönem herkes tarafından kolaylıkla kullanılabilen fotoğraf makinelerinin icat edildiği dönemdir. Daha çok manzara, portre ve mimari yapıların fotoğraflanması söz konusuydu. Bugün baktığımızda hemen hemen her alanda fotoğraftan söz etmek mümkündür. İki boyutlu kâğıt üzerine, üç boyutlu olarak gördüğümüz dünyanın görüntüsünün aktarılması işleminin sonucunda oluşan nesne fotoğraftır. Fotoğrafın iki boyutlu olma özelliği ilk icat edildiği günden günümüze gelene kadar değişmemiştir. Halen, fotoğraf denildiğinde iki boyutlu yüzey üzerinde oluşan görüntüler ilk akla gelir. Değişen nokta fotoğrafın kullanıldığı alanlar olmuştur. Görsel üretimin söz konusu olduğu her alanda fotoğraf kullanılmaktadır. Fotoğrafi kullanıldığı alanlar bakımından üç başlık altında toplayabiliriz; sanat fotoğrafı, belgesel fotoğraf, kişisel fotoğraf (Kılıç, 2012, s. 30).

Fotoğraf, teknolojinin değişmesinden çokça etkilenen bir nesne olma özelliğine sahiptir. Bunun sebebi fotoğrafın üretim sürecinde kullanılan malzemelerin değişikliğe

uğramasıdır. Fotoğrafın tarihsel gelişim süreci içerisinde teknolojik ve sanat alanında üç kez icadı söz konusudur. Bunlar;

- Resmetme tekniği olarak fotoğraf
- Çoğaltım teknolojisi olarak fotoğraf
- Sanatın nesnesi olarak fotoğraf

Fotoğraf resmetme tekniği olarak baskıda kullanılmıştır. Fotoğraf icat edilene kadar baskıda tahta, bakır, gravür ve taş kullanılırken fotoğraf icadından sonra baskı alanında yeni gelişmeler olmuştur. Basılı eserlerde yazının yanında fotoğraf kullanılmaya başlanmıştır. Talbot tarafından negatif görüntünün icat edilmesiyle fotoğraf, çoğaltım aracı olarak kullanılmıştır. Çok sayıda bozulma olmadan kopya edilebilmesi baskı tekniği için hem kolay hem de zamandan tasarruf sağlamıştır. Sanat olup olmadığı halen tartışılrsa da 1950’li yıllardan bu yana fotoğraf sanatın alanına girmiştir. Fotoğraf tıpkı resim gibi iki boyutlu yüzey üzerinde fotoğrafçısı tarafından oluşturulur ve fotoğrafçısından izler taşımaktadır (Benjamin, 2002, s. 52). Fotoğraf makinesi, fotoğrafın oluşturulması için kullanılan bir araç niteliğindedir. Makinenin ayarlanması, kompozisyon, çerçeve, görüntüde nelerin olacağının belirlenmesi fotoğrafçının yaratıcılığının ve hayal gücünün ürünüdür. Fotoğrafçının, doğada gerçek olarak bulunan görüntüleri çekebileceği gibi kendi ortamını oluşturarak fotoğraf çekmesi mümkündür. Yaratıcılık ve kendini ifade etme biçimi olarak fotoğraf, sanat olarak kabul edilir.

Fotoğraf, içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını, kültürünü, duygularını, yaşayış biçimlerini gelecek nesillere taşıma özelliğine sahiptir. Fotoğraf üreticisinden bağımsız düşünülmemeyeceği gibi içinde bulunduğu toplumdan da bağımsız düşünülemez. İlkel toplumlar incelendiğinde, her toplumun kendine has kültürel öğeleri olmasında dolayı içlerine kapanık bir yapı sergilemektedir. Modern toplumlarda ise gelişen teknoloji, üretim olanaklarının değişmesi ve bölgeler arası göçler nedeniyle kültürel öğeler benzerlik göstermektedir. Bir topluma ait olan kültürel öğe diğer toplumlarda da bulunabilir. Fotoğraf, modern toplumlarda icat edilmiştir ve icat edilirken sonuçlarının toplumu nasıl etkileyeceği tahmin edilemezdi. Fotoğrafın önceden tahmin edilemeyen sonuçlara sahip olmasının nedeni, temel hammaddesinin ışık ve zaman olmasıdır (Berger, 2015, s. 81).

Fotoğrafın kullanım alanlarına baktığımızda bu gün hemen hemen her alanda fotoğraf kullanılabilmektedir. Sanatta, siyasette, sağlıkta, medyada, eğitimde ve daha birçok alanda fotoğraf çokça başvurulan bir meta haline gelmiştir. Topluma yeni bir iş sahası açmış, teknoloji içerisinde çoğaltım aracı olarak kullanılırken sanatın alanında bir ifade aracı olarak kullanılmıştır. Matbaanın bulunmasının ardından, fotoğraf gazetelerde, dergilerde, kitaplarda ve broşürlerde yer almaya başlamıştır. Portre, olarak insan hayatında önem kazanmasının yanında gazete ve dergilerle de yazılı basında da oldukça ses getirmiştir. Yazılı basında fotoğraflı haberlerin, bu kadar ilgi görmesi iktidar sahiplerinin de dikkatini çekmiş ve fotoğraf propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Son dönemlerde ise bireylerin sosyalleşme aracı olarak sosyal ağlarda çokça karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak fotoğraf: “durağan tek bir karede ortaya çıkan bir bütünlüktür (Kılıç, 2012, s. 32)”. Bu bütünlüğü sağlayıcı etmenlerin başında konu ve teknik malzemeler gelir. Konusunu belirleyen fotoğrafçı, teknik malzemelerini konusuna göre belirler. Elindeki malzemeler ile yaratmak istediği atmosferi yaratır ve deklanşörün düğmesine basar. Ortaya çıkan ürün, bir karede birçok şeyin anlatıldığı bir nesne olarak karşımıza çıkmış olur. Fotoğrafın en büyüleyici özelliği de budur.

Fotoğraf, sınıf farkı gözetmeksizin bütün toplumlar tarafından benimsenmiştir. Fabrikalarda çalışan işçilerin, memurların, sanayicilerin, zanaatçıların, tüccarların ve sanatçıların evlerine girdi. Bu özelliğiyle siyasi açıdan büyük bir önem kazandı. “Belirlediği amaçların rasyonel düşünce biçiminin bilincinde olan, meslekler arasındaki hiyerarşiye dayalı ve uygarlığı teknik üzerine kurulu bu toplumun en öne çıkan anlatım biçimi fotoğraf oldu (Freund, 2016, s. 8)”. Fotoğraf aynı zamanda bir belgeleme aracıydı. İnsanların yaşamlarını olduğu gibi aktarıyordu. “Dış gerçekliği birebir yeniden üretme becerisi -kullandığı tekniğe bağlı bir beceri- fotoğrafa, belgesel niteliği kazandırıyor ve toplumsal yaşamın en güvenilir ve en tarafsız biçimi olma özelliği veriyordu (Freund, 2016, s. 9)”.

Fotoğraf, özellikle toplumun orta kesimine hitap eden bir icattır. En diplerde ve en uçlarda yaşayan insanların hayatlarını aktarır. Orta kesimde yaşayan insanlar kendilerinden üst kademede yaşayan, ünlülerden haberdar olmak isterler. Bir gün onlar gibi yaşarız ya da onlar gibi bende ünlü olabilirim düşüncesiyle onların hayatlarını bilmek isterler. Fotoğraf umut kaynağıdır. Hayalinde canlandırdığı lüks bir arabanın fotoğrafına sahip olan insan o arabayı alacağı günün umuduyla yaşar. Evlerimizin,

odalarımızın hatta dolaplarımızın içini bu tarz fotoğraflar süsler. Fotoğraf toplumun bilme ihtiyacını karşılamaktadır. Toplumun en alt kesiminde, diplerde yaşayan insanlar ise fotoğrafçılar tarafından sesleri duyulsun diye fotoğraflanır. Bir fotoğraf onların hayatının değişmesine yol açabilmektedir. Bencilce bir düşünce olabilir ama bazen de orta kesimdeki insanlar bizden daha kötülerini var gibi düşünerek içlerini rahatlatırlar. “Sosyolog *Lewis W. Hine*, 1908-1914 yılları arasında, günde on iki saat çalışan, hayatlarını fabrikalarda, tarlalarda ya da gecekondu bölgelerindeki bakımsız evlerde geçiren çocukların fotoğrafını çekti. Bu fotoğraflar, Amerikalıların gözlerini açtı ve çocukların çalışmaları konusunda yasal değişikliklerin yapılmasını sağladı (Freund, 2016, s. 99)”. Bu fotoğrafın insanların yaşam koşullarını değiştirmede bir silah kadar etkili olduğunu gösterdi.

Fotoğraf, kimi zaman bir insanın hayatını kurtarabileceği gibi, bazen de insanın hayatını elinden alabilir. Özellikle savaş dönemlerinde suçluların ve mahkûmların fotoğrafları çokça çekilmiştir. 1870 yılında gerçekleşen Fransa –Prusya savaşı sırasında çok sayıda fotoğraf çekildi. Komün yandaşları barikatlar üzerinde çok sayıda fotoğraflar çektiler. Bu fotoğraftaki kişiler daha sonra Thiers’in polisleri tarafından kurşuna dizildiler. Bu olay fotoğrafın tarihinde ilk defa delil olarak polis tarafından kullanılmasının kanıtı oldu (Freund, 2016, s. 98).

Bilginin hüküm sürdüğü XXI. yy toplumu, Bilgi Çağı ya da Bilgi Toplumu diye anılmaktadır. Bilgi toplumu içerisinde kendine has anlatım tarzıyla gerçeği temsil edebilme yeteneği sayesinde birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Fotoğraf toplum tarafından kullanım alanının genişlemesi ve kendine özgü dili ile gerçeği anlatmanın en doğal yolu olarak kabul edilmiştir (Hepdinçler, 2013, s. 4). Fotoğrafın dili, insanlığın dilidir aslında. Fotoğraf toplumun bir parçasıdır. Geçmişten günümüze gelen bütün fotoğraflar bizimle konuşur. O fotoğrafa baktığımızda belleğimizde unuttuğumuz anılar canlanır. O anları tekrar tekrar yaşarız. Fotoğrafi görmezsek o anları belki de hiçbir zaman hatırlamayacağız. “Fotoğraf makinesi unutulsun diye kaydeder (Berger, 2015, s. 75)”. Fotoğraflar hatırlamamız için saklanırlar. “Bir fotoğrafın hakiki içeriği görünmezdir, zira biçimle değil zamanla ilgili bir etkileşimden türer. Fotoğraf görünmüş olanı kaydederken, daima ve doğası gereği, görünmeyeni de işaret eder. Sürekliliği olan bir bütün içinden aldığı bir ânı yalıtır, korumaya alır ve sunar (Berger, 2015, s. 37)”. Fotoğraf bir anlıktır. Geçmişte bir an yaşanmış ve o zaman diliminden bir anlık bir kare

koparılarak geleceğe taşınmıştır. Fakat zaman çekildiği anda sabit kalmıştır. “Fotoğraf, esasında bir toplumsal ritüel, endişelere karşı bir savunma siperi ve bir güç sergileme aracıdır (Sontag, 2008, s. 8)”.

Fotoğraf, toplumun en alt kesiminden üst kesimine kadar kendine yer edinmiş ve büyük etki yaratmayı başarmıştır. Fotoğrafın oluşturduğu toplumda her şey göz önündedir; her şey gerçektir, her şey yalandır. Fotoğraf toplumunda sözler değil onun yerine göstergeler konuşur. Gösteren ile gösterilen arasındaki ilişki göstergelere toplum tarafından yüklenen anlamlarla belirlenir. Bu anlamlar ortak olduğunda anlatılmak istenen kolay anlaşılırken, anlamlar farklı olduğunda karışıklıklar ortaya çıkabilmektedir. Fotoğraf, kendi mutlu mesut dünyasını kendi etrafında kurmuştur. Habersiz çekilenler dışında fotoğraflarda bütün insanlar gülümser. Fotoğraf makinesini kime doğrultarsanız ister istemez onların yüzlerini gülümseme alacaktır. Bu fotoğrafın yarattığı sanal bir gerçekliktir. Fotoğrafta gülümsemek, ben güçlüyüm, ayaktaım ve mutluyum demektir. Bir anlık ta olsa mutluluk mutluluktur, fotoğrafın dünyasında.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE’DE FOTOĞRAF EĞİTİMİ

Eğitim, bireyin hayatını devam ettirdiği süre içerisinde topluma uyum sağlamak adına öğrendiği bilgi, beceri, davranış ve kişiliğini geliştiren kazanımların bütünüdür kapsar. “Eğitim, en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir (Fidan ve Erden, 1998, s. 2)”. Eğitim süreci, insanların bilgi, tutum ve değerlerinde değişime yol açmaktadır. Eğitim hayat boyu süren çok boyutlu bir süreçtir. Belirli bir zamanı ve mekânı yoktur ve kültürü oluşturan bir öğedir (Demirel, 2002, s. 9). Kültür ise “toplumu oluşturan insanın öğrendiği bilgi, sanat, gelenek, görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür (Demirel ve Kaya, 2006, s. 3)”.

Kültürel öğeler iki türlü öğrenilebilmektedir; amaçlı olarak öğrenme, amaçsız olarak bilinç dışı öğrenme. Öğrenmenin belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleştiği sürece formal eğitim, amaçsız olarak bilinç dışı gerçekleştiği sürece ise informal eğitim süreci denilmektedir. Hayatın içerisinde belirli bir plan ve program yapılmadan kendiliğinden gerçekleşen eğitim, informal eğitimidir (Demirel ve Kaya, 2006, s. 9). İnfomal eğitimde öğrenme, bilinç dışı, gelişigüzel olarak yaşanan ortamın içinde gerçekleşir; aile, sokak, işyeri, televizyon önü, internet, sosyal ağlar gibi. Bu eğitim sürecinde bireyler gözlem ya da taklit yolunu kullanarak öğrenirler. Bireyler bulundukları öğrenme ortamı içerisinde iyi ya da kötü alışkanlıklar kazanabilirler; alkol, sigara, uyuşturucu vb. Küçük toplumlar için informal eğitim yeterli olurken toplumun gelişmesiyle birlikte informal eğitim yeterli gelmemiş ve formal eğitim uygulamasına geçilmiştir.

Formal eğitim, önceden hazırlanan belirli bir program içerisinde planlı bir şekilde amaçlı olarak gerçekleşmektedir. Eğitim süreci başlangıç ve bitiş sürecine kadar kontrollü bir şekilde ilerlemektedir ve bu sürecin sonunda bireyler değerlendirmeye tabi tutulurlar. Okullarda formal eğitim yapılmaktadır. “Okul dışında endüstri, tarım ve hizmet alanlarında kişileri bir mesleğe hazırlamak, meslekte ilerlemelerini sağlamak ve yenilikleri öğretmek amacıyla yapılan öğretim etkinlikleri, halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, orduda asker yetiştirme birer formal eğitim örneğidir

(Fidan ve Erden, 1998, s. 3)”. Formal eğitim örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki başlık altında incelenebilmektedir.

Türkiye’de eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından merkezi olarak yapılmaktadır. Türk Millî Eğitim Sistemi, 14.06.1973 yılında çıkan 1739 sayılı Millî Eğitim Kanununa göre örgün ve yaygın eğitim olarak iki bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim, okul çatısı altında belirli bir müfredat içerisinde, amaca yönelik olarak düzenli bir şekilde yapılan eğitimidir. Örgün eğitim kurumları; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim kurumları; anaokulu, kreş gibi 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitildiği kurumlar, ilköğretim kurumları; ilk ve ortaokulların birleştiği 8 yıllık ilköğretim okulları, ortaöğretim kurumları; genel, mesleki, teknik liseleri, yükseköğretim kurumları; üniversitelerin fakülte, enstitü ve yüksekokullarıdır.

Yaygın eğitim, örgün eğitim kurumlarından erken ayrılmış veya okula devam eden ve mesleki alanda daha fazla yeterlilik sağlamaya çalışanlar ile hiç örgün eğitim almamış bireylere uygulanan eğitimidir (Demirel ve Kaya, 2006, s. 12). Kısa ve uzun dönemli olarak yapılmaktadır. Halk eğitim merkezleri kursları, merkezlerde veya geçici binalarda açılan kurslar, eğitim odaları, bir meslek grubunda çalışanları yeniliklere hazırlamak için açılan mesleki ve teknik kurslar, eğitim seminerleri yaygın eğitim kapsamına girmektedir.

3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Türkiye’ye fotoğrafın gelmesi Osmanlı döneminde olmuştur. Bütün dünyada büyük ilgi uyandıran fotoğraf, Türkiye’de de ilgi görmüştür. Resmi bir kurum adı altında olmasa da ilk fotoğraf eğitimi ilanı 1842 yılınca *Ceride-i Havadis Gazetesi*’nin 95. sayısında verilmiştir. Gazete ilanına göre *Daguerre*’in öğrencisi *Mösyö Kopma* İstanbul’a gelerek Beyoğlu’nda kişi başına on kuruşa fotoğraf çekecek ve çektiği fotoğrafları isteyenlere gösterecektir. İlanda bu sanatı öğrenmek isteyen olursa onlara öğretebileceği ve hatta makineyi satabileceği yazmaktadır (Özendes, 2013, s. 95). Fotoğraf eğitiminin resmi olmasa da ilk adımlarının İstanbul’da atıldığı görülmektedir. Türkiye’de fotoğraf eğitimi ilk defa Osmanlı döneminde askeri okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla 1864 yılında açılan menşe-i muallim okulunda verilmiştir. “Söz konusu bu okulda *sınıf-ı evvel* ve *sınıf-ı sâni* olmak üzere iki kısım vardır. *Sınıf-ı evvel*’in öğrenim süresi 4 yıl olup, resim dersinin yanı sıra fotoğrafçılık dersi de

verilmektedir (Ervin, 2006, s. 12)”. Osmanlı döneminde eğitim medreselerde ezbere dayalı ve aktarmalı olarak yapılmaktaydı. Medreseler, dini amaçla eğitim veren örgün eğitim kurumlarıydı. Bunun yanı sıra din adamları, ahlakçılar ve edipler tarafından yaygın eğitim yapılmaktaydı.

Cumhuriyet öncesi dönemde fotoğraf, II. Abdülhamid döneminde önem kazandı. 1884 yılında zaptiye binasında bir fotoğrafhane kurdurarak bütün mahkûmların fotoğrafını çekirtti ve fotoğrafların altına mahkûmların isimlerini, suçlarını ve mahkûmiyet sürelerini yazdırmıştır. 1901 yılında Osmanlı’da çıkan aftan yararlanacak olanları yine bu fotoğraflara bakarak belirlemiştir. Fotoğrafın Osmanlı’da hızla yayılmasında II. Abdülhamid’in katkıları bunlarla sınırlı değildir. Fotoğrafçılardan ülkede olan olayları, açılan kurumları belgelemelerini istemiştir. Ülkenin donanması, camileri, okulları, askeri kuruluşları, fabrika mensupları, devlet tarafından yapılan bütün binalar, okullar, karakollar, arkeolojik eserler ve doğa fotoğrafçıları tarafından fotoğraflanmıştır. Hatta ziyarete gelen yabancı devlet adamlarına bu fotoğrafları göstermiştir (Özendes, 2013, s. 32).

Fotoğraf eğitimi, kurumsal bir yapının içerisinde ilk defa Osmanlı İmparatorluğu döneminde *Mühendishane-i Berr-i Hümayun*’da (Kara Mühendis Okulu) verilmiştir. Bu okulda ressam sınıfından mezun olmuş askerler öğretmenlik yapmışlardır. Özel ders alanlar arasında Osmanlı Padişahları ve Şehzadelerinin de olduğu bilinmektedir. Cumhuriyet öncesi dönemde ve cumhuriyetin ilk yıllarında fotoğraf eğitimi usta-çırak ilişkisi içerisinde yapılmaktadır (Özendes, 2013, s. 52).

3.2. Cumhuriyet Dönemi

3.2.1. Halkevleri ve Köy Enstitüleri

Cumhuriyet’in ilk yıllarında fotoğraf eğitimi, Halkevleri bünyesinde karşımıza çıkmaktadır. Halkevleri 1932 yılında açılmıştır. Atatürk ilke ve inkılâplarını halka yaymak, aydın kesim ile halkı bir araya getirerek bütünleştirmek, kültür seviyesini yukarılara çekmek amaçlanmıştır. Halkevlerinde 9 adet faaliyet alanı bulunmaktadır ve herkese açıktır. Bunlar; (1) Dil, Edebiyat, Tarih, (2) Güzel Sanatlar, (3) Temsil, (4) Spor, (5) Sosyal Yardım, (6) Halk Dershaneleri ve Kursları, (7) Kütüphane ve Yayın, (8) Köycülük, (9) Müze ve Sergidir. Fotoğraf eğitimi, güzel sanatlar faaliyeti adı altında verilmektedir.

Halkevleri 1932 yılında açılmış olmasına rağmen ülke genelinde fotoğraf yarışmalarının düzenlenmesi ve fotoğrafa verilen önemin artması 1940'lı yıllara karşılık gelmektedir. Halkevlerinin ilk on yıllık süreci içerisinde, 25.000 konferans, 15.000 temsil, 10.000 konser, 4.000 kurs ve ders yapılmış ve çeşitli konularda 1.500 sergi açılmıştır. Halkevleri arasında düzenlenen ilk resim ve fotoğraf yarışması 1940 yılında yapılmış ve yarışmaya 46 Halkevinden eserler yollanmıştır. Umum Halkevleri Fotoğraf Sergisi Talimatnamesi şartları bünyesinde her Halkevi Şubat ayı içerisinde bir sergi açar ibaresi bulunmasına karşın o dönemde 500 e yakın Halkevi bulunmaktadır. Bu Halkevlerinin kaçında sergi açılıp, kaçında sergi açılmadığı bilinmemektedir (Ak, 2001, s. 195-196).

Halkevleri fotoğraf yarışmasının kurucusu, Tör'e göre Halkevlerindeki hâkim fotoğraf görüşü;

"Halkevlerinin bu teşebbüsünde, teknisyen fotoğrafçıyı "artist" payesine yükseltmek gayesi vardır. Fotoğraf, güzel sanatlar ailesi arasına kabul olunabilir mi? Fotoğrafı çeken sadece bir kopyacı, bir tebyizci, bir münakaleci (aktarımcı) değil de, bir yaratıcı ve bir kompozisyoncu olmak cevherine malikse, evet. Her sanat şubesinde olduğu gibi, burada da ölçü, (vasıta) ve (teknik) değil, (eser) ve (ruh) tur. Halkevlerinin rehberliği ile amatör fotoğrafçılığın Türkiye mikyasında yayılmasında şu faydalar beklenebilir: Gençlerde opservasyon kabiliyetinin inkişafı, sanat zevkinin işlenmesi, dokümantasyon kaynaklarımızın çoğalması (Tör, 1940, s. 4)".

Halkevlerinde, temel fotoğraf eğitimlerine katılan Erol Karaca ile Murat Ervin tarafından bir görüşme yapılmıştır. Karaca'nın aktardıklarına göre; 1970 yılında Halkevlerinde sergi ve gezi çalışmaları yapılmamıştır. Fotoğraflar bireysel olarak çekilmekte ve hoca eşliğinde değerlendirilmektedir. Yaklaşık 3 aylık bir kurs eğitimi olduğunu ve bu süre zarfında öğrencilerin sayısız kez karanlık odayı kullanabildiklerini belirtmiştir. Bütün çalışmalar siyah beyazdır (Ervin, 2006, s. 97). Halkevleri 1951 yılında kapatılmıştır.

Köy Enstitüleri, büyük bir çoğunluğu köylerde yaşayan halkın bilinçlenmesi, tarımsal olarak eğitilmesi amacıyla eğitim kursları, köy öğretmen okulları prensibine dayalı eğitimler vermek için 1940 yılında kurulmuştur. Atatürk'ün emri ve Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in katkılarıyla İsmail Hakkı Tonguç tarafından kurulan Köy Enstitülerinde tarım eğitiminin yanında sanatsal eğitimlerde verilmekteydi. Burada

yapılan eğitim Bauhaus Okuluna benzer tarzda yapıyordu. Bauhaus ve Köy Enstitülerinde eğitim anlayışı uygulamaya ve atölye çalışmalarına dayanmaktaydı.

Fotoğrafın çerçevesi, bilinci, görüntüye yaklaşım, resim sanatındaki özellikler, saydam ve yarı saydam düzlemler, ışığın nesne üzerinde ortaya çıkardığı dokular, tonlardaki geçişler ve değişik tekrarlar gibi biçimsel özellikler Bauhaus eğitim anlayışı için önemlidir. Bu sayede sanatsal ve akademik bir yaklaşımla fotoğrafçılık, çağdaş ve ortak bir davranış biçimi olmaktadır. Böylece ortaya çıkan yeni kuşak sanatçıları, farklı ortamları ve malzemeleri birlikte kullanabilirler. Teknolojinin yeni icatları karşısında özgüvenli, bu icatları deneysel şekillerde kullanabilirler. Biçimsel yönden olduğu kadar içerik açısından da konuya kuramsal yaklaşabilirler (Özdemir, 2008, s. 1).

Köy Enstitüsünden mezun olan ve Köy Enstitülerinde eğitimci olarak görev yapmış olan araştırmacı İlyas Küçükcan ile 27 Şubat 2019 tarihinde araştırmacı tarafından görüşme yapılmıştır. Bu görüşmede İlyas Küçükcan'ın aktardıklarına göre; Köy Enstitüleri ilkokulun üzerine beş yıllık öğrenim veren öğretmen okullarıdır ve köylere öğretmen hazırlamaktadır. Köy Enstitülerinin ortak programları içerisinde fotoğraf eğitimi yoktur. Köy Enstitüleri programı içerisinde haftalık 44 saat eğitim verilmektedir. 44 saatin 22 saati kuramsal dersler, 11 saati üretime dayalı tarımla ilgili etkinlikler, 11 saati de el becerilerine dayalı sanatlarla ilgili faaliyetlerdir. Bu dersler öğretmeni bütüncül bir beceri ile donatarak mezun etmekte ve köylere göndermektedir. Eğitim programları mevsimsel olarak hazırlanmaktadır. Yazın daha çok tarım ve el sanatları faaliyetleri ön planda iken kışın kuramsal dersler yapılmaktadır. Sanat etkinlikleri altında resim ve müzik vardır. Köy Enstitülerinin kapatılışından sonra aynı yerde devam eden Köy Öğretmen Okulları'nda eğitsel kol faaliyetleri adı altında fotoğrafçılık kolu olduğunu görüyoruz. Burada eğitimler meraklı öğretmenlerin gözetiminde uygulamalı olarak yapılmaktadır.

Bauhaus Okulu ve Köy Enstitülerinde öğretim şekli usta-çırak ilişkisine dayanıyordu. Öğrenciler usta öğreticiler eşliğinde uygulamalı olarak birebir öğrenim görüyorlardı. Köy Enstitülerinde fotoğraf eğitimi, 1932 yılında Şinasi Barutçu tarafından ders programına aldırılmıştır. 1940-1943 döneminde uygulanan belirli bir öğretim programı yoktu, her Köy Enstitüsü kendi programını yapıyordu. Eğitimler günlük, haftalık ya da mevsimlik olarak yapılıyor kültürel dersler, tarım dersleri ve teknik dersler olarak gruplandırılıyordu (Özsoy, 2007, 67-74). Köy Enstitüleri, sanat eğitimi başlığı altında Resim-İş Dersi 1943-1947 Öğretim Programı içerisinde yer alan

fotoğraf eğitiminin çerçevesi; “Fotoğraf dersinde çok kullanılan fotoğraf makinelerinin kısımlarının öğrenilmesi, alamimüt fotoğraf makinesinin tertibatını yapmak, çeşitli çekimler yapmayı öğrenmek ve çekilen fotoğrafların banyosunu, basımını yapmayı öğrenmişlerdir. Kurs programı içerisinde bütün öğrencileri kapsayacak şekildeydi (İmer ve Uz, 2010, s. 661)”.

Emin Soysal’ın Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi II adlı kitabına göre; fotoğrafçılık dersleri 1. ve 2. sınıflarda sanat eğitimi adı altında kurulmuş olan atölyelerde veriliyordu. Bu dersin içeriği; makineleri tanıtarak makinenin ayarlarını yapmak, poz vermek, banyoları teşkil eden eczaları tanımak ve banyo hazırlamak, film, cam banyo etmek, yıkamak ve kurutmak, tab yapmak, kağıt banyo etmek, yıkamak ve kurutmak, muhtelif faaliyet resimleri çekmek, gündüz kartı kullanmak, tabı ışıkla kopya yapmak, resim kopyası yapmak şeklinde belirlenmiştir (Soysal, 1940, s. 32).

Cumhuriyet döneminin ilerleyen yıllarında, fotoğrafa olan ilgi giderek artmış bu nedenle Köy Enstitülerinden mezun olan öğretmenler tarafından fotoğraf kursları açılmaya başlanmıştır. Buradaki eğitimler hem kuramsal hem de uygulama olarak planlanmış olsa da ülkenin içinde bulunduğu ekonomi politik durum, üretim malzemelerini karşılayacak gücün olmaması ve fotoğrafın devlet politikasınca kültür ögesi olarak desteklenmemesi gibi nedenlerden dolayı kuramsal kalmıştır. Türk Fotoğrafçılarının 1950’lere kadar gelen süreçte benimsedikleri içerik ve şekil anlayışı; Milli Mücadele Dönemi’nin duygu ve düşüncelerine uygun bir yapı sergilemektedir (Kaya, 2010, s. 6). Köy Enstitülerinin 1950 yılında kapatılmasıyla bu olanaklar, eğitim etkinlikleri de sona ermiştir.

3.2.2. Sivil toplum örgütleri

Cumhuriyetin ilk yıllarında sanat ve sanat eğitiminin Halkevleri ve Köy Enstitülerinin yanında halkın geneline yönelik olarak bazı kurumlar içinde yapıldığı görülür. Sivil toplum örgütleri olarak adlandırılan bu kurumların ilki 1949 tarihinde Şinasi Barutçu tarafından kurulan Türkiye Amatör Foto Kulübü (TAFK) dır. 1950 tarihinde tescillenerek resmi hale gelmiştir. Bunlar dönemin dernekler kanunu statüsüne göre kurulmuş kuruluşlar olup daha çok fotoğrafın toplum içinde yayılmasına hizmet eden aynı zamanda da kendi yapıları içerisinde fotoğraf eğitimi veren kuruluşlardır. Bu kuruluşların örgütlenmesinde ülkemizde fotoğrafın hem eğitimde hem de sanatın ortamında yaygınlaşmasında emeği olan Şinasi Barutçu’nun katkıları belirleyici

olmuştur. Dernek çatısı altında yapılan bu etkinliklerin kayıtlara geçirilmiş eğitim programları yoktur.

Türkiye’de 1950’lerden günümüze kadar kurulan amatör ve profesyonel fotoğraf derneklerinin listesi EK-1’de verilmiştir. Bu liste Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonunun resmi sitesinden alınmış olup federasyona üye olan ve üye olmayan dernekleri içermektedir. Federasyona üye elli sekiz fotoğraf derneği bulunurken seksen dört derneğin ise federasyon üyeliği yoktur. Bu derneklerin kuruluşundaki ortak amaç; fotoğraf çekmenin yanında fotoğraf tarihi, fotoğraf makineleri, objektifler, filmler, görüntü, ışık ve renk, flaş ve filtreler, çekim teknikleri gibi fotoğraf ile ilgili merak edilen konuların eğitimini vermektir. Bu eğitimlerin yanında öğrencilerle birlikte çekim gezileri düzenlenmekte, bu gezilerde elde edilen fotoğraflar geniş çaplı olarak öğrenciler eşliğinde değerlendirilmekte ve çoğu zaman da yarışmalar ve sergiler ile desteklenmektedir.

Dernekler ve sivil toplum kuruluşları ile devam eden fotoğraf eğitimleri 1970’li yıllara gelindiğinde ülkenin içinde bulunduğu siyasal durumdan etkilenmiştir. Ülkenin içinde bulunduğu siyasal durumun fotoğrafa etkilerinden biri fotoğraf alanına yeni tanımlamaların kullanılmasına neden olmuştur. Bu tanımlamalar; kitle fotoğrafı, sosyalist fotoğraf, burjuva fotoğrafı ve sümüklü çocuk fotoğrafıdır. Ülkenin içinde bulunduğu siyasal durumun fotoğraf üzerindeki ikinci etkisi ise fotoğrafın sanat ya da araç olduğu görüşü üzerine kurulan tartışmalardır. Fotoğrafın sanat olduğu görüşünü savunan fotoğrafçılara göre fotoğrafta biçim içerikten önce gelmektedir. Fotoğrafın araç olduğunu savunan fotoğrafçılara göre ise fotoğraf, ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtulmasını ve işçi sınıfının sorunlarının anlatılmasını sağlamada bir araç olarak görülmektedir (Özdamar, 2005, s. 120).

Fotoğrafın sanat olup olmadığı ile ilgili tartışmalar devam ederken Türk fotoğrafında yeni yönelimler ortaya çıkmıştır. Teknik ve içerik konusunda Türk fotoğrafı değişime uğramıştır. Bir grup fotoğrafçı tarafından fotoğraf toplumun içinde bulunduğu durumu anlatmak ve olayları belgelemek için kullanılmıştır. Bir grup fotoğrafçı tarafından ise deneysel tarzda fotoğraf çalışmaları; şulzegrafi, kolaj, rölyef, solarizasyon, ton ayrımı başlatılmıştır. 1980’li yıllardaki fotoğraf anlayışı görsel problemlerin deneysel mantık aracılığıyla çözülmesi üzerinde şekillenirken 1990’lı yıllarda ise fotoğrafta modernizmin yansımaları görülmektedir (Ertan, 2014, s. 24). 2000’li yıllara gelindiğinde fotoğraf ve teknoloji iç içe geçmiştir. Fotoğraf kolay

üretilebilen, işlenebilen ve sosyal ağlar aracılığıyla kolayca paylaşılabilen bir iletişim aracı haline gelmiştir.

3.3. Eğitim Kurumları

Türkiye’de Türk Milli Eğitim Sistemi içinde örgün eğitim kurumları ana sınıfından başlayarak ilköğretim, genel, mesleki ve teknik ortaöğretim, ön lisans ve lisanstan oluşan yükseköğretimden oluşur. Bu yapı içinde fotoğraf eğitimi ortaöğretim kurumları içinde yer alan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları, çıraklık okulları, yaygın eğitim kurumları ve yükseköğretim kurumları içinde yer alır. Bütün bunların dışında Türkiye’nin çeşitli illerine yayılmış fotoğraf derneklerinde de sivil toplum örgütleri kapsamı altında değerlendirilebilecek fotoğraf eğitimi etkinlikleri yapılmaktadır.

3.3.1. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim veren kurumlardır. Öğrenim süresi dört yıl olup yatılı ya da gündüzlü olarak eğitim verilmektedir. Bu kurumlar; fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, meslek ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri çok programlı Anadolu liseler, özel eğitim meslek liseleri ile mesleki eğitim merkezlerinden oluşur.

Mesleki ve teknik alan programları, iş gücü piyasasının ihtiyaçları ve iş analizi yaklaşımıyla bireyleri iş hayatına hazırlamak amacıyla tasarlanmıştır. Meslek analizi yapılarak, mesleğin profili tanımlanır. Bu profil doğrultusunda meslek çalışanın yapması gereken görev ve işlemler belirlenir. Hazırlanan eğitim etkinlikleri, bireylerin iş hayatına hazırlarken, ders ve modüller bireyin ihtiyaç duyacağı bilgi, beceri, tutum ve davranışları içerecek şekilde planlanmaktadır (MEB, 2017, s. 1). Bu amaç doğrultusunda öğrenci merkezli bir öğretim programı uygulamaya konulmuş ve öğrencilerin kendi kendilerini yetiştirmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Öğretici bir rehber konumunda iken, öğrenci aktif olarak yöntem ve yeterlilikleri uygulamaktadır. Eğitim öğretim faaliyetleri kapsamında ders programında uygulanan derslerin yanında sektörel anlamda gezi ve çalışma ortamları öğrencilere sağlanarak öğrencilerin gelişmesi sağlanmaktadır. Program süresi 4 yıl olarak belirlenmiştir. 9 ve 10. sınıflarda ortak

dersler ile alan ortak dersleri, 11 ve 12. sınıflarda ise ortak dersler yanında dala özel dersler okutulmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Arşivi incelendiğinde ortaöğretim düzeyinde ilk fotoğraf eğitiminin 1988 yılında, Anadolu Gazetecilik Lisesi'nde, meslek dersleri öğretim programı kapsamında Fotoğraf Uygulaması dersi olduğu görülmüştür. Dokuzuncu sınıfın meslek dersleri arasında bulunmakta olup 10 saatlik eğitimi kapsamaktadır. Ders kuramsal ve uygulamalı olarak işlenmektedir. Bu ders kapsamında, fotoğraf makinelerinin türleri, fotoğraf makinelerinin genel parçaları, filmler, pozlama, fotoğrafta görüntünün çerçevelenmesi, yapay aydınlatma, filtreler ve kullanımları, karanlık oda, fotoğraf uygulamaları konuları işlenmektedir. Anadolu Gazetecilik Lisesi 1997'de kapatılmış ve Gazetecilik bölümü, Anadolu Teknik Lisesi (bugünkü adıyla Maçka Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) bünyesine alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Arşivi içerisinde bulunan Anadolu Gazetecilik Lisesi haftalık ders çizelgesi EK-2'de, Fotoğraf Uygulaması dersi öğretim programı EK-3'de verilmiştir (MEBTTKBA, 1988, s. 4).

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 2001 yılında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirilmesi Projesi anlaşması imzalanmıştır. Pilot bölgelerde yapılan uygulamanın ardından, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirilmesi Projesi) uygulamaya konulmuş. Bu proje kapsamında bütün meslek liselerindeki öğrenciler aynı dersleri almaları planlanmıştır. Buna göre; Mesleki ve Teknik Ortaöğretim kurumlarına ait Çerçeve Öğretim Programlarına, Haftalık Ders Çizelgelerine, Program Analizlerine, Modüllere, duyurulara, onaylara ve ilgili dokümanlara; <http://megep.meb.gov.tr> ve ilgili öğretim dairelerinin web sayfalarından ulaşılabilecektir. Bu proje bünyesinde 2006 yılında, grafik ve fotoğraf alanı içerisinde fotoğrafçılık eğitimi verilmeye başlanmış ve günümüzde de devam etmektedir. Dersler uygulama faaliyetleri ve kuramsal olarak işlenmekte olup her yıl güncellenmektedir. Dersin süresi 40 saattir. Ayrıca Meslek Liselerinin; Resim, Tekstil, İç Mekân Tasarımı, Halkla İlişkiler ve Organizasyon, Matbaa, Radyo ve Televizyon, Sanat ve Tasarım Alanlarında seçmeli Temel Fotoğraf eğitimi verilirken, Grafik ve Fotoğraf ile Gazetecilik Alanlarında ise mesleki fotoğraf eğitim verilmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitimi geliştirmek için, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından 2001 yılında METGE projesi başlatılmıştır. METGE (Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi) 2001-2002 eğitim-öğretim yılında ülkemizde Meslek Liseleri, Anadolu Meslek Liselerinde kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu proje kapsamında Fotoğrafçılık Alanı Çerçeve Öğretim Programı da bulunmaktadır. Amacı, temel bilimlere içeren bilgi ve becerileri kazandırmak ve güçlü insan ilişkileri, iletişim kurabilme, değişime ve teknolojiye uyum sağlayabilme, sistemleri anlayıp kullanabilme yeterliliklerini kazandırmaktır. Birinci sınıflarda ortak dersler ve ortak alan dersleri ile son sınıfta meslek derslerinin öncelikli olarak okutulması planlanmıştır. Fotoğrafçılık alanı dokuzuncu sınıf meslek alan dersleri kapsamında Fotoğraf Tarihi ve Uygulama Alanları (haftalık 1 saat), Fotoğrafta Işık ve Renk (haftalık 1 saat), Fotoğraf Makineleri ve Fotoğraf Çekimi (haftalık 4 saat), Fotoğrafın Kimyası ve Karanlık Oda (haftalık 4 saat) dersleri bulunmaktadır. Kuramsal/uygulamalı meslek dersleri kapsamında ise Portre ve Özel Gün Fotoğrafçılığı, Basın Fotoğrafçılığı, Tanıtım Fotoğrafçılığı, Fotoğraf Laboratuvar Teknolojisi, Fotoğraf Çekim Teknikleri, Karanlık Oda Teknikleri, Bilgisayarla Fotoğraf Teknolojisi, Proje Uygulamaları/Atölye, Fotoğrafın Kullanımı, Fotoğrafçılık Meslek Alanları, Görüntü Düzenleme dersleri haftalık 22 saat olarak verilmektedir. Program hazırlanırken sektörün ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Fotoğrafçılık Alanı programı kapsamında: Portre ve Özel Gün Fotoğrafçılığı, Basın Fotoğrafçılığı, Tanıtım Fotoğrafçılığı, Fotoğraf Laboratuvar Hizmetleri Meslek programları yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Arşivi'nde yer alan Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi Fotoğrafçılık dersi haftalık ders çizelgesi EK-4'te verilmiştir (MEBTTKBA, 2001, s. 45).

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Radyo-Televizyon Alanı Çerçeve Öğretim Programı (Teknik Yapım-Yayın, Kameramanlık, Grafik-Animasyon Dalları) ders programına göre 2011 yılında “Temel Fotoğrafçılık” adı altında işlenen ders, 2017 yılında güncellenerek “Fotoğrafçılık Teknikleri” adı altında işlenmektedir. Alan dersleri kapsamında 10. sınıflarda ortak alan dersi olarak Fotoğraf Teknikleri dersi haftalık 4 saat olarak okutulmaktadır. Bu kapsam içinde, sayısal iğne deliği fotoğraf makinesi, çekim malzemelerinin hazırlanması, fotoğraf makinesinin temel ayarları, temel ışık ve kompozisyon, temel fotoğraf çekimi, bilgisayarda fotoğraf düzenleme konuları işlenmektedir. Her bir konunun süresi ayrı ayrı hesaplanmış ve öğrencilere, öğretmen rehberliğinde çalışacakları sürenin yanında

kendi kendine bağımsız olarak çalışabilecekleri süreler ayrılmıştır. Fotoğrafçılık Teknikleri ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-5 de, haftalık ders çizelgesi EK-6’da tablo olarak verilmiştir. Tablolar, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Radyo-Televizyon Alanı Çerçeve Öğretim Programı (Teknik Yapım-Yayın, Kameramanlık, Grafik-Animasyon Dalları) ders modülleri ve kazanımları temel alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (MEB, 2017, s. 16-17).

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı kapsamına MEB tarafından 2017 yılında Grafik ve Fotoğraf Alanı’nda düzenlemeler yapılmıştır. Bu program kapsamında; “fotoğraf dalında; fotoğraf çekimi, görüntü yorumlama, çekim teknikleri, bilgisayarda fotoğraf, fotoğraf sunumu, video çekimi ile ilgili bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılması hedeflenmektedir (MEB, 2017, s. 3)”. Eğitim süresi 4 yıl olarak planlanmıştır. Temel Fotoğraf ortak alan dersi olarak 10. sınıflarda haftalık 3 saat olarak işlenirken; Fotoğraf Çekimi, Bilgisayarda Fotoğraf, Çekim Teknikleri, Görüntü Yorumlama, Fotoğraf Sunumu 11 ve 12. sınıflarda dal dersi olarak işlenmektedir. Temel Fotoğraf dersi kapsamı içerisinde, kültür sanat etkinlikleri (40/12), sayısal iğne deliği fotoğraf makinesi (40/9), çekim malzemelerinin hazırlanması (40/15), fotoğraf makinesinde temel ayarlar(40/24), temel ışık ve kompozisyon (40/21) ve temel fotoğraf çekimi (40/27) konuları işlenmektedir. Parantez içinde yazılı alan rakamlar dersin toplam süresini ve eğitimci le çalışılan süreyi ifade etmektedir. Başka bir deyişle (40/12)’deki 40; toplam çalışılan süre, 12; eğitimci eşliğinde çalışılan süreyi ifade etmektedir. Kalan 28 saat ise öğrencinin kendi kendine çalışacağı süreyi ifade etmektedir. Temel Fotoğraf ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-7’de, haftalık ders çizelgesi EK-8’de tablo olarak verilmiştir.

Fotoğraf Çekimi dersi kapsamı içerisinde, fotoğraf çekim organizasyonu (40/16), farklı mesafelerde fotoğraf çekimi (80/48), hareketli konu çekimi (80/48), dış mekânda fotoğraf çekimi (80/48), iç mekânda (stüdyo dışında) fotoğraf çekimi (40/32), uzun pozlama (40/32), stüdyo fotoğrafı (80/64) konuları işlenmektedir. Fotoğraf Çekimi Dersi 11 ve 12. Sınıflarda haftalık 8 saat olarak yapılmaktadır. Fotoğraf Çekimi ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-9’da tablo olarak verilmiştir.

Bilgisayarda Fotoğraf dersi kapsamında, bilgisayarda fotoğraf düzenleme (80/54), sayısal manipölasyon (80/54) konuları işlenmektedir. Bilgisayarda Fotoğraf dersi 11 ve 12. sınıflarda haftalık 3 saat olarak yapılmaktadır. Bilgisayarda Fotoğraf Çekimi ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-10'da tablo olarak verilmiştir.

Çekim Teknikleri dersi kapsamında, tanıtım fotoğrafı (80/60), perspektif fotoğraf (80/48), doğal ortam fotoğrafı (80/60) ve deneysel fotoğraf (80/48) konuları işlenmektedir. Çekim Teknikleri dersi 11 ve 12. sınıflarda haftalık 6 saat olarak yapılmaktadır. Çekim Teknikleri ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-11'da tablo olarak verilmiştir.

Görüntü Yorumlama dersi kapsamında, görsel estetik (80/51), özgün fotoğraf (40/36), kadraj (40/21) konuları işlenmektedir. Görüntü Yorumlama dersi 11 ve 12. sınıflarda haftalık 3 saat olarak yapılmaktadır. Görüntü yorumlama ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-12'da tablo olarak verilmiştir.

Fotoğraf Sunumu dersi kapsamında, sunu ve katalog hazırlama (40/24), portfolyo hazırlama (40/24), sergi hazırlama (40/24) konuları işlenmektedir. Fotoğraf Sunumu dersi 11 ve 12. sınıflarda haftalık 2 saat olarak yapılmaktadır. Fotoğraf Sunumu ders içerikleri, dersin süresi ve öğrenciye kazandırılan yeterlilikler EK-13'da tablo olarak verilmiştir.

Tablo EK-7, EK-8, EK-9, EK-10, EK-11, EK-12, EK-13, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı ders modülleri ve kazandırılan yeterlikler temel alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (MEB, 2017, s. 16-30).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan bu ders içerikleri öğrencinin aktif olarak derse katılmasını ve kendi beceri ve yeteneklerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Ders programları incelendiğinde öğrencinin kendi kendine çalışabilmesi için her ders için ayrı ayrı zaman verildiği görülmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Radyo-Televizyon Alanı Çerçeve Öğretim Programı (Teknik Yapım-Yayın, Kameramanlık, Grafik-Animasyon Dalları) Fotoğrafçılık Teknikleri Dersi ile Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı Temel Fotoğraf dersi ders modülleri açısından karşılaştırılmıştır. Her iki öğretim programında da Fotoğrafçılık dersi ortak alan dersi

olarak işlenmektedir. Ders içeriklerinin ve öğrencilerin kazanımları açısından bakıldığında Temel Fotoğraf dersinin, Fotoğrafçılık Teknikleri dersini kapsadığı görülmektedir. Temel Fotoğraf dersinin Kültür Sanat Etkinlikleri modülü ile Fotoğrafçılık Teknikleri dersinin Bilgisayarda Fotoğraf Düzenleme modülü farklılık göstermektedir.

3.3.2. Yükseköğretim kurumları

Türk yükseköğretim sistemi içerisinde ön lisans ve lisans kapsamında örgün eğitim kurumları içinde teknik, güzel sanatlar, seçmeli dersler kapsamında temel fotoğrafçılık eğitimleri okutulmaktadır. Özellikle güzel sanatlar ve iletişim fakültelerinde yoğunlaşan temel fotoğraf eğitimi, fotoğrafçılık bölümü olarak da üniversitelerde yer almaktadır. Yükseköğretim sistemi içerisinde yaygın eğitim olarak 1999 yılında başlayarak Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi sistemi içinde fotoğrafçılık ve kameramanlık ön lisans programı başlamıştır. Ülkenin ilk uzaktan öğretimle fotoğrafçılık eğitiminin yapıldığı bu program kapsamında temel fotoğraftan başlayarak fotoğrafın teknik, estetik ve çalışma alanları üzerine eğitim yürütülmektedir. İlerleyen yıllarda açılan televizyon ve internet ortamındaki yayınlarla bu eğitimler desteklenerek etkin bir öğrenme hedeflenmektedir. İnternet ortamı yayınları öğrencilere istedikleri zaman dersi dinleme, derse katılma imkânı sunmaktadır. Bu sayede okula gidemeyen ya da gitme imkânı bulamayan bireylere ulaşılarak herkesin eğitim alması sağlanmaktadır.

Türkiye’de fotoğraf eğitiminin ilk örnekleri Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu’nda görülmektedir. Bu okullar 1982 yılında Yükseköğretim Kanunu ile üniversitelerin rektörlüklerine bağlanmıştır.

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (bugünkü adıyla Mimar Sinan Üniversitesi)’nde, 1930’lu yıllarda, akademinin Afiş Atölyesi Grafik Dersi başlığı altında fotoğraf eğitimi yapılmıştır. “Sanayi-i Nefise-i Şahane Mektebi’nin uzantısı olan İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde fotoğraf eğitiminin ilk örneklerine 1938 yıllarında rastlanmaktadır. İlk fotoğraf derslerini 1938 yılında Zeki Faik İzer başlatmıştır. Zaman içinde kesintilere uğrayan fotoğraf dersleri, Mimar Sinan Üniversitesi Grafik Bölümü bünyesindeki fotoğraf atölyesinde 1962 yılında Cafer Türkmen tarafından yeniden başlatılmış ve 40 yılı aşkın, onun tarafından

sürdürülmüştür. 13 Temmuz 1978’de İDGSA Yüksek Dekoratif Sanatlar Bölümü bünyesinde Fotoğraf Enstitüsü dört yıllık lisans eğitimi yanında araştırma ve arşivleme amacına yönelik kuruluşunu tamamlayarak eğitime başladı. Enstitü, 1982 yılında Yükseköğretim Kanunu ile akademilere getirilen yeni kimlik sonucu Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü’ne bağlandı ve Fotoğraf Ana Sanat Dalı adını aldı. 1994 yılında ise bölüm kimliğini kazanıp, bünyesinde Fotoğraf Ana Sanat Dalı ve bu dalın çatısı altında Sanat Fotoğrafı, Tanıtım Fotoğrafı ve Belgesel Fotoğraf Sanat Dallarını barındıran Fotoğraf Bölümü’ne dönüştürüldü” (http-2). Fotoğraf bölümünün amacı: entelektüel düzeyi yüksek, sanat ve teknik alanında yetkinlik sahibi sanatçı adayları yetiştirmektir. İlk iki yılda kuramsal ve teknik dersler sürekli güncellenerek verilirken analog fotoğraf eğitimine de devam edilmektedir. Son iki yılda ise öğrenciler yaratıcılığı destekleyen proje ve tasarıma yönlendirilmektedir. İlk Fotoğraf Uygulama ve Araştırma Merkezi (FUAM) bölüm bünyesinde 2015 yılında kurulmuş ve faaliyetlerine devam etmektedir.

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nda Grafik Sanatlar Bölümü’nün içerisinde fotoğraf eğitimi yapıldığı bilinmektedir. Fotoğraf dersi, 1. ve 2. sınıflarda zorunlu ders, 3. ve 4.sınıflarda seçmeli ders olarak verilmiştir. Yükseköğretim yasasıyla birlikte Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Marmara Üniversitesi kapsamına alınmıştır. 1955 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Fotoğraf Bölümü açılmıştır. “Fotoğraf bölümünün amacı teknik, estetik ve kuramsal bilgilerle donanmış yaratıcı fotoğraf sanatçılarının yetiştirilmesidir” (http-3). Dört yıllık lisans eğitiminin ilk iki yılında fotoğraf tekniği, estetik ve sanat dallarıyla ilgili dersler verilirken son iki yılda fotoğrafın uzmanlık alanına yönelik dersler verilmektedir. Son sınıfın ikinci döneminde öğrencilere diploma projesi verilmektedir. Bölüm faaliyetleri içerisinde, sergi, gösteri, söyleşi, açık oturum, panel, çalıştay ve sempozyum düzenlenmektedir. Ayrıca bölüm kendi bünyesinde *Fotoğraf Dergisi*, *Photo Digital* ve *PhotoLine* dergileri yayınlamaktadır. .

Fotoğraf eğitimi, 1957’den günümüze kadar gelen süreçte incelendiğinde görsel sanatlar başlığı altında ders olarak okutulduğu görülmektedir. 60’lı yıllarda Basın Yayın Yüksekokulu olarak yaygınlaşan iletişim okullar 2547 sayılı yükseköğretim kanunu kapsamında iletişim fakülteleri olarak yapılanmıştır. Bu okullarda Sinema-Televizyon alanı farklı bölüm adları altında belirleyici bir alan olarak yer almıştır. Bu alanın hem

teknik hem de görsel yapılanma açısından eğitim programlarında temel fotoğraf dersleri belirleyici öneme sahiptir. Bilgi ve beceri düzeyinde yani uygulamalı olarak her iletişim fakültesi Sinema ve Televizyon bölümünde temel fotoğraf dersleri okutulmaktadır.

Bilgi ve beceri eğitimi konusunda Bloom Taksonomisi önemli bir belirleyicidir. Bloom'un Taksonomisini eğitimin amaçlara göre sınıflandırılmasını ön görmektedir. Sınıflandırmada belirleyici kıstaslar bilgi ve bilişsel süreçlerdir. Bilgi süreci kazanımların adının ifade ederken bilişsel süreç ise kazanımların eyleme dönüşmüş halini ifade etmektedir. Sınıflandırmanın en alt basamağından yukarıya doğru bilgi, kavrama, uygulama, analiz ve sentez olarak sıralanmıştır (Tutkun, tarihsiz, s. 15-16). Bu sınıflandırmada öğrenmenin seviyesi önemlidir ve bir alt seviyeyi öğrenemeyen bir üst seviyeye geçememektedir.

Bloom'a göre öğrenmenin birden fazla öğretici amacı vardır. Bunlar; bilgi, beceri ve davranış düzeyleridir. Yani fotoğrafı öğretilirken, bilgi düzeyinde bilinmesi gerekenler ve bunların beceri düzeyinde uygulanabilir ve davranış düzeyinde kazanım sağlanabilir olmalıdır. Tekin Ertuğ'un Işıkla Resmedenler 4 kitabında aktardığına göre Prof. Dr. Levend Kılıç lisans düzeyinde uyguladığı fotoğraf eğitimini şöyle anlatmaktadır; “temel belirleyicileri öğretirken, bilgiyle değil doğrudan beceriyle, yani uygulamayla başlarım. Bu ilk deneyimler üzerine teknik bilgileri yapılandırırım. Bu şekilde bilgi ve beceri düzeyi iç içe geçmiş olur (Ertuğ, 2015, s. 142). Buradaki amaç öğrencinin kendini fark etmesi ve yapabileceklerinin farkında olmasının sağlanmasıdır. Öğrenme ilgi ile doğrudan orantılıdır. İlgi seviyesi arttıkça öğrenme seviyesi de artmış olur.

Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde yapılan fotoğraf eğitiminin temelde iki amacı bulunmaktadır; mesleki ve sanatsal amaçlı lisans ve ön lisans eğitimi ile diğer alanlarda işlevsel amaçlı yapılan lisans ve ön lisans eğitimidir. Fotoğraf eğitimi üniversitelerde farklı bölümlerde seçmeli ya da mesleki dersler olarak verilmektedir. Mesleki ve sanatsal amaçlı eğitim veren lisans ve ön lisans programları arasında İletişim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi ile Sanat ve Tasarım Fakültesi bulunmaktadır. Fotoğraf eğitimini işlevsel amaçlı kullanan lisans ve ön lisans programları arasında ise Eğitim Fakültesi, Açıköğretim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği, Grafik, Gazetecilik ve Matbaa sayılabilir.

3.3.3. Yaygın eğitim kurumları

Yaygın eğitim kurumları kapsamında, özel eğitim kurumları genel müdürlüğüne bağlı meslek edinme kursları incelendiğinde, 1988 yılında İzmir Özel Fotoğrafçılık ve El Sanatları Meslek Kursları kurs programı içerisinde fotoğraf eğitimine rastlanmaktadır. Buradaki kurslar %80 tatbiki, %20 kuramsal eğitim olmak üzere planlanmıştır. 30 haftalık ve 15 haftalık olmak üzere iki programı mevcuttur, toplamda 150 saat kurs verilmektedir (MEBTTKBA, 1989, s. 4-15). 1990 yılı Dr. Ahmet Özgüneş Özel Plastik Sanatlar Uygulama Merkezi fotoğraf kursu programına göre ise haftada 8 saat olmak üzere 20 haftalık kurs programı hazırlanmıştır. Fotoğrafi sevdirmek, teknolojisini tanıtmak ve uygulama yöntemleri hakkında gerekli bilgiler vererek uygulamasını yaptırmak hedeflenmiştir. Uygulama ve kuramsal olarak eğitimler verilmiştir (MEBTTKBA, 1990, s.23-30). 1994 yılında Konya Özel El Sanatları Meslek Kursu kapsamında fotoğraf eğitimi verilmiştir. %80 uygulama, %20 kuramsal eğitim verilmekte olup 30 haftalık ve 15 haftalık olmak üzere iki kurs programı belirlenmiştir. Meslek edindirme kursları incelendiğinde kurs süreleri birbiri ile benzerlik gösterse de ders içerikleri farklılık göstermektedir. Ortak bir ders müfredatı bulunmamaktadır (MEBTTKBA, 1994, s. 10-20).

Türkiye’de 26 Haziran 1969 yılında, Akın Öktem ve Halim Kulaksız tarafından MEFO, Mektupla Renkli Fotoğraf Kursu kurulmuştur.

“Amacı: renkli fotoğraf çekimi, developmanı ve baskısı hakkında hiç bilgisi olmayan kimselere,

- Renkli fotoğraf çekimi, developmanı ve baskısı hakkında temel bilgileri vermek,
- İsteyen vatandaşlara en ucuz ve basit metotlarla pratik yaparak boş vakitlerinde çalışmakla kendi kendilerine tatbik ederek renkli fotoğrafçılığı öğretmek
- Renkli fotoğraf alanında eğitim görmemiş ve doküman bulamamış olan hali hazırda usta, kalfa ve çırak seviyesindeki profesyonel fotoğrafçıların renkli fotoğraf alanındaki teknik ve teknolojik yeniliklerden haberdar edilerek daha bilgili elemanların yetişmesine öncülük etmek
- Amatör olarak renkli fotoğraflarla uğraşan vatandaşlara gerekli bilgileri vererek daha başarılı verimli fotoğraflar elde etmelerini sağlamaktır (MEBTTKBA, 1969, s. 2)”.

Halim Kulaksız ile 03.03.2019 tarihinde araştırmacı tarafından görüşme yapılmıştır. Bu görüşme kapsamında Halim Kulaksız’ın aktardıklarına göre; eğitim

süresi 12 ay olmak kaydıyla her ay düzenli olarak öğrencilere ders içerikleri gönderilmektedir. Gönderilen ders içerikleri Halim Kulaksız tarafından hazırlanmış olup MEB tarafından tasdik edilmiştir. Öğrencilere ödevler verilerek öğrencilerden ödevler istenmektedir. Öğrenciler çektikleri fotoğrafları posta yardımıyla göndermektedirler. Dersin değerlendirmesi öğrencilere gönderilen testler ve öğrencilerin çektikleri fotoğraflar üzerinden olmaktadır. Kurs bitiminde öğrencilere Kurs Bitirme Belgesi verilmektedir. Mektupla fotoğraf eğitimi, bir buçuk yıl devam etmiş ve sonrasında MEFO, maddi nedenler, posta ile eğitimin güçlükleri, istismar edilmesi ve öğrenci sayısındaki düşüş nedeniyle kapanmıştır.

Yaygın eğitim kurumları kapsamında Türkiye üzerinde faaliyet gösteren Halk Eğitim Merkezleri Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Programları Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün yapısı içinde ülke düzeyinde çeşitli yaş gruplarına eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Bu kurum Türkiye içerisinde herkese açıktır. Bu eğitimlere katılım şartları her kurs programı için ayrı ayrı belirlenmektedir. MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kapsamında çeşitli alanlarda yapılan etkinlikler içerisinde fotoğrafta yer almaktadır. 2019 yılı itibarıyla fotoğraf ile ilgili 9 farklı fotoğraf etkinliği görülmektedir. Bu etkinlikler çok kapsamlı bir şekilde kapsam, programa giriş koşulları, eğitimcilerin niteliği, amaç, süre ve kurs içerikleri, ölçme ve değerlendirme ile ilgili esaslar, uygulama sırasında kullanılacak araç-gereçler detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Yapılacak olan eğitimler hafta hafta kuramsal ve uygulamalı olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmiştir ([http-4](http://4)).

3.3.4. Fotoğraf eğitimi konusundaki çalışmalar

Yükseköğretim kurumları başkanlığının ulusal tez merkezi web sayfası üzerinden fotoğraf ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Fotoğraf kelimesini içeren 537 kayıt bulunurken fotoğraf eğitimi kelimelerini içeren 2 kayıt bulunmuştur.

Bu çalışmaların ilki Elçin Polat tarafından yürütülen “Üniversitelerde Temel Fotoğraf Eğitimi İçin Bir Program Tasarısı” adlı yüksek lisans çalışmasıdır. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı kapsamında 2010 yılı içerisinde yürütülmüştür. Bu çalışmada, üniversitelerde uygulanabilecek ve ekonomik bir program tasarısı hazırlamak hedeflenmiştir. Çalışmanın sonucunda, temel fotoğraf eğitimi programı

tasarısı geliştirilmiştir. Temel fotoğraf eğitimi için; üniversitelerin tüm programlarında dal ayrımı yapılmadan uygulanabilecek görsel okur yazarlık dersi olduğu, yeteneğe dayalı olmadığı ve her program için uygulanabilirliği yüksek ve ekonomik olduğu, kurum için fazladan araç gereç gerektirmediği, programın uygulanabilirliğinin yükseltilmesi için teknik değil düşünsel içeriğe önem verilmesi gerektiği ve eğitimin sadece fotoğraf üretmeye değil görsel malzeme inceleme ve eleştirmeye yetecek düzeyde bir içerikle hazırlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

İkinci çalışma Yusuf Kaya tarafından 2010 yılında yürütülen “Türkiye’de Fotoğraf Eğitiminin Analizi” adlı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde yürütülmüştür. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de fotoğraf eğitiminin kurumsallaşma sürecinin analizini yapmak ve fotoğraf eğitiminin gerekliliği, endüstri ilişkileri, sanat ve eğitim ilişkisi içerisinde uygulama, eğitim ve endüstri bağlamında analizini yapmaktır. Çalışma kapsamında kurumsal yapı içerisindeki uygulamalar araştırılmış, fotoğraf alanındaki eğitim ve sektör uzmanlarının görüşleri analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, Türkiye’de fotoğraf eğitimin kurumsallaşmanın ve mesleki gereksinimlerin bir sonucu olmadığı görülmüştür. Diğer meslek gruplarının ihtiyaçları doğrultusunda fotoğraf eğitimi verilmektedir. Bu nedenle de eğitim ve sektör arasındaki bağ zayıftır. Fotoğraf eğitim programlarının sektörün ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Mesleki eğitimin yükseköğretim düzeyinde verilmesi sektörün eleman ihtiyacı talebini karşılayamadığı görülmüştür. Bu durumun çözümü için mesleki ortaöğretimde de eğitim verilmesi önerilmiştir. Fotoğraf eğitimi veren mevcut mesleki ortaöğretim programları nicelik ve nitelik bakımından bu eksikliği karşılayamamaktadır. Fotoğraf eğitiminin yeni yöntem ve teknikler kullanılarak, eğitimciler tarafından eğitim ve sektör alanındaki yenilikler takip edilerek yapılması ve eksikliklerin giderilmesi önerilmiştir. Fotoğraf eğitimi programının kurumsal ve mesleki alanda yeniden yapılanması sonucuna ulaşılmıştır.

3.4. İletişim Fakültelerinde Fotoğraf Eğitimi

Fakültelerin ve Meslek Yüksekokullarının fotoğraf eğitimi incelendiğinde her fakültenin kendine özgü bir eğitim programı olduğu ve bu programın üniversitelerin çıkarları doğrultusunda kaynak, ekipman ve harcamaları göz önüne alınarak belirlendiği görülmüştür. Dersi veren öğretim elemanları kendi ders içeriklerini ve sınav türlerini kendileri belirlemektedir. Ders genel olarak uygulama ve kuramsal olarak

yürütülmektedir. Fotoğraf Bölümü dışında fotoğraf eğitimi, mesleki amaçlı olarak İletişim Fakültelerinde verilmektedir. 9 Mayıs 2017 tarihinde Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç'ın İletişim Fakültesi Dekanları ile yaptığı konuşmasında İletişim Fakültesi'nin önemine vurgu yaparak; Türkiye'de 48 Üniversitede 47 İletişim ve 1 İletişim Bilimleri fakültesi olduğunu belirtmiştir. Bu fakültelerde 407 programda 25 farklı iletişim eğitimi verildiğini ve 50 bin öğrencinin burada eğitim gördüklerini belirtmiştir. Yaklaşık mezun sayısı ise yıllık 6500 civarındadır. İletişim Fakülteleri %100 doluluk oranına sahipken vakıf üniversitelerinin % 85 in üzerinde doluluk oranına sahiptir. Bu durum iletişim fakültelerinde eğitime verilen önemi arttırmaktadır (Saraç, 2017, s. 4).

Türkiye'de İletişim Fakülteleri sayısı her geçen gün artmaktadır. 28.01.2019 tarihinde Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden ulaşılan verilere göre; Türkiye'de aktif halde bulunan 54 İletişim Fakültesi ve 1 İletişim Bilimleri Fakültesi bulunmaktadır. Bunlardan 18 tanesi Vakıf, 37 tanesi Devlet Üniversitesidir. Bu üniversiteler fakülte ve bölüm bazında incelendiğinde; 51 İletişim Fakültesi ve 1 İletişim Bilimleri Fakültesi'nde; Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Sinema ve Televizyon Bölümü, Sinema ve Dijital Medya Bölümü, Sinema Bölümü olduğu görülmüştür. Ayrıca İletişim Fakültesi dışında, 45 üniversitede, Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi alanı kapsamında Sinema ve Televizyon Bölümü bulunmaktadır. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü bulunan üniversiteler EK-14'de verilmiştir.

Türkiye İletişim Fakültesi Dekanları Yürütme Kurulu Toplantısı'nda; iletişim fakülteleri bölümleri ve bu bölümlerin yer aldığı diğer fakülteler göz önüne alındığında Türkiye'de karmaşık bir yapının mevcut olduğu belirlenmiştir. Müfredat programları aynı olmasına karşın aynı bölüm farklı fakültelerin bünyesinde bulunabilmektedir. Bu konunun incelenmesi için Prof. Dr. Asaf Varol tarafından bir rapor hazırlanmasına ve YÖK'e bildirmesine karar verilmiş (İLDEK, 2016). YÖK bilgi sistemi üzerinden alınan verilere göre iletişim fakültesi sayısı 2017 yılında 47 iken 2019 yılı verilerine göre 54'ye yükselmiştir.

İletişim fakültelerindeki bu artış eğitim alanında birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bugün iletişim eğitimi ile ilgili çok sayıda problemle karşılaşmaktayız. Bunlar (Büyükaslan ve Mavnacıoğlu, 2017, s. 225);

- Nitelikli akademik kadronun eksikliği,
- Fakültelerde verilen eğitimin ortak bir standartta verilmemesi,
- İletişim fakültesi mezunlarının sektör tarafından yetersiz olarak değerlendirilmesi,
- İletişim fakültesinde verilen derslerin yetersiz olduğuna yönelik eleştiriler,
- Sektör ile fakülteler arasındaki ilişkinin zayıf oluşu,
- Bazı fakültelerde dil eğitimine önem verilirken bazı fakültelerde dil eğitime önem verilmemesi,
- Derslerin kuramsal mı uygulamalı mı işleneceği konusunda ortak bir kararın olmayışı,
- Farklı bölümlerde aynı dersin aynı müfredatla okutulması yani öğrencilerin gereksinimlerinin ön planda tutulmaması,
- İletişim fakültelerinde verilen eğitimlerin sektörün ihtiyacını karşılamada yetersiz olduğu konusunda yapılan eleştiriler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu sorunlardan ilk çözüme kavuşması gereken şüphesiz ki eğitim ve istihdam sorunudur. Türkiye’de iletişim alanına yönelik talepler her geçen gün artarken bu sorunun bir an önce çözüme kavuşması gerekmektedir.

İletişim fakültelerinde okutulan dersler daha çok öğrencilerin gereksinimlerine yönelik değil, dersi verecek öğretim elamanının uzmanlığına göre belirlenmektedir. Birçok fakülte ve meslek yüksekokulunda fotoğraf makinesi olmadan fotoğrafçılık dersleri, kamera ya da stüdyo olmadan sinema ve televizyon bölümleri açılmakta hatta bir tek haber yazmadan gazetecilik bölümünden mezun olan öğrencilere bile rastlanabilmektedir. İletişim fakülteleri ile ilgili diğer bir tartışma da uygulamalı ya da kuramsal eğitim konusudur. Eğitimin uygulamalı mı yoksa kuramsal mı yapılmalıdır tartışması halen devam etmektedir. İletişim fakülteleri her şeyin biraz öğrenildiği kurumlar olarak düşünülmektedir. Asıl problem farklı dersler bir araya geldiğinde ortak bütünün oluşamamasıdır. Bu problem sadece iletişim fakültelerine özgü bir problem değildir (Arık ve Bayram, 2011, s. 87).

İletişim fakültelerinde verilen fotoğraf eğitimleri incelendiğinde ortak bir program olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Temel Fotoğrafçılık dersi ele alınmıştır.

Sinema ve Televizyon Bölümü'nde fotoğrafçılık ile ilgili zorunlu ders olarak, I. Yarıyılıda FOT201 Basic Photography (Temel Fotoğrafçılık) (ENG), II. yarıyılıda FOT116 Temel Fotoğrafçılık Uygulamaları dersleri okutulmaktadır. Mesleki Seçmeli Dersler arasında STV204 Optik Bakış (TR) dersi bulunmaktadır.

Basın Yayın Bölümü'nde fotoğrafçılık ile ilgili zorunlu ders olarak, I. yarıyılıda FOT201 Basic Photography (Temel Fotoğrafçılık) (ENG), II. yarıyılıda BYN102 Photoshop Uygulamaları, FOT118 Fotoğraf Uygulamaları, IV. yarıyılıda FOT204 Basın Fotoğrafçılığı Uygulamaları dersleri okutulmaktadır. Mesleki Seçmeli Ders olarak FOT108 Fotoğraf Okuma, FOT307 Fotoğraf Kuramları, FOT104 Belgesel Fotoğrafçılık, BYN419 Foto Röportaj, BYN443 Fotoğraf-Proje Uygulama dersi bulunmaktadır.

Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü'nde Fotoğrafçılık ile ilgili zorunlu ders olarak, II. yarıyılıda FOT201 Basic Photography (Temel Fotoğrafçılık) (ENG) dersi okutulmaktadır. Mesleki Seçmeli Ders olarak FOT203 Reklam Fotoğrafçılığı dersi bulunmaktadır.

İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü'nde Fotoğrafçılık ile ilgili zorunlu ders olarak, III. yarıyılıda FOT201 Temel Fotoğrafçılık dersi okutulmaktadır. Mesleki Seçmeli Dersler arasında fotoğrafçılık ile ilgili ders bulunmamaktadır.

Her bir bölüm için ayrı ayrı fotoğrafçılık dersleri incelenmiş, Temel Fotoğrafçılık dersinin ortak zorunlu ders olduğu görülmüştür. Bu ders farklı bölümlerde farklı öğretim elemanları tarafından verilmektedir ve dersin içerikleri öğretim elemanları tarafından belirlenmektedir. Dersin içeriklerinin farklı olması, dersin işleyişinin farklı olması, ders değerlendirme sınavlarının farklı olmasını beraberinde getirmiştir.

3.4.1. Eğitimde yeni yaklaşımlar

Öğrenme ve öğretme yaklaşımları incelendiğine, geçmişte öğretmen merkezli bir eğitim anlayışının olduğu görülür. Son on yıllık zamana kadar olan sürecin eğitim

anlayışına göre bilgi değişmeyen, sabit kalan ve kesin olandır. Eğitimciler tarafından yüzeysel olarak, sözel ve sayısal zekâyı geliştirmek amacıyla ezberci bir eğitim anlayışıyla öğrencilere aktarılır (Özden, 2003, s. 6). Eğitimde benimsenen eğitimci merkezli bu yaklaşıma geleneksel eğitim yaklaşımı denir.

Eğitimde öğrencileri ayaklı kütüphaneler olarak gören geleneksel eğitim anlayışı son on yıllık süreçte değişime uğramış ve öğrenci merkezli eğitim anlayışı yaygınlaşmıştır. Öğrenci merkezli eğitim anlayışına göre bilgi geçicidir. Bilgi, öğreten ve öğrenen etkileşimi sayesinde çok yönlü olarak üretilir. Eleştirel düşünme yeteneğinin ve zihinsel gelişimin hedeflenmesi ön plandadır (Özden, 2003, s. 7). Bir başka deyişle öğrencilere öğrenmeyi öğretmek ön plandadır. Öğrenci merkezli bu yaklaşıma çağdaş eğitim yaklaşımı denir.

Eğitim anlayışında gerçekleşen bu değişimin sonucuna pek çok eğitim kuramı karşımıza çıkar. Eğitim bilimciler tarafından yapılmış olan çalışmalara göre, yaşam boyu aktif öğrenme, problem çözme yeteneği ve derinlemesine düşünme üzerine yoğunlaşan öğrenme yaklaşımları şunlardır. Yapıcı öğrenme yaklaşımı, çoklu zekâ yaklaşımı, proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, probleme dayalı öğrenme yaklaşımı, beyin temelli öğrenme yaklaşımı, işbirliğine dayalı öğrenme, eleştirel düşünme öğretimi, yansıtıcı düşünme öğretimi ve yaratıcı düşünme öğretimidir (Sünbül, 2014, s. 146). Bu çalışmada öğrenci merkezli eğitim anlayışını benimseyen yaklaşımlardan yapıcı yaklaşım üzerinde durulacaktır.

3.4.2. Durumlu öğrenme

Durumlu öğrenme, yapıcı (konstrüktivizm) yaklaşım kapsamında yer alan bir öğrenme kuramıdır. Konstrüktivizm çeşitli kaynaklarda yapılandırmacılık, oluşturmacılık veya yapıcı öğrenme kuramı olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmada konstrüktivizm yapıcı yaklaşım olarak ifade edilecektir. Yapıcı yaklaşım, geleneksel eğitim anlayışındaki eğitimin öğretmen merkezli olmasının doğru olmadığını eğitimin öğrenci merkezli olması gerektiğini savunur. Bilgi, öğrenilir ve yorumlanır. Yorumlayıcısından izler taşır. Bu sebepten dolayı bilgi yorumlayıcısından ayrı düşünülmemelidir. Tablo 3.1’de geleneksel bilgi aktarma yaklaşımı ve yapıcı yaklaşımın öğrenme ve öğretme açısından karşılaştırılması verilmiştir. Yapıcı yaklaşım XVIII. yüzyılda öğrenme felsefesi olarak kaşımıza çıkmaktadır. Bu yaklaşımın

temelinde hâkim olan görüş; *Giambattista Vico*'nun “bir şeyi bilen onu açıklayabilendir”, *Immanuel Kant*'ın öğrenci bilgiyi aktif alır, önceki bilgileriyle arasında bağını kurar ve kendi yorumuyla yeniden üretir düşüncesidir (Özden, 2003, s. 55-56).

Yapıcı yaklaşım, bir felsefe kuramı olmasının yanında eğitim programı geliştirmede uygun bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Bireyi merkeze alan bu yaklaşıma göre eğitim programları bireylerin gereksinim ve isteklerini karşılayacak doğrultuda olmalıdır. Bireyin ön kazanımları ve eğitimden sonraki kazanımları göz ardı edilmemelidir. Yapıcı yaklaşım; türetimci öğrenme, icat yoluyla öğrenme ve durumlu öğrenme kuramlarının bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu yaklaşıma göre; öğrenme bilişsel çıraklık yoluyla olmalıdır. Bilişsel çıraklık, öğrenmenin deneyimli kişiler ile bir arada çalışarak gerçekleştiğini vurgular. Gerçekçi ve günlük durumlar içerisinde öğrenmenin içselleştirilmesi ve yapılandırılmasına önem verir. Öğrenme, öğrenmenin gerçekleştiği kültür, etkinlik ve bağlamdan etkilenir (Gelen, tarihsiz, s. 4). Bu öğrenme kuramında öğrencinin merkeze alınması ve öğrenme biçimlerinin öğrenci üzerine planlanması önemlidir. Öğrencilere aktarılmak istenen bilgi ve beceriye uygun ortamlar hazırlanılarak öğrenmenin gerçekleşmesi ve bilgi ve becerinin kullanıldığı durumlarda kazanımın sağlanması hedeflenir. Bu çalışmada ağırlıklı olarak durumlu öğrenme kuramı üzerinde durulacaktır.

Öğrenme kuramının tarihsel gelişimi incelendiğinde, temelinin felsefe ile atıldığı görülür. Yapıcı yaklaşımda öğrenme, deneyimler sonucunda yapıdaki anlamsal değişimler olarak ifade edilebilir. (Ataizi ve Şimşek, 2000, s. 21). Öğrenmenin eğitimsel ifade biçimi; bilginin sadece aktarılmasını değil, bilginin öğrenen tarafından alınıp davranış değişikliği olarak göstermesidir (Aydınlı, 2015, s. 16). Dewey' e göre birey toplumdan bağımsız düşünülemez. O halde toplum ile birey arasında denge kuran bir eğitim olmalıdır. Bu denge birey merkezli eğitim modeli ile sağlanabilir (Selvi, Sönmez ve Özudoğru, 2011, s. 32).

Birey merkezli eğitimin kapsamı içerik, yöntem, ortam ve programlar açısından okullarda karşımıza çıkmaktadır. Okul, küçültülmüş toplum modelidir. Gerçek yaşam içerisinde bireyin karşılaşılabileceği yaşantılar içerisinde eğitim gerçekleşir ve birey yönlendirilir. Eğitim ve toplum birbiri ile içi içe geçmiştir ve birbirinden soyutlanamaz. Birey merkezli eğitimde öğrenci istekli ya da isteksiz olayların içerisinde olur. Tıpkı

gerçek yaşamın içerisinde olduğu gibi, olaylara seyirci kalmaz. Bu durum bireyi, sosyalleşme ve öğrenme açısından ortaya konulan bilimsel yöntem ve stratejilerin uygulanma alanına koyar. Diğer bir deyişle birey merkezli eğitim gerçekleştirilme imkânı bulur (Bakır, 2011, s. 77). Bu kurama göre; bilgi dış kaynaktan bireye doğrudan aktarılan değil birey tarafından aktif olarak yapılandırılır. Bu süreçte eğitimci, bilgiyi aktaran değil, bireyin bilgiyi yapılandırma sürecini izleyen, bilgi üretilme sürecini hazırlayan ve bu sürece katkıda bulunan kişi konumundadır (Aydınlı, 2015, s. 1). Birey bilgi yapılandırma sürecinde kendi bilgi ve becerilerini kullanırken, çevresinde olup bitenden de yardım alır (Ataizi, 2015, s. 54).

Tablo 3.1: Geleneksel bilgi aktarma yaklaşımları ve yapılandırıcı yaklaşımın öğrenme ve öğretme açısından karşılaştırılması (Milne ve Taylor, 1995’den Aktaran, Aydınlı, 2015:4)

	Geleneksel Yaklaşım	Yapıcı Yaklaşım
Bilgi	Öğrenci deneyimlerinden bağımsız, aktarılan bilgi	Öğrenci tarafından yapılandırılır; sabit değildir, sürekli değişir.
Öğrenme	Bilgiyi alma ve tekrarlamadır (ezberleme)	Bilgiyi yapılandırmadır; yapılandırılan bilgi değişime açıktır. Öğrencinin önceden bildikleri üzerine inşa edilir
Öğretim	Öğretmenin bilgi aktarmasıdır	Sosyal etkileşim içinde öğrencilerin ön bilgilerini açığa çıkartması, irdelemesi veya değişime yönelik anlam yapılandırmasıdır.
Öğretmenin Rolü	Otoriter bilgi kaynağı ve bilgi aktarıcısı	Öğrencilerin bilgiyi yapılandırmasına yardımcı olan deneyim ve denemeler için ortam yaratır
Öğrencinin Rolü	Bilgiyi pasif bir şekilde alır	Bilgiyi aktif bir şekilde yapılandırır, yeniden üretir
Öğrencinin Zihinsel Durumu	Yeni bilgilerin kolayca doldurulabildiği boş bir kaptır.	Deneyime dayanan ön kavramlarla zihinsel yolculuk; arayış icat oyunu
Etkileşim	Öğrenciler çoğunlukla yalnız çalışırlar	Öğrenciler sürekli sosyal etkileşim içinde ortaklaşa anlamları yapılandıran işbirlikçi öğrenme toplulukları içinde çalışırlar
Değerlendirme	Sınavlarda doğru cevaplara, sonuç ürünlerin değerlendirilmesine odaklanılır	Öğrencilerin düşünme ve öğrenme biçimlerini belirlemeye yönelik alternatif ölçme araçları ve değerlendirme yöntemleri kullanılır.

Durumlu öğrenme kuramı, birey merkezli eğitim anlayışının başında gelmektedir. Yapıcı yaklaşımın bir alt başlığı içerisinde yer alır. Yapıcı yaklaşım, türetimci öğrenme, icat yoluyla öğrenme ve durumlu öğrenme kuramlarının toplamını ifade eder (Ataizi ve Şimşek, 2000, s. 21). Yapıcı yaklaşım, temelini felsefe ve psikolojiden alır (Demirel, 2009, s. 160). Yapıcı yaklaşımda birey bilgisini temel kavramlar üzerinde yapılandırarak oluşturur ve içselleştirir. İçselleştirdiği bilgi ile geçmişte var olan bilgisi arasında bir bağ kurarak anlamlı ve kullanışlı yeni bir bilgi üretir (Demirel, 2009, s. 161). İnsan zihninin bir merceğe benzetildiği yapıcı yaklaşımda, birey kendi merceğini kullandığında birtakım deneyimler net, birtakım deneyimler bulanık ve hatta bazı durumlarda bu deneyimler hiç görülmez. Geleneksel bilgi işleme kuramlarına göre ise insan zihni bir aynaya benzer. Bu ayna deneyimlediğimiz olayları yansıtır. Dolayısı ile bilgi bireyden bağımsız olarak oluşmaktadır, nesneldir. Birey ayrımı olmaksızın bütün aynalardan aynı bilgi yansır (Ataizi ve Şimşek, 1999, s. 256).

Durumlu öğrenmede öğrenme oranını arttırmak için, kültür paylaşımı, anlama ve motivasyon yapılandırılması ve bireyin aktif bir şekilde öğrenmeye teşvik edilmesi gerekir. Burada durumlu biliş, öğrenme, düşünme ve zeki olmak gibi kavramların yeniden tanımlanması gerekir. Hafızanın değil algının önemine vurgu yapılır. Zihinde basit bir şekilde bulunan bilgi yerine anlamlı ve uygun eyleme dönüşen bilgi olmalıdır. Diğer bir deyişle bilgi sadece ezberlenip hafızaya kaydedilmemeli, anlamlandırılarak eyleme dönüşmelidir (Özerbaş, 2004, s. 17). Durumlu biliş kavramı ilk olarak Brown, Collins ve Duguid tarafından 1989 yılında “*Situated Cognition and The Culture of Learning*” adlı makalede geçmektedir. Bu makaleye göre bilginin temelde kullanıldığı kültürün, bağlamın ve etkinliğin izini taşıdığı görülmektedir. Bu görüş, dünya üzerinde etkili olmasına karşın Türkiye’de bu durum geçerli olmamıştır (Ataizi, 2015, s. 52).

Lave (1996)’da, Brown, Colins ve Duguid’i destekleyerek kültür, bağlam ve uygulamaların öğrenmenin niteliğini etkileyeceğine dikkat çekmiştir. Lave göre geleneksel sınıf ortamlarında sunulan bilgi, anlam kazandığı bağlamdan uzaklaştırılarak öğrencilere verilmektedir. Bu da bireyin gerçek hayatta karşılaştığı problemleri çözerken başarısız olmasında neden olmaktadır. Öğrenmenin en iyi yolu etkileşimden geçmektedir ve birey kesinlikle uygulama içerisinde olmalıdır. Birey etrafındaki diğer bireyler ile etkileşim içine girerse uygulamanın merkezine doğru ilerleyebilir ve o konuda yetkinliğe sahip olabilir. Diğer bir deyişle bu kurama göre öğrenme sosyokültürel bir olgu statüsündedir (Kılıç, 2004, s. 309). Bilgi sosyal faaliyet alanı

içerisinde oluşturulur, bireyin ilgisi doğrultusunda şekillenir ve bunun sonucunda yeni bir bilgi elde edilmiş olur. Üretilen bilginin sınırları belli değildir. Bireyin anlık olarak ürettiği ve kendine özgü oluşturduğu bir bilgidir (Lave, 1991, s. 66-67).

Durumlu öğrenme kuramı örnek alınarak tasarlanan öğrenme ortamlarında bireylerin yüksek seviyede beceri kazandıkları ve içinde bulundukları durumu rahat anlayabildikleri görülmüştür. Öğrenme ortamları gerçek yaşamdaki konular ile bağlantı kurularak oluşturulduğunda ve farklı bakış açısı kazandırmak için etkinlik sayısı artırıldığında bilgi ve becerinin transferi basitleşmektedir. Birey öğrendiği bilgiyi diğer etkileşimde bulunduğu bireyler ile paylaşması durumunda, kendini ifade etme, fikirlerini savunma ve diğer bireylerin düşüncelerine saygı duyma gibi kazanımlar elde etmektedir. Okul ortamında kazanılan bu kazanımlar ile bilgi ve becerilerin gelecek durumlar üzerinde uygulanması kolaylaşır (Kılıç, 2004, s. 318).

Okul ortamları kendi içerisinde bir kültüre sahiptir. Bu nedenle okullarda kültürlenme söz konusudur denilebilir. Okullarda öğrenciler belirli kavramları öğrenme noktasında sorun yaşamamaktadır fakat bu kavramları gerçek yaşamda uygulama noktasında sorunla karşılaşabilmektedirler. Öğrenciler okulda öğrendikleri kavramları sınavları geçerek öğrendiğini kanıtlayabilmektedir fakat uygulama aşamasına gelindiğinde öğrendiği bilgiyi çoğu zaman uygulayamadığı görülmüştür. Bu nedenle bilgiler öğretildikten sonra bu bilgiyi nasıl kullanacağı bireylere öğretilmelidir. Bu da eğitimin gerçek yaşamdan örnekler, yansımalarla desteklenmesi ile mümkün olabilmektedir (Ataizi, 1999, s. 13). Diğer yandan durumlu öğrenme, bireyin ezberci eğitiminden ziyade, katılımcı eğitimde olmasını savunur. Bunu yaparken de öğrenilen bilginin sonraki hayatında kullanılacak önemli bir bilgi olduğuna vurgu yapar. Öğreneceği bilgiyi ileriki yaşamında problemlerini çözmede kullanacağını bilen birey o bilgiyi hafızasında tutmak için elinden geleni yapar (Ünlü, 2009, s. 7).

Durumlu öğrenme kendi içerisinde alt başlıklara ayrılarak incelenebilmektedir. “Hillary McLellan (1996)’a göre durumlu öğrenme modelinin ana elemanları şunlardır: öyküler, yansıma, bilişsel çıraklık, yardımlaşma, bire bir yetiştirme, çoklu uygulama, öğrenme becerilerinin bitştirilmesi, teknoloji (McLellan 1996’dan aktaran Ataizi, 2015, s. 65)”.

Öyküler; durumlu öğrenmede bilgilerin akılda kalıcılığı açısından öyküler önemlidir. Birey kendisinden öğrenilmesini beklenen bilgiyi öykünün içerisinde çıkarım yaparak öğrenir. Bu çıkarım bireyin kendisi tarafından yapıldığı için kazanılmış

bir bilgi olma özelliğine sahiptir. Böylece birey kendi ürettiği bilgiyi farklı alanlara uygulayabilir.

Yansıma; durumlu öğrenmenin ikinci ana başlığıdır. Burada önemli olan bireyin içinde bulunacağı ortamın bir yansımasının oluşturulmasıdır. Birey, gelecekte içinde bulunacağı ortamı görme açısından gezilere götürülebilir, video ve filmler yardımıyla bir yansıması oluşturulabilir. Burada da birey ortamı bizzat görerek ya da ortamı izleyerek kazanımlar elde etmiş olur.

Bilişsel Çıraklık; usta çırak ilişkisi içerisinde ilerleyen bir durumdur. Öğretici, öğrenenin bir danışmanı niteliğindedir ve görevi yol göstermektir. “Brown, Collins ve Duguid (1989) bilişsel çıraklığı öğrencilerin etkinlik ve toplumsal etkileşim ile gerçek uygulamalarda öğrencilerin kültürlenmesi olarak açıklamıştır. Bilişsel çıraklık yöntemi, öğretmenin (uzmanın) bir sorunu ortaya koyduğunu öğrencilerin bu sorunu gerçek durumlarda algılamaları gerekliliği ilkesine dayalıdır (Ataizi, 2015, s. 67)”.

Yardımlaşma; bilgiyi üretme ve paylaşmada yardımlaşmanın önemi büyüktür. Günümüzde internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte sanal ortamlarda çok sayıda bilgi paylaşımı sağlanmaktadır. Bireyler kimi zaman öğrenen kimi zaman öğretici kimi zaman da bir arkadaş gibi birbirlerine yaklaşırlar ve sorun çözümünde gerekli olan bilgiyi üretirler. Yardımlaşma bilişsel çıraklığın bir elemanıdır.

Bire Bir Yetiştirme; bilişsel çıraklığın merkezinde bulunur. Öğretici, bireyin öğrenme sürecini bireysel olarak gözlemler. İhtiyacı olmadığı sürece müdahalede bulunmaz. Öğrendiğinden tam emin olduğunda bir üst bilgiyi öğrenmesi için yardımcı olur. Bir kitabın üniteleri gibi düşünülebilir. Birinci bölümü bitirmeden ikinci bölüme geçilmez.

Çoklu Uygulama; burada bireyin kendi kendine aynı bilgiyi farklı durumlara uygulayabilmesi beklenmektedir. Tek bir bilgi ile farklı durumlardaki sorunları çözmeye çalışırlar. Amaç sorun çözme becerilerinin gelişmesini sağlamak ve kalıcı bilgi üretmektir.

Öğrenme Becerilerinin Birleştirilmesi; amaç öğrenilenlerin bir yapboz parçası gibi birleştirilerek bir bütün oluşturulmasının sağlamaktır. Farklı zamanlarda ve farklı konularda öğrenilen bilgilerin birleşiminden yeni bir bilginin üretilmesi ve sorun çözülmesini kapsamaktadır.

Teknoloji; durumlu öğrenme öğelerine olan katkısından dolayı teknoloji durumlu öğrenmenin bir elemanıdır. Yaratılan sanal ortamlar, videolar, animasyonlar, filmler,

ses kayıtları öğrenmeye yardımcı elemanlardır. Bu elemanlar sayesinde öğrenme anı tekrar tekrar izlenebilir dinlenebilir ve tecrübe edilebilir. Çok sayıda tekrar öğrenmeyi pekiştirir.

Durumlu öğrenme, birey merkezli öğrenmedir. Öğreticinin değil öğrenenin aktif olarak durumda yer alması gerekir. Hazır bilgi değil anlık üretilen bilgiler önemlidir. Öğrenme bilişsel çıraklık yoluyla olmalıdır. Bilişsel çıraklık, öğrenen bireyin, kendisinden önce o konuyu öğrenmiş daha deneyimli bireyler ile eşleştirilmesini ve bu bireyler ile olan etkileşimin sonucunda öğrenmenin gerçekleşmesini savunur. Gerçek ve günlük yaşamı yansıtan ortamlar içerisinde içselleştirilen ve yapılandırılan bilgi bilişsel çıraklık yoluyla öğrenilir. Öğrenildiği ortamın kültürüne, etkinliklerin özelliğine göre bilgiler şekillenir (Gelen, tarihsiz, s. 4).

Durumlu öğrenme kuramı Temel Fotoğrafçılık dersi kapsamında incelendiğinde bilişsel çıraklık yönteminin bu dersin işlenişinde etkili olacağı düşünülmektedir. Bu nedenden dolayı bilişsel çıraklık eğitime dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

3.4.3. Bilişsel çıraklık

Bilişsel çıraklık, öğrencinin bir bilgiyi üretebilmesi için, bilgiye nasıl ulaşacağı, bilgiyi nasıl kullanacağı ve nasıl uygulamaya koyabileceği konusunda öğretmenin bir usta gibi yol gösterdiği sürece denilmektedir. Bilişsel çıraklıkta öğretici yoktur, yol gösterici vardır. Öğretici, bir program içerisinde değil gerçek ortamda öğrencinin bilgiyi üretebilmesi becerisini kazanmasını sağlar. Gelenekten gelen usta-çırak ilişkisi içerisinde öğrenci gerçek ortamlarda gerçek sorunlarla karşılaşır ve o sorunları çözerek bilgiyi üretir, öğrenir. Öğrenmiş olduğu bilgi kendi ürettiği bilgidir. Kendi ürettiği bilgiyi farklı alanlara uygulamaya çalışır. Bu süreçte öğretici kimi zaman öğrencinin yanında kimi zaman ise uzağında onu takip etmektedir. Öğrenci kendi kendine çalışma ve öğrenme ortamı bulur. Bilişsel çıraklık, Brown, Collins ve Dugid (1989)'e göre bireylerin gerçek uygulamalar ile toplumsal etkileşim içerisinde kültürlenmesini ifade eder. Bu yöntem ile öğretici bir sorunu gerçek durumlar içerisinde ortaya koyar ve birey gerçek durumlar içerisinde bu sorunu algılar ve çözer (Ataizi, 1999,s. 22).

Bilişsel çıraklık, bireyin akademik ve mesleki eğitimini etkili bir biçimde birleştirerek, bireylerin kendi süreçleri içerisinde öğrenmelerine imkân sağlamaktadır

(Kaya, 2014, s. 18). Çıraklık, bireyin öğrenmesinde etkili bir yoldur. Buradaki çıraklık, akademik bilgi sahibi insanların yanında gerçekleşir.

Tablo 3.2: Brown, Collins ve Newman (1989)'a göre geleneksel çıraklık ile bilişsel çıraklık arasındaki farklar (Aktaran, Kaya, 2014, s. 18);

Geleneksel Çıraklık	Bilişsel Çıraklık
Görevler basittir	Problem tabanlı ve karmaşık görevler vardır
Fiziksel beceri ve süreçler ön plandadır	Bilişsel ve üst bilişsel süreçler ön plandadır
Bir öğrenenle çalışılır	Birçok öğrenenle çalışılır
Görevler gözlemlerle gerçekleştirilir	Görev ve süreçler akıl yürütme ile gerçekleştirilir
Öğrenme fiziksel görevleri yaparak gerçekleşir	Problemlerin analizi ve çözümü ile gerçekleşir
Öğrenmenin çıktıları kolaylıkla gözlemlenebilir	Çıktıların gözlemlenebilmesi için öğretmen ve öğrenci birbirlerinin düşünme süreçlerini anlamalıdır

3.4.4. Bilişsel çıraklık eğitimi ile öğrenme ortamları

Bilişsel çıraklık, durumlu öğrenme kuramının ana bileşenlerinden biridir. Durumlu öğrenmede öğretmen merkezli sınıf eğitiminden çok birey merkezli eğitim ön plandadır. Sınıf ortamları öğrencilerin bilgiyi tecrübe ederek kazanabileceği ortamlar olmalıdır. Öğrenme, sadece sınıf ortamında değil öğrencinin okul dışındaki yaşamında, sosyal hayatında da devam etmektedir. Okulda öğrenilen bilgiler gerçek yaşamı destekler nitelikte olmalıdır. Dewey'e göre okul ile gerçek yaşam arasında sürekli bir etkileşim olmalıdır. Toplumun her kesimi ile etkileşimini güçlendirmelidir. Toplumu geliştiren ve onu yönlendiren olmalıdır. Toplumun gelişmesi demokratik eğitimle olur. Demokratik eğitim düşüncesinin temelinde ise okul bulunur. Diğer bir deyişle temelde eğitim vardır, eğitimin temelinde ise birey. Dewey'in bu düşüncesi bireyden topluma demokrasinin benimsenmesini ve bir bütünlük içerisinde yaşamayı sağlamaktır (Selvi, Sönmez, Özüdoğru, 2011, s. 27).

Okulların temel amacı, bireyleri gelecekte karşılaştacakları yaşama hazırlamak olmamalıdır. Bireylerin bu günkü yaşamları ile okul yaşamları arasında ilişki

kurmalıdır. Bu doğrultuda okullardaki dersler gerçek yaşamın içindekiler ile işlenmelidir. Örneğin, Temel Fotoğrafçılık dersi işleniyorsa fotoğraf stüdyosunda işlenmelidir. Gerçek uygulamalar bireyin bilgiyi alma, geliştirme ve kullanma süreçlerine olanak sağlar. Çırak olarak gerçek ortamlarda bulunan birey, belirlenen bir konu üzerinde gerçek uygulamalar yapar ve uzmanların yönlendirmesi ile bilgiye ulaşır. Bu süre içerisinde birey aktiftir, yaparak öğrenir (Kılıç, 2004, s. 313).

Geleneksel sınıf ortamlarında eğitimci merkezli eğitim yapıldığından bilginin birey tarafından alınması konusunda sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel sınıf ortamında bulunan sorunlar *Brooks* (1993, s. 6-7)'e göre;

- 1- Öğretmen anlatıcı konumundadır.
- 2- Dersler kitaba bağlı kalınarak işlenir.
- 3- Sınıf yerleşimi grup çalışmasına uygun değildir.
- 4- Öğrencilerin sorularına önem verilmez ve öğrenciler soru sormak istemezler
- 5- Öğretilen bilgi değiştirilmez, sabittir.

Yapıcı yaklaşımı benimseyen sınıf ortamlarında birey merkezli eğitim yapılmaktadır. Birey merkezli eğitimin yapıldığı ortamlarda bilginin birey tarafından alınması konusunda avantajlar bulunmaktadır. Bu avantajlar (*Brooks* 1993'den aktaran *Demirel*, 2010, s. 223);

- 1- Öğretmenler eğitim programlarını öğrenci ile belirlerler.
- 2- Öğrenci ilgileri merkeze alınarak fikirleriyle yeniden formüle edilir, birbirleriyle ilişkileri kurulur ve sonuca ulaşılır.
- 3- Tek bir gerçek olmadığı, gerçeğin insanlar yorumuna dayalı olarak değişmesi sorunu öğrencilere anlatılır.
- 4- Öğrenme ve değerlendirme sürecinin zor ve zaman alan bir çaba olduğu belirlenir.

Cunningham, Duffy ve Knuth (1993)'e göre, yapıcı öğrenme ortamları tasarlanırken yedi eğitim bilimsel hedef dikkate alınmalıdır (*Ataizi ve Şimşek*, 2000, s. 26-27). Bunlar;

1. Bilgi yapılandırma süreci ile deneyim oluşturma
2. Çoklu açılardan deneyim sağlama
3. Öğrenmeyi gerçek ve geçerli bağlamlara yerleştirme
4. Öğrenme sürecinde sahiplenmeyi ve söylemeyi yüreklendirme
5. Öğrenmeyi sosyal deneyimlere dayandırma
6. Çoklu sunumu destekleme
7. Bilgi yapılandırma sürecinde kendinden haberdar olmayı özendirir.

Tablo 3.3: *Vural(2004)'e göre öğrenci merkezli eğitimde öğrencilerde bulunması gereken özellikler (Vural, 2004, s. 51-52).*

Öğrencilere ilişkin olarak	
Kazandırılmak istenen akademik ve hayat becerileri	Zamanı kullanma Ekip çalışması Bilgi toplama- işleme- yorumlama Sistem geliştirme Müzakereci olma Teknolojiyi kullanma Sorun çözme
Öğrencide bulunması gereken özellikler	Bilimsel ve akılcı düşünme becerilerine sahip Araştırmacı ve sorgulayıcı Bilgiye ulaşabilen, ezberlemeyen Bilgiyi kullanıp paylaşabilen İletişim kurma becerisi olan Teknolojiyi etkin kullanabilen Kendini gerçekleştirmiş İnsanlığın ortak değerlerini sahiplenen Yaratıcı, üretken Takım çalışmasına yatkın Öğrenmeyi öğrenmiş birey

Tablo 3.4: Vural(2004)'e göre öğrenci merkezli eğitimde öğretmenlerde bulunması gereken özellikler (Vural, 2004, s. 51-52).

Öğretmenlere ilişkin olarak	
Öğretmenin rolü	Öğrenciye çevreyi hazırlama ve öğrenci ile çevre arasındaki iletişimi sağlama Bunun için; yatay iletişimi benimsemiş, öğrencileriyle arkadaşça ilişkiler kurmuş ve öğretim yöntemlerini öğrenci merkezli anlayışla kullanan öğretmen rolünü gerçekleştirir.
Öğretmenin görevi	Örnek olayları planlama Bu olaylar ile ilgili faaliyet hazırlama Faaliyetleri öğrencilerin ilgi ve becerilerine göre dağıtma Öğrenciye rehberlik yaparak uygulama ve yaşayarak öğrenmeye yönlendirme Öğrencinin kaynakları etkili ve verimli kullanmasını sağlama Öğrencilerin bilgilerini başkaları ile paylaşmasını sağlama

Öğrenci merkezli eğitimin yapıldığı yapıcı eğitim ortamlarında amaç öğrencinin kendi öğrenme yolunu ve çeşidini keşfetmesini sağlamaktır. Öğretilmek istenilen kavramlar, bilgiler, ders programları veya öğretme yöntem ve biçimleri üzerine değil öğrenmenin kendisi üzerinde şekillendirilmelidir. Bilgiyi nasıl öğrenebileceğini öğrenen öğrenci için öğrenmenin ilk adımı atılmış olur. Bireyi merkeze alan öğrenme kuramına göre öğretmenlere ve öğrencilere ilişkin bazı özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler, Vural (2004)'a göre Tablo 3.3 ve Tablo 3.4'te verilmiştir.

Küçük (2017) tarafından *Durumlu Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Eğitim Teknolojileri Öğretimi: Öğretmen Adaylarının Deneyimleri* adlı bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmanın “amacı durumlu öğrenme yaklaşımı temel alınarak gerçekleştirilen eğitim teknolojileri öğretimine yönelik öğretmen adaylarının deneyimlerini ortaya çıkarmaktır”. Bu çalışma kapsamında bir ders içeriği hazırlanarak öğrencilere sunulmuştur. Dersin tamamlanmasından sonra öğrenciler ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda; “öğretmen adayları proje sürecindeki grup çalışmasında çevrimiçi iletişim araçlarıyla sürekli iletişim halinde olduklarını, iş bölümü yaparak geliştirdikleri ürünler hakkında birbirlerinin fikirlerini alarak ürünlerin kalite kararını birlikte verdiklerini belirtmişlerdir (Küçük, 2017, s. 375)”. Bilişsel çıraklık ile öğrenme ortamları öğrencilerin aktif olarak öğrenme sürecine katıldıkları ortamlardır. Bu nedenle öğrenci tıpkı gerçek yaşamda nasıl davranıyorsa öyle davranır. Her ne kadar sınıf ortamı da olsa grup çalışması ve aktif olarak derse katılması

sayesinde gerçek yaşam algısı oluşmaktadır. Gerçek yaşamda karşılaşacağı konular üzerinden deneyler ve çözümler sağlandığından gerçek yaşamda bir sorunla karşılaşırse nasıl çözüme gideceğini bilmektedir. Burada amaç bireylere bir şeyler öğretmek değil bireylerin bilgiyi öğrenmelerini öğretmektir.

3.4.5. Bilişsel çıraklık ile temel fotoğraf eğitimi

Temel fotoğrafçılık eğitimini, Fotoğraf Eğitimi bölümünde incelemiştik. Fotoğraf eğitiminin geçmişine baktığımız zaman Halkevlerinde usta-çırak ilişkisiyle yetişmiş fotoğrafçıları görürüz. Hatta daha da eskiye gidersek fotoğrafın icadının bile usta-çırak ilişkisinden geldiğini söyleyebiliriz. Fotoğraf bir tek kişinin icadı değil birçok farklı meslek gruplarından bireylerin ortaya çıkardığı bir icat olma özelliğine sahiptir. Bu özelliği sayesinde farklı kesimlere hitap edebilmektedir. Gelişen teknolojinin gerisinde kalmamış, kendine teknolojiyle birlikte yeni ufuklar açmıştır. Günümüzde fotoğrafçılık bir meslek olarak yapılmasının yanında hobi amaçlı da yapılabilmektedir. Bireyin hangi meslek grubuna mensup olursa olsun fark etmeksizin fotoğrafa ilgi duyması yeterlidir. Fotoğrafa duyulan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Fotoğraf insanın vücuduna etki eden bir zehir gibidir ve panzehri fotoğraf çekmektir. Çektiği fotoğrafların daha iyi daha kaliteli olmasını isteyen bireyler bu işin eğitimini alarak kendilerini geliştirirler.

Bugün fotoğraf eğitimi veren dernekler, okullar, üniversiteler bulunmaktadır. Fakat eğitim veren kurumlar arasındaki ilişkinin kopuk olması dolayısıyla kurumların verdiği eğitim birbirinden farklılık göstermektedir. Teknik lise ve dengi okullarda MEB tarafından belirlenen eğitim programı kapsamında fotoğraf eğitimi yapılmaktadır fakat üniversitelerin web sayfaları incelendiğinde ortak bir ders programı olmadığı görülür. Üniversitelerde akademisyen olmak isteyenlerin dışında sektörel anlamda kendini geliştirmek isteyen öğrencilerde mevcuttur. Konunun uzmanı olmak için o konu üzerinde alınan eğitimin katkısı yadsınamaz. Fotoğrafçılık eğitimi, fotoğraf alanının yanında iletişim fakültelerinin hemen hemen her bölümünde verilmektedir; gazetecilik, halkla ilişkiler, sinema ve televizyon, basın yayın vb.

Fotoğraf, iletişim aracı olarak bir yapı taşı niteliğindedir. 1950'lerde üniversite düzeyinde başlayan iletişim eğitimi, her geçen gün daha da önemli hale gelmektedir. 1950'lerden günümüze gelen üniversitelerin sayısındaki artış ve her yıl üniversiteye giren öğrenci sayıları incelendiğinde iletişim eğitiminin önemi kolaylıkla

anlaşılabilmektedir. Diğer yandan iletişim eğitimi almış bireylerin istihdamı konusunda devlet politikalarında bir gelişme görülmemektedir (Tokgöz, 2003, s. 3).

Bugün Türkiye’de sektör bazında inceleme yaptığımızda sektörün talepleri doğrultusunda insan gücüne dayalı fotoğrafçılık eğitimini düzenleyen sistemin yetersiz olduğunu görebilmekteyiz. Okullarda etkili bir eğitim alamayan öğrenciler öğrendikleri bilgileri gerçek yaşamda nasıl kullanabileceklerini bilememektedirler. Bugün iletişim fakülteleri her şeyin biraz öğrenildiği bir görünüm sergilemektedir. Bir fotoğrafçının bir sinemacının kazanması gereken beceriler kuramdan uygulamaya dönüşemediği düşünülmektedir. Kuramdan uygulamaya geçemeyen bilgiler ise beceriye dönüştürülemez. Beceriye dönüşmeyen bir bilgi, ya bilgi olarak kalır ya da unutulur. Birey öğrendiğini uygulayabiliyorsa ve onu aktarabiliyorsa öğrenmiş sayılabilir (Arık ve Bayram, 2011, s. 86).

Bilişsel çıraklık eğitiminin uygulandığı ortamlar, bilginin beceriye dönüşmesinin hedeflendiği ortamlardır. Burada birey usta-çırak ilişkisi içerisinde bilgiyi öğrenir ve beceriye dönüştürebilir. Gerçek hayatta ne ile karşılaşılıyorsa birey bilgiyi öğrenirken de aynı ortam ile karşılaşmaktadır. Bu ortamların okullarda yaratılmasıyla birey kendine güvenen, sorunlarını çözebilen ve aktif halde sektörün ihtiyaç duyduğu bir birey olmaktadır. Bu anlamda üniversitelerin iletişim fakültelerinde bulunan bölümlere baktığımız zaman ezberle bilgi bilen bireyler yetiştiren kurumlardan ziyade saha çalışmasına uygun bireyler yetiştiren kurumlar olması beklenmektedir. Saha çalışmasına uygun bireylerin ise sahanın gerekliliklerini karşılaması beklenir.

Fotoğrafçılık, beceri gerektiren bir meslektir. Fotoğraf makinesinin tutuluşundan, bütün özelliklerinin kullanımına kadar her alanda bir bilgiye sahip olmalısınız. Görüntü ile ilgili bir meslek grubundaysanız fotoğrafın temel konularının bilmeli ve uygulayabilme becerisine sahip olmalısınız. Fotoğraf makinesi bir fotoğrafçının gözü kulağı gibi olmalıdır. Kendi organı gibi onu kullanmak beceri gerektiren bir iştir. Bu beceriyi sağlayabilmek sürekli uygulama ile mümkün olur. Uygulamada başarılı olan birey güzel çalışmalar üretecektir.

3.4.6. İletişim fakültelerinde fotoğraf öğrenme ortamları

Türkiye’de İletişim fakültelerinde fotoğraf öğretim programları incelendiğinde ders içeriklerinin birbirleri ile benzer oluşu fakat YÖK tarafından belirlenmiş bir

öğretim programının olmadığı görülmüştür. Bu nedenle bu çalışmada fotoğraf öğretim programı örneği olarak Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi öğretim programı incelenecektir.

Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde eğitim 8 yarıyıl üzerinden hesaplanmaktadır. Temel Fotoğrafçılık dersi; I. yarıyılta FOT201 Basic Photography (Temel Fotoğrafçılık) (İngilizce), II. yarıyılta FOT116 Temel Fotoğrafçılık Uygulamaları, IV. yarıyılta STV206 Görüntü Düzenleme, VI. yarıyılta STV302 Görüntü Estetiği dersleri zorunlu ders olarak verilmektedir. Bunun dışında Mesleki Seçmeli Ders olarak alan dersleri arasında STV204 Optik Bakış, STV307 Sinemada Biçem dersleri bulunmaktadır.

Temel fotoğrafçılık dersinin amacı, günümüz fotoğraf makinelerini tarihsel süreç bağlamında incelemek ve çalışma prensiplerini tanıtmak, fotoğrafın teknik süreçlerini öğretmek doğru pozlamayı öğretmek, karanlık oda, sayısal fotoğraf ve görüntü düzenleme tekniklerini örneklerle açıklayabilmektir. Ders 14 hafta olarak planlanmıştır. Yüz yüze eğitim şeklinde yürütülmektedir. Bu dersi alabilmek için herhangi bir ön koşul ya da ders gerekmemektedir. Dersin değerlendirme sürecinde çoktan seçmeli bir ara sınav ve iki bölümden oluşan final sınavı bulunmaktadır. Final sınavı çoktan seçmeli bir sınav ve uygulama final projesinden oluşmaktadır. Ders için okuma listesinde Susan Sontag Fotoğraf Üzerine bulunmaktadır. Fotoğraf üzerine yazılmış olan bu kitap sayesinde öğrenciler fotoğrafın genel süreci hakkında bilgi sahibi olabilirler. Öğrencilere bilgi verirken fotoğrafın diğer sanatlar ile ilişkisini kurar, fotoğraf üzerine düşündürür ve öğrencilerin fotoğrafa farklı açılardan bakmalarını sağlar. Fotoğrafa ilgi duyan herkesin okuması gereken bir kitaptır. Anadolu Üniversitesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi haftalık ders çizelgesi EK-15'da verilmiştir.

3.4.7. Fotoğraf ve sinema ilişkisi

Sinemanın ortaya çıkışına baktığımızda sıralı fotoğraflara kadar gidebiliriz. Bilinen ilk sıralı fotoğrafları *Eadward James Muybridge* (1830-1904), 1877 yılında bir iddia sonucunda çekmiştir. İddiaya göre bir at koşarken dört ayağı da yere değmemektedir. *Muybridge* 24 kareyi 1/1000 örtücü hızıyla çekerek atın koşma anının her saniyesini fotoğraflamış ve iddiayı kanıtlamıştır. Bu olay fotoğraf açısından büyük

ses getirmesine karşın seri fotoğraflar olmaktan öteye gidememiştir; *Thomas Alva Edison* (1847-1931) ve yardımcısı *William Kennedy Dickson* (1860-1935) *Kinetograf*’ı icat edene kadar. 1888 yılında *George Eastman*’ın (1854-1932) kurduğu Kodak firması tarafından bu icat geliştirilerek film ile birleştirilmiş ve hareketli görüntünün oluşumu sağlanmıştır. Oluşan bu görüntü *Auguste ve Louis Jean Lumiere* kardeşler tarafından beyaz perdeye yansıtılmış ve sinemanın temelleri atılmıştır (Kılıç, 2008, s. 193-208).

Fotoğraf, Arnheim’in deyimiyle dondurulmuş görüntü sanıldığı kadar sinemadan uzak değildir. Dergilerde, afişlerde kullanılmasının yanı sıra filmin içinde de kullanılıyordu. Hareket eden görüntüler arasına giren tek kare fotoğraf izleyici üzerinde tuhaf etkiler yaratabiliyordu (Arnheim, 2002, s. 102). Hareket eden görüntüler arasına giren fotoğraf izleyiciyle daha fazla buluşuyor ve dikkat çekiyordu.

Fotoğraf, tek bir karede bir olayın, bir nesnenin ya da herhangi bir şeyin gösterilmesini ifade ederken sinema, 24 kare fotoğraftan oluşan ve art arda gösterilince hareket ediyormuş algısı yaratan görüntülerin birleşimidir. Sinemada hareket vardır ve olaylar kendi akışı içinde anlatılır. Fotoğraf ve sinema hem teknik hem de içerik olarak birbirinin tamamlayıcısıdır. Sinemanın temellerinin atıldığı zamanlarda sinemaya Türkçe olarak “hareketli fotoğraf” denilmiştir. Fotoğraf ve sinema teknik olarak paydaş iki sanat dalıdır. Bu ortak paydalar arasında; kompozisyon kurallarına uygun olmaları, üç boyutlu yaşamın iki boyutlu yüzeylere aktarılması, elde edilecek görselliğin önceden düzenlenebilir olması, çerçeveleme, aydınlatma teknikleri, ışık kullanımı, çekim ölçeklerinin kullanımı, kullanılan makinelerin benzerliği, sayılabilir. Fotoğraf görüntüyü tek kare olarak kaydeder. Sinema ise tek tek kaydedilen görüntülerin sıralı olarak gösterilmesiyle hareket algısının yaratılması işlevini kullanır.

Fotoğrafın tek yönlü oluşu, üç boyutlu düzlemin iki boyuta aktarılması sanatçılar açısından faydalı sonuçlara sahiptir. Arnheim’e göre fotoğraf; nesnenin sıra dışı ve çarpıcı olarak yeniden üretilmesini sağlar. Bu durum bazen gerçeğin yarattığı etkinin üstüne bir etki yaratabilir. Fotoğrafta sanatçı dikkati nesnenin yanında, nesnenin taşıdığı biçimsel özellikler üzerine de yoğunlaştırabilir. Bunu yaparken, ışık- gölge, perspektif ve yüzeyin özelliklerini kullanır. Ayrıca fotoğraf, izleyiciyi, gösterilen nesnenin tipik bir örneği olup olmadığı konusunda düşünmeye iter. Sanatçı kullandığı çekim açıları ile nesneye derin anlamlar yükleyebilir (Arnheim, 2002, s. 44).

Bugün sinema sektörüne baktığımız zaman, sektöre aktif olarak çalışan birçok görüntü yönetmeninin fotoğrafçılık ile mesleğe başladığını görürüz. Sinema sektörüne adım atmadan önce bireyler fotoğraf ile tanışırlar. Görüntü ile ilgili olarak; kompozisyon, çerçeveleme, pozlama, netleme, alan derinliği, ışık, aydınlatma gibi konuları öğrenirler. Ayrıca fotoğraf makinesinin özelliklerini, parçalarını, bu parçaların kullanım amaçlarını öğrenirler. Fotoğraf makinesi ve kameranın çalışma prensibi aynıdır. Fotoğraf makinesi kameraya geçişin ilk adımıdır. Bu sebeple fotoğraf ve sinema birbirini destekleyen ve birbirine yardımcı iki alandır.

3.4.8. Sinema ve televizyon bölümüne verilen temel fotoğrafçılık eğitimi için öğrencilerin gereksinimleri

Gereksinim, TDK sözlüğüne göre eksikliği duyulan şey, ihtiyaç demektir. Bu çalışmada Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin gereksinimlerine uygunluğu araştırılmaktadır. Bu nedenle Sinema ve Televizyon Bölümünde Temel Fotoğrafçılık dersini almış öğrencilerin ihtiyaç duyacakları alanlar belirlenmelidir. Çalışmanın yürütüldüğü Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık dersi içerik, öğrenme ve program çıktıları ve Açıköğretim Fakültesi Temel Fotoğrafçılık (2009) ders kitabı incelenerek öğrencilerin gereksinimleri tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya göre öğrencilerin Sinema ve Televizyon alanında Temel Fotoğrafçılık dersinde ihtiyaç duyacağı konular aşağıdaki gibidir.

- Fotoğrafın teknik sürecini kavrayabilme
- Fotoğrafın ayırt edici özelliklerini belirleyebilme
- Karanlık oda, film, baskı süreçlerini açıklayabilme
- Fotoğraf makinesini doğru tutabilme
- Fotoğraf makinesinin çalışma prensibini kavrayabilme
- Fotoğraf makinesinin parçalarını tanıyabilme
- Fotoğrafik açıdan ışığın kullanımını ve niteliklerini kavrayabilme
- Işık ölçümü yapabilme
- Aydınlatma bilgisine sahip olma
- Amacına uygun ve doğru pozlama yapabilme

- Amacına uygun odak uzaklığını belirleyebilme
- Alan derinliğini ve net alan derinliğini etkileyen faktörleri açıklayabilme
- Diyafram, örtücü ve netlik sistemlerini kavrayabilme
- Optik yoluyla yüzey üzerine görüntünün oluşumunu açıklayabilme
- Objektiflerin teknik özelliklerini ve çeşitlerini açıklayabilme
- Kompozisyon, çerçeveleme gibi görüntü düzenleme kurallarını kavrayabilme
- Sayısal fotoğraf makineleri ile film kameralarının bağlantısını kurabilme
- Elde veya tripod kullanarak fotoğraf çekebilme
- Fotoğrafi belirleyen faktörleri çekim sırasında yönetebilme
- Amacına uygun çekim açıları belirleyebilme
- Fotoğrafçılıkta kullanılan yardımcı malzemeleri açıklayabilme

Yukarıda saymış olduğumuz özellikler Temel Fotoğrafçılık dersi almış Sinema ve Televizyon Bölümü öğrencilerinde bulunması gereken özelliklerdir. Temel Fotoğrafçılık dersi öğrencilerin bu gereksinimlerine cevap vermeli ve öğrencilere bu özellikleri kazandırabilmelidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama tekniği ve aracı, veri analizi yer alıyor.

4.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışmasından yararlanılmıştır. Durum çalışması, örnek olay çalışması, vaka çalışması, olay inceleme, örnek olay incelemesi ve durum çalışması gibi farklı isimlerle ifade edilmektedir. Durum çalışmalarında öncü bir isim olan Yin'e (2009) göre; "durum çalışması, belirli bir güncel olgunun gerçek yaşamdaki bağlamında çoklu veri kaynaklarına başvurarak ampirik olarak sorgulanmasını içeren bir araştırma stratejisidir (Yin, 2009'dan aktaran Robson, 2015, s.168)". Durum çalışması bir araştırma yöntemi olmaktan çok deneysel bir stratejidir. Belirli bir konu ya da durumun birçok kaynaktan veriler toplanarak derinlemesine incelenmesi ve bir durumun betimlenmesi ya da durum temalarının ortaya konmasını hedefleyen nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2013, s.97). Çoklu veri toplama kaynaklarının bir arada kullanılmasını içermektedir. Hiçbir veri toplama kaynağı tek başına yeterli değildir ve her bir veri toplama kaynağının artıları ve eksileri vardır (Gillham, 2000'den aktaran, Yılmaz, 2016, s. 264). Veri toplama kaynaklarının çoklu olması çalışmanın güçlülüğünü arttırmaktadır. Bu çalışmada tanımlayıcı durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Tanımlayıcı durum çalışması sınırları belirlenen bir ya da birden fazla durumun derinlemesine incelenerek betimlenmesini kapsar. Az bilgiye sahip olunan konularda elde edilen veriler tanımlanır ve okuyucuya bilinmeyen bilgiler sunulur (Davey, 1991'den aktaran, Leymun, Odabaşı ve Yurdakul, 2017, s. 375).

Bu çalışmada veri toplama kaynağı olarak, doküman analizi, görüşme ve anket kullanılmıştır. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi alan öğrenciler, ders veren öğretim üyeleri, bu dersi almış meslek çalışanları ile üniversite dışında Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış bireyleri kapsayacak şekilde uzun bir süreç içerisinde veriler toplanmıştır. Çalışmanın veri toplama sürecinde, doküman analizi yapılmış, daha önce fotoğraf eğitimi konusunda yapılan tezler incelenmiş, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının Arşivleri taranmıştır. İletişim

Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi almış meslek çalışanları ve fotoğraf eğitimi veren öğretim üyeleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi alan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile anket çalışması yapılmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış bireyler bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme; Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış, birinci ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri, lisans düzeyinde temel fotoğraf eğitimi veren öğretim üyeleri ve İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünden mezun olan ve Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış meslek çalışanları ile sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın örnekleme, olasılıklı temelli örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Tabakalı örnekleme, evreni temsil eden alt örneklemelerin olduğu durumlarda örnekleme sınırlandırmak için kullanılır. Örneklem belirli bir değişken dikkate alınarak sınırlandırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.105).

4.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Bu çalışmada nitel ve nicel veri toplama tekniğinden yararlanılmıştır. Bu nedenle nitel verilerin toplanması ve nicel verilerin toplanması olarak iki farklı başlık altında incelenecektir. Nitel verilerin toplanması başlığı altında yarı yapılandırılmış görüşmeler ve doküman analizi bulunmaktadır. Nicel verilerin toplanması bölümünde ise anket bulunmaktadır.

4.3.1. Verilerin Toplanması

4.3.1.1. Nitel verilerin toplanması

Çalışmanın ilk basamağı olan alan yazımı sürecinde, Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili alanda var olan kaynaklar taranmış ve İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık dersi için ortak bir program olup olmadığı

incelenmiştir. Bu çalışma doğrultusunda, basılı kitaplar, makaleler, bildiriler incelenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Arşivi'nden 1924'ten günümüze kadar gelen kararlar taranmış ve fotoğraf eğitimi ile ilgili bölümler incelenmiştir. YÖK'ün yayınlamış olduğu Temel Fotoğraf eğitimi programları incelenmiştir. Fotoğraf eğitimi veren üniversitelerin web adresleri üzerinden eğitim programları incelenmiştir. Fotoğraf eğitimi konusunda yapılmış olan tezler incelenmiştir.

Bu çalışmanın amacına yönelik olarak iki farklı grup için yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme soruları amaçlar doğrultusunda danışman gözetiminde hazırlanmış ve uzman görüşü alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları örneği EK-16'de verilmiştir. İlk grubun, İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık Eğitimi almış ve sektörde hali hazırda çalışmakta olan grubu temsil ettiği düşünülmektedir. Çalışmanın sınırlılıkları çerçevesinde Eskişehir ilinde ikamet eden lisans düzeyinde Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış ve sektörde hali hazırda çalışmakta olan grup içerisinde rastgele seçilmiştir. Bu grup için hazırlanan sorularda, dersin işleyişi, amacı ve içeriği konusunda neler hatırladıkları ve derste eksik gördükleri yanları belirlemeye yönelik olarak sorular hazırlanmıştır. Görüşmeler yapılmadan önce katılımcılar ile iletişime geçilmiş, katılımcıların uygun olduğu gün ve saatlerde görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılara araştırmanın konusu ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcılar ile gönüllü katılım formu imzalanmış ve katılımcıların izni doğrultusunda ses kaydı alınmıştır. Gönüllü katılım formu örneği EK-17'de verilmiştir. Katılımcılara, istedikleri zaman çalışmadan çekilebilecekleri bilgisi verilmiştir. Gerekli olduğu takdirde katılımcılar ile tekrar görüşülme imkânının olup olmadığı sorulmuş ve olumlu yanıt alınmıştır. Görüşmeler en az 8, en çok 28 dakika sürmüştür. Görüşme sırasında katılımcılara müdahale edilmemiştir. Görüşmeler araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır.

İkinci grup, İletişim Fakültesi Temel Fotoğrafçılık Eğitimi veren öğretim elemanlarını temsil ettiği düşünülmektedir. Çalışmanın sınırlılıkları çerçevesinde Eskişehir ilinde ikamet eden lisans düzeyinde Temel Fotoğrafçılık eğitimi veren öğretim elemanları içerisinde rastgele seçilmiştir. Bu grup için sorular hazırlanırken, dersin amacı, işleyişi, içeriği konusunda nasıl bir yol izledikleri sorulmuştur. Dersin işleyişi için hazırladıkları bir program olup olmadığı sorulmuş ve olumlu yanıt veren

katılımcılardan bu programlar istenmiştir. Görüşmeler yapılmadan önce katılımcılar ile iletişime geçilmiş, katılımcıların uygun olduğu gün ve saatlerde görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılara araştırmanın konusu ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcılar ile gönüllü katılım formu imzalanmış ve katılımcıların izni doğrultusunda ses kaydı alınmıştır. Katılımcılara, istedikleri zaman çalışmadan çekilebilecekleri bilgisi verilmiştir. Gerekli olduğu takdirde katılımcılar ile tekrar görüşülme imkânının olup olmadığı sorulmuş ve olumlu yanıt alınmıştır. Görüşmelerin tarih ve süreleri Tablo 4.1’de verilmiştir. Görüşme sırasında katılımcılara müdahale edilmemiştir. Görüşmeler araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır.

Tablo 4.1: *Eğitimciler ve meslek çalışanları ile yapılan görüşmelerin tarih ve süreleri*

	Tarih	Süre
Eğitimci1	22.05.2017	15 dk. 09 sn.
Eğitimci2	31.05.2017	29 dk. 14 sn.
Eğitimci3	24.05.2017	15 dk. 3 sn.
Meslekçalışanı1	26.05.2017	27 dk. 58 sn.
Meslekçalışanı2	08.06.2017	7 dk. 45 sn.
Meslekçalışanı3	30.05.2017	7 dk. 35 sn.

4.3.1.2. Nicel verilerin toplanması

Çalışma içerisinde nicel veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Anket soruları, İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık Eğitimi almış öğrencilere yönelik hazırlanmıştır. Sorular, İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili olarak; öğrencilerin bu dersten beklentilerinin, dersin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygunluğunun, öğrencilerin görüntünün kaydedilmesi alanında beceri kazanmasına ve bu becerilerini (film, reklam, afiş, broşür) medya alanında kullanmasına etkisinin ölçülmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Soruların anlaşılır ve basit cümlelerle olmasına dikkat dilmiş ve öğrencilerin sıkılabileceği göz önünde bulundurularak kısa tutulmaya çalışılmıştır.

Anket soruları hazırlanırken durumlu öğrenme kuramından yararlanılmıştır. Sorular durumlu öğrenme kuramının sekiz ana elemanına karşılık gelecek şekilde

hazırlanmıştır. Bunlar; öyküler, yansıma, bilişsel çıraklık, yardımlaşma, bire bir yetiştirme, çoklu uygulama, öğrenme becerilerinin birleştirilmesi ve teknoloji. Sorular her bir başlığı temsil ettiği düşünülen bir ya da iki soru ile sınırlandırılmış toplamda sekiz alt başlığı temsil eden 11 soru hazırlanmıştır. Öğrencilerin ders ile ilgili görüşlerini ve dersten beklentilerini ölçmeye yönelik çoktan seçmeli sorular hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından danışman eşliğinde hazırlanmış ve uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü doğrultusunda hazırlanmış olan sorulardan bazıları çıkarılmış yerine yeni sorular eklenmiştir. Anketin son hali danışmanın ve uzmanın görüşü alınarak belirlenmiştir. Anketin uygulanması aşamasında, İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon bölümünde ders veren öğretim elemanlarından izin alınarak farklı dersler içerisinde yapılmıştır. Ankete yapılmadan önce anket hakkında öğrencilere bilgi verilmiş ve ankete katılanların tekrar ankete katılmamaları rica edilmiştir.

Çalışma süreci içerisinde İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü sınıf öğrencileri ile anket çalışması yapılarak öğrencilerin bu dersten beklentileri ölçülmeye çalışılmıştır. Anket çalışması 2017-2018 eğitim-öğretim yılı sonunda derslerin bitiminden sonra yapılmıştır. Çalışmanın doğru sonuçlar verebilmesi için ulaşılabilen en çok öğrenci sayısı hedeflenmiştir. Çalışma 254 Sinema ve Televizyon bölümü öğrencisi arasından, ankete katılan 130 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma anket soruları örneği EK-18’de verilmiştir.

4.4. Veri Analizi

Bu çalışmada nitel ve nicel veri toplama tekniğinden yararlanılmıştır. Bu nedenle nitel veri analizi ve nicel veri analizi olarak iki farklı başlık altında veri analizi yapılmıştır. Nitel veri analizi başlığı altında yarı yapılandırılmış görüşmeler ve doküman analizi bulunmaktadır. Nicel veri analizi bölümünde ise anket analizi bulunmaktadır.

4.4.1. Nitel verilerin analizi

4.4.1.1. Doküman analizi

İletişim Fakülteleri Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili olarak alan yazımı ve doküman analizi yapılmıştır. 2017 yılında İletişim Fakültesi sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel fotoğrafçılık dersi ile ilgili olarak YÖK'ün internet sitesi incelenmiş ve bu alanda ortak bir öğretim programına ulaşılamamıştır. YÖK'ün sitesi 2018-2019 yıllarında da incelenmiş İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık Eğitimi ile ilgili bir güncelleme olmadığı görülmüştür.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi web adresi üzerinden, “fotoğraf” kelimesi ile ilgili inceleme yapılmış ve fotoğraf kelimesini içeren 537 kayıt olduğu görülmüştür. Fotoğraf eğitimi ile ilgili ayrı bir inceleme daha yapılmış ve fotoğraf eğitimi kelimelerini içeren iki kayıt olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın amacına yönelik olarak fotoğraf eğitimi ile ilgili olan tezler çalışmaya dâhil edilmiştir. Birinci çalışma, Polat (2010) tarafından yürütülen *Üniversitelerde Temel Fotoğraf Eğitimi İçin Bir Program Tasarısı* adlı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmüştür. Çalışmanın amacı üniversitelerde eğitim programlarında uygulanabilecek bir eğitim programı tasarısı hazırlamaktır. Bu tasarı hazırlanırken dal ayrımı gözetilmeksizin, uygulanabilirliği yüksek ve ekonomik olmasına dikkat edilmiştir. Çalışmanın yöntemi betimsel özelliktedir. Çalışma sonuçlarına göre; temel fotoğraf eğitimi dal ayrımı yapılmaksızın üniversitelerde bütün programlarda uygulanabilecek görsel okur-yazarlık dersidir. Temel fotoğraf eğitimi yeteneğe dayalı bir eğitim olmadığından her programda uygulanabilir. Eğitim kurumu için fazladan araç gereç gerektirmeyen bir eğitimidir. Program hazırlamada öncelik tekniğin değil düşünsel içeriğin olmalıdır. Program hazırlamada kullanılan görseller öğrenciye düşünsel boyutlarda katkı sağlayacak şekilde seçilmelidir. Fotoğrafın diğer sanat dallarıyla olan ilişkisinden dolayı öğrenciye sanat tarihi donanımı da kazandırabilecek bir alan olduğu sonucuna varılmıştır.

İkinci çalışma, Kaya (2010) tarafından yürütülen *Türkiye’de Fotoğraf Eğitiminin Analizi* adlı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde yürütülmüştür. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de fotoğraf eğitiminin kurumsallaşma sürecinin analizini yapmak ve fotoğraf eğitiminin gerekliliği, endüstri ilişkileri, sanat ve eğitim ilişkisi içerisinde uygulama, eğitim ve endüstri bağlamında analizini yapmaktır. Çalışma kapsamında kurumsal yapı içerisindeki uygulamalar

araştırılmış, fotoğraf alanındaki eğitim ve sektör uzmanlarının görüşleri analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, Türkiye’de fotoğraf eğitimin kurumsallaşmanın ve mesleki gereksinimlerin bir sonucu olmadığı görülmüştür. Diğer meslek gruplarının ihtiyaçları doğrultusunda fotoğraf eğitimi verilmektedir. Bu nedenle de eğitim ve sektör arasındaki bağ zayıftır. Fotoğraf eğitim programlarının sektörün ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Mesleki eğitimin yükseköğretim düzeyinde verilmesi sektörün eleman ihtiyacı talebini karşılayamadığı görülmüştür. Bu durumun çözümü için mesleki ortaöğretimde de eğitim verilmesi önerilmiştir. Fotoğraf eğitimi veren mevcut mesleki ortaöğretim programları nicelik ve nitelik bakımından bu eksikliği karşılayamamaktadır. Fotoğraf eğitiminin yeni yöntem ve teknikler kullanılarak, eğitimciler tarafından eğitim ve sektör alanındaki yenilikler takip edilerek yapılması ve eksikliklerin giderilmesi önerilmiştir. Fotoğraf eğitimi programının kurumsal ve mesleki alanda yeniden yapılanması sonucuna ulaşılmıştır.

2019 yılında Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden Türkiye’de hangi üniversitelerde İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Lisans Programı olduğuna ulaşılmıştır. Türkiye’de İletişim Fakültesi sayısı 2017 yılında 47 iken 2019 yılı verilerine göre 54’e yükselmiştir. 28.01.2019 tarihinde Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden ulaşılan verilere göre; Türkiye’de aktif halde bulunan 54 İletişim Fakültesi ve 1 İletişim Bilimleri Fakültesi bulunmaktadır. Bunlardan 18 tanesi Vakıf, 37 tanesi Devlet Üniversitesidir. Bu üniversiteler fakülte ve bölüm bazında incelendiğinde; 51 İletişim Fakültesi ve 1 İletişim Bilimleri Fakültesi’nde; Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Sinema ve Televizyon Bölümü, Sinema ve Dijital Medya Bölümü, Sinema Bölümü olduğu görülmüştür. Ayrıca İletişim Fakültesi dışında, 45 üniversitede, aktif olarak, Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi başlığı altında Sinema ve Televizyon Bölümü bulunmaktadır. Bunlardan 17’si vakıf, 28’i devlet üniversitesidir. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü olan üniversiteler EK-9’da daha önce verilmiştir. İletişim Fakültesi dışında Sinema ve Televizyon Bölümü olan Üniversiteler EK-19’te verilmiştir. Sinema ve Televizyon Bölümü bulunan fakülteler Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Sinema ve Televizyon Bölümü Bulunan Fakülteler

Sinema ve televizyon bölümü bulunan fakülteler		Toplam Üniversite sayısı		
İletişim Fakültesi		Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü Sinema ve Dijital Medya Bölümü Sinema Bölümü	54	Toplam: 55 18 Vakıf & 37 Devlet
İletişim Bilimleri Fakültesi		Sinema ve Televizyon Bölümü	1	
İletişim fakültesi dışındaki fakülteler	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema ve Televizyon Bölümü	45	17 Vakıf & 28 Devlet
	Güzel Sanatlar			
	Tasarım ve Mimarlık Fakültesi			
	Sanat ve Tasarım Fakültesi			
	Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi			

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü olan üniversitelerin web sayfaları taranmış ve Temel Fotoğrafçılık dersi içerikleri incelenmiştir. Her üniversitenin web adresinde ders içeriklerinin bulunmadığı görülmüştür. Ders içeriği bulunan üniversitelerin ders içerikleri incelenmiş ve üniversiteler arasında karşılaştırma yapılmıştır. Örnek olarak dört farklı üniversitenin İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi içerikleri Tablo 4.3'te karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Bütün üniversitelerin web sayfalarında ders içeriklerinin bulunmaması nedeniyle ders içeriği bulunan üniversiteler arasından dört farklı üniversite belirlenmiştir. Üniversiteler, sinema sektörünün etkin olduğu illerde; Ankara, Eskişehir, İstanbul, İzmir bulunan devlet üniversiteleri arasından seçilmiştir. Bilgiler üniversitelerin web adresi üzerinden alınmış araştırmacı tarafından tabloya aktarılmıştır.

Tablo 4.3: Dört Farklı Üniversitenin İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Verilen Temel Fotoğrafçılık Eğitimi Ders İçeriğinin Karşılaştırması

Haftalar	1. Üniversite	2. Üniversite	3. Üniversite	4. Üniversite
1. hafta	Fotoğraf Aracının Doğası	Fotoğraf makinelerinin değişik ölçütlere göre sınıflandırılması ve Fotoğrafik görüntünün Tarihi	Makinaların sınıflandırılması	Fotoğrafın tarihçesi
2. hafta	Teknik: Fotoğraf Makinesi ve yardımcı gereçlerin tanıtılması	Fotoğraf makinesi parçaları	Optik ve refleks bakaçlar	Fotoğraf makinesinin yapısı, parçaları ve çeşitleri
3. hafta	Kompozisyon ve Fotoğrafı Okumak	Diyafram ve örtücü	Analog ve dijital makinalar	Objektif türleri, merceklerin optik yapısı, objektif görüş açıları, objektiflerin odak uzaklıkları ve bunun fotoğraf makinelerindeki önemi
4. hafta	Erken Dönem Sanat Fotoğrafı (1) 1850-1917	Objektif ve türleri	Örtücü	Pozlama, pozlamayı etkileyen unsurlar; diyafram, örtücü, ve iso kavramları, aralarındaki bağıntı
5. hafta	Erken Dönem Sanat Fotoğrafı (2) 1917-1950	Objektif kalitesi, optik bozunumlar ve netleme sistemleri	Diyafram	Işık kullanımı ve ışığın özellikleri
6. hafta	Haber Fotoğrafı (foto-röportaj): Haber fotoğrafçılığı kavramının gelişimi	Fotoğraf makinesinin diğer parçaları	Örtücü- diyafram ilişkisi	Fotoğraf makinesinin diğer parçaları ve yardımcı gereçler
7. hafta	ARA SINAVLAR	Işık ve ışık ölçümü	Alan derinliği	Filtreler
8. hafta	ARA SINAVLAR	Pozlama modları	Objektifler	Ara sınav
9. hafta	Belge Fotoğrafı: Tarihsel Görsel Belleğin oluşumunda fotoğrafın önemi	Değişkenler arası bağıntılar	Analog ve dijital objektif farkları	Görüntü düzenlemede kompozisyon kuralları ve uygulanması
10. hafta	Portre Fotoğrafı	Işığa duyarlı yüzey, özellikleri ve doğru pozlama, alternatif doğru pozlama	Filmlerin hızı	Dijital fotoğrafçılığın genel tarihçesi ve gelişimi
11. hafta	Alternatif Yaklaşımlar: 1970'ler ile konu ve ifade biçimleri açısından çeşitlenen fotoğraf uygulamaları aktarılmaktadır.	Net alan derinliği ve hareketin kaydedilmesi	Dijital algılayıcılar	Dijital fotoğraf makineleri
12. hafta	Ajans Fotoğrafçılığı	Yardımcı fotoğrafik aksesuarlar ve Flaş kullanımı	Dijital ve analog çarpan farkları	Hareketli konunun fotoğraflanması
13. hafta	Türkiye'de Fotoğraf: Genel bir başlık çerçevesinde Türkiye'de Çağdaş fotoğraf uygulamaların beslendiği evrensel ve yerel eğilimler aktarılmaktadır.	Kompozisyon	Işık ölçerler	Alan derinliği
14. hafta	Sosyal Belge: Çağdaş Belge geleneğinin anlatıldığı derslerin ilkinde, özellikle 1950'li yıllardan itibaren değişime uğrayan belgeleme deneyimleri ve alanla ilgili farklı ifade biçimleri tanımlanmaktadır. Bu bağlamda seçilen fotoğrafçıların farklı biçimlerde, lokal konulara odaklanan belgeleri fotoğrafçıların, evrensel ifade biçimlerini nasıl yakaladıkları tartışılmaktadır.	Teknolojik gelişmeler ve sayısal fotoğraf	Filtreler	Flaşlar
15. hafta	Final sınavı	Final sınavı	Final sınavı	Mesleki fotoğrafçılık
				Final sınavı

Tablo 4.3 incelendiğinde üniversitelerin ders programlarının birbirleri ile benzer yanlarının bulunmasına rağmen YÖK tarafından belirlenmiş ortak bir ders programı

olmadığı görülmüştür. Yukarıdaki dört farklı üniversitede İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık dersi 1. sınıflar için Zorunlu Ders olarak ders programı içerisinde yer almaktadır.

Temel Fotoğrafçılık dersi 1. ve 4. üniversitelerde haftalık 2 saat, 3 AKTS değerinde verilirken, 2. üniversitede 2 saat kuramsal 2 saat uygulama olmak üzere toplam 4 saat, 5 AKTS değerinde verilmektedir. 3. üniversitede ise 3 saat, 3 AKTS değerinde verilmektedir. Ayrıca 3. üniversitede 14 hafta üzerinden planlanmış olan ders programının ilk yedi haftalık bölümü içerisinde fotoğraf analizine yer verilirken son yedi haftalık bölüm içerisinde ise fotoğraf çekim uygulamalarına yer verilmektedir. Bir başka deyişle ilk yedi haftada çekilmiş fotoğraflar üzerinden analiz yapılırken son yedi hafta öğrencinin uygulama yapması için ayrılmıştır.

Temel Fotoğrafçılık dersinin eğitim dili 1, 3 ve 4. üniversitede Türkçe olmasına karşılık 2. üniversitede İngilizce olarak belirlenmiştir. Eğitim dilinin farklı olmasının öğrencilerin aynı konuları farklı şekillerde algılamalarına ve öğrenmelerine neden olabilir. Yabancı dil seviyesi iyi olmayan bir öğrenci teknik konuları öğrenmede güçlük çekebilir.

Temel Fotoğrafçılık dersi ders değerlendirme süreci içerisinde incelendiğinde üniversitelerin farklı değerlendirme yöntemi olduğu görülür. 1 ve 3. üniversitede öğrenciler bir vize ve bir final sınavı ile değerlendirilirken 2. üniversitede öğrenciler bir vize, bir final ve bir final uygulama projesi ile değerlendirilmektedir. 4. üniversitede ise öğrenciler bir vize, bir final, yıl içi etkinlikler ve yılsonu etkinlikler üzerinden değerlendirilmektedir.

Temel Fotoğrafçılık dersi için her bir üniversite kendi kaynak malzemelerini belirlemiştir ve bu kaynak zorunlu kaynaklar ve önerilen kaynaklar olarak ayrılmaktadır. 1 ve 2. üniversitede ders için zorunlu kaynaklar bulunurken 3 ve 4. üniversitede ders için önerilen kaynaklar bulunur. 1. ve 2. üniversitede *Susan Sontag Fotoğraf Üzerine* kitabı kaynak malzemeler listesi içerisinde zorunlu kaynak olarak yer alırken 4. üniversitede önerilen kaynaklar arasındadır. Bu kitabın yanı sıra 1. Üniversitede *David Bate, Fotoğraf: Anahtar Kavramlar* kitabı zorunlu kaynaklar arasındadır ve bu kitaplar dışında 8 adet önerilen kaynak bulunur. 2. üniversitede zorunlu kaynak dışında önerilen kaynak bulunmamaktadır. 3. üniversitede önerilen

kaynak olarak *Magnum Ajans, Sipa Press* gösterilirken 4. üniversitede 28 adet önerilen kitap ve iki ayda bir yayınlanan iki adet dergi bulunmaktadır.

Yukarıdaki veriler ışığında üniversitelerin İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili olarak ders programları benzer olmasına rağmen, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir. Burada uygulama ile anlatılmak istenen dersin kuramsal, uygulamalı veya her ikisinin bir arada verilmesini, başka bir deyişle dersin işleyişini ifade etmektedir. Temel Fotoğrafçılık dersi, fotoğraf makinelerinin sınıflandırılması, fotoğraf makinesinin parçaları, diyafram ve örtücü, objektif türleri, netleme, ışık ölçümü, pozlama, net alan derinliği, kompozisyon, çerçeveleme ve teknolojik gelişmeler gibi temel konuları içeren bir derstir. Bu nedenle temel konuların anlatıldığı bir dersin işleyiş ve değerlendirme süreçlerinin benzer olması öngörülür. Ders içi etkinliklerin farklılık göstermesi aynı dersi almış olsalar dahi öğrenciler arasında büyük farklılıklar yaratmaktadır. Benzerlik sağlanamadığında ise dersin çıktıları farklılık gösterecektir.

Üniversitelerin ders programları incelendiğinde ağırlıklı olarak Temel Fotoğrafçılık dersinde teknik konuların işlendiği görülür. Teknik konuların öğrenilebilmesi için çok sayıda uygulama yapılması gerekliliği konusunda bu çalışmaya katılan öğrenci, öğretmen ve meslek çalışanlarının görüşleri benzerlik göstermektedir. Öğrencilere uygulama imkânı sağlanmalı ve öğrenciler teknik konuları uygulayarak, yaşayarak ve yorumlayarak öğrenmelidir.

Bu çalışmanın amaçlarından biri kuram ve uygulama ile Temel Fotoğrafçılık eğitiminin yapılabileceği konusunda araştırma yapmaktır. Elde edilen dokümanlar incelendiğinde hali hazırda üniversitelerin kendilerinin hazırladığı eğitim programlarında bilişsel çıraklık eğitiminden söz edilmediği görülmüştür. Bilişsel çıraklık yöntemiyle oluşturulan eğitim ortamları kuramsal eğitimin yanında çokça uygulamanın yapıldığı ortamlardır. Burada yapılan eğitimlerde öğrencilerin ihtiyaçları belirlenir ve öğrencinin ihtiyaçlarına yönelik olarak ders içi etkinlikler düzenlenir. Ders içi etkinlikler sırasında öğrenci çok sayıda uygulama yapma, deneme yanılma yoluyla yaptıklarının sonuçlarını görme ve fikir yürüterek bilgiyi yeniden yapılandırma imkânına sahip olur. Teknik konuların akılda kalıcılığının sağlanması için uygulama olmazsa olmaz bir bileşendir. Öğrencinin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitimin bu

ihtiyaçlar üzerine killenmesi Brooks 1993'den Demirel (2010)'un aktardığına göre yapıcı yaklaşımin avantajlarındandır. Öğrencinin merkezde olması, öğrenme sürecinin ve değerlendirme sürecinin ğrenci ile belirlenmesi diğer avantajlar arasındadır.

Bilişsel ıraklık yöntemi ile oluşturulan ortamların bir başka özelliği bilginin yapılandırılarak oluşmasının sağlanmasıdır. Bir başka deyişle öğrencilere bilgi hazır halde verilmez, öğrenciler bilgileri kendileri yapılandırarak öğrenirler. Ataizi ve şimşek (2000)'e göre bilişsel ıraklık yöntemi ile eğitim ortamları hazırlanırken bilginin deneyim yoluyla yapılandırılabileceği ortamlar olmasına zen gösterilmelidir. Burada önemli olan öğrenmenin sosyal deneyimler aracılığıyla, gerçek ve geçerli bağlamlara yerleştirerek öğrencilerin kendi öğrenme şekillerini keşfetmelerini sağlamak ve bilgiyi üretmelerini sağlamaktır.

Bilişsel ıraklık yöntemiyle hazırlanan ortamlarda eğitimcinin rolü Vural (2004)'e göre öğrenciye öğrenme ortamını hazırlama ve öğrencinin bu ortama ile arasındaki ilişkisini kurmaktır. Bu ilişkiyi kurarken eğitimci ğrenci ile arkadaşça ilişkiler kurabilmeli ve ğrenci merkezli eğitim anlayışını benimseyen eğitimci konumunda olmalıdır. Bir başka deyişle öğrenciye bilgiyi aktaran değil, ğrenci ile birlikte bilgiyi yeniden öğrenen birey olma özelliğine sahip olmalıdır.

Dört farklı niversitenin karşılaştırılması yapıldığında Temel Fotoğrafçılık eğitimi için uygulama aşamasına yeterli zen gösterilmediği söylenebilir. Bilişsel ıraklık yöntemi ile hazırlanmış ortamların yoğun olarak uygulamaya ağırlık verilmesi ve öğrencinin bilgiyi nasıl öğrenebileceğini öğrenmesine ilişkin kurgulanması nedeniyle bilişsel ıraklık yöntemi Temel Fotoğrafçılık eğitimi için uygun olduğu görüşü savunulmaktadır.

4.4.1.2. Görüşme analizi

Bu çalışmada eğitimciler ve meslek çalışanları olmak üzere iki farklı grup ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu nedenle görüşme analizleri eğitimciler ile yapılan görüşmelerin analizi ve meslek çalışanları ile yapılan görüşmelerin analizi olarak iki başlık altında ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerin analizinde ilk olarak yapılan görüşmeler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşmeler, eğitimciler ile yapılan yarı

yapılandırılmış görüşmeler ve meslek çalışanları ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler olarak iki başlığa ayrılmıştır. Bu başlıklar altında ayrı ayrı olarak yapılan görüşme ses kayıtları araştırmacı tarafından tekrar dinlenmiş ve Microsoft Word programı kullanılarak metin haline getirilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar olduğu gibi metine aktarılmıştır. Tüm ses kayıtlarında aynı yol izlenmiş ve her bir ses kaydı için ayrı word belgesi oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından metne aktarılan görüşmeler tek tek bir uzman tarafından dinlenerek tekrar kontrol edilmiş ve düzenlenmesi gereken yerler not edilerek araştırmacı bilgilendirilmiştir. Araştırmacı metni düzenleyerek tekrar uzman onayı almıştır.

Görüşme sorularının metin haline getirilmesinden sonra nitel veri analizi için kullanılan NVivo 12 programı kullanılarak bilgisayar ortamında veriler araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. NVivo 12 programı üzerinde eğitimciler ve meslek çalışanları olmak üzere iki ayrı aşamada çalışma yürütülmüştür. Araştırmacı Meslek çalışanları için program üzerinde temalar belirlenmiş ve bu temalara göre ayrımlar yapılmıştır. Eğitimciler için program üzerinde temalar belirlenmiş ve bu temalara göre ayrımlar yapılmıştır. NVivo 12 programı ile yapılan çalışmanın aynısının bir uzman tarafından yapılması istenmiştir. Uzman tarafından belirlenen temalar ile araştırmacı tarafından belirlenen temalar arasında karşılaştırma yapılmış temaların birbiri ile uygunluğu saptanmıştır.

4.4.1.2.1. Eğitimciler ile yapılan görüşmelerin analizi

Görüşmeye katılan İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık Eğitimi öğretim elemanları NVivo 12 programı üzerinde, eğitimci1, eğitimci2, eğitimci3 olarak kodlanmıştır. Bu kod sistemine göre oluşturulan veriler araştırma soruları doğrultusunda analiz edilmiştir. Çalışmanın analizi şöyledir;

Bu derse yönelik başvurduğunuz ya da düzenlediğiniz yazılı bir eğitim programı var mı sorusuna bütün katılımcılar evet cevabı vermiştir. Eğitimci1 ve eğitimci3 kendi ders notlarını hazırladığını belirtirken, eğitimci2 üniversitenin sitesinde kendisinden önce ders veren hocaların hazırladığı ve kendisinin de bu programı güncelleyerek kullandığını belirtmiştir. Her bir katılımcı ders programı hazırlarken güncel teknolojiyi takip ettiklerini belirtmiştir. Eğitimci2 dersi alan öğrenci sayısı, öğrencilerin derse bakış açısını ve öğrencilerin fotoğraf makinesi sahip olma oranlarına göre programını

güncellediğini belirtmiştir. Eğitimcilerden alınan programlar incelenmiş benzer ve farklı yanları olduğu görülmüştür. Bunun sonucunda lisans düzeyinde temel fotoğraf eğitiminde ortak bir program uygulanmadığı görülmüştür.

Katılımcılara dersin amacı sorulmuştur. Eğitimci1'den; “fotoğrafını nasıl kaydedildiğini, optikle bu işin nasıl yapıldığının öğretilmesi”, eğitimci2'den; “temel düzeyde fotoğraf makinesini ve fotoğraflama teknolojisini nasıl çalıştığını hangi prensipler üzerine var olduğunu öğretmeyi amaçlıyoruz”, eğitimci3'ten; “dersin amacının, dersi alan grubun güzel sanatlar ya da teknik görüntüleme gereksinimi gibi yönleri dikkate alınarak şekillendirilebilir” cevapları alınmıştır. Bu cevaplar doğrultusunda ders veren eğitimcilerin amaçlarının benzer olduğu belirlenmiştir.

Katılımcılara dersin içeriği ve işleyişi ile ilgili sorular sorulmuştur. Bütün katılımcıların derste çok sayıda iyi örnek görülmesi konusunda aynı fikirde oldukları görülmüştür. Dersin işleyişi ile ilgili olarak eğitimci1 ve eğitimci3 kuramsal ve uygulamalı eğitimin bir arada uygulanmasını savunurken eğitimci2'nin önce kuramsal sonra uygulama olması gerektiğini savunduğu görülmüştür. Eğitimci1 ve eğitimci3'e göre kuramsal ve uygulama aynı anda verilirse etkin bir öğrenme gerçekleşebileceğini belirtmişlerdir. Eğitimci3'e göre “kuramsal sürecin ardından uygulamaya geçilmesi genellikle sorun yaratıyor”. Bu süreçte öğrencilerin dikkatleri çabuk dağılılabiliyor ve kuramsal bilgi unutulabiliyor. Katılımcıların cevapları doğrultusunda dersin işleyişinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Dersin işleyişi ile ilgili olarak eğitimcilere, ders içerisinde yapılan projelerden bireysel projelerin mi yoksa takım çalışması ile yapılan projelerin mi etkili olduğu sorulmuştur. Eğitimci1 “sinema televizyon öğrencilerinin yapacağı daha sonraki bu mesleği atılırlarsa yapacağı işler takım çalışmalarıdır. Onun içinde takım çalışmalarına ben önem veriyorum” demiştir. Projelerin özelliğine göre takım çalışması ya da bireysel olarak yapılabileceğini savunmaktadır. Eğitimci2'ye göre; “hepsinin bireysel olarak teslim etmesi gereken sadece kendilerine ait bir proje olması gerekiyor.” Bireysel proje hazırlanırken takım çalışmasının yapılması öğrencilerin yararına olacaktır ama öğrenci zorunlu tutulmamalıdır. Eğitimci3 “bireysel ve toplu proje ya da çalışmaların birbirinden ayrı düşünülmemesi gerektiğini düşünüyorum” demiştir. Bireysel projeler öğrencilerin yaratıcılığını geliştirirken takım çalışmasının birbirinden öğrenme ve

paylaşımı güçlendirdiğini savunmuştur. Katılımcıların cevapları incelendiğinde ders içerisinde verilen proje ve ödevlerin farklılık gösterdiği görülmüştür.

Katılımcılara ders ile ilgili karşılaştıkları sorunlar sorulmuştur. Bütün katılımcılar fotoğraf eğitimi uygulamaları açısından öğrenci sayısının fazla olmasından memnun olmadıklarını ve öğrenci sayısının daha az olması gerektiğini savunmuştur. Eğitimci1'e göre ortalama öğrenci sayısı 15 olmalıdır. Bütün katılımcılar, öğrenci sayısının çokluğunun ders uygulamasında kullanılan malzemelerin etkin kullanımı konusunda sıkıntı olduğunu belirtmiştir. Okulun imkânları bu talebi karşılayacak durumda olmayabilir.

Eğitimci2'ye göre; “fotoğrafi insanların bildiklerini düşünmesi” bir sorundur. Bir şeyi bildiğini düşünen insana o şeyi öğretmek çok zordur. Öğretebilmeniz için önce onu ikna etmeniz ve bildiklerini unutturmanız gerekmektedir. Bu noktada da öğrenci sayısı etkili bir belirleyici olduğu düşünülmektedir. Eğitimci3'e göre temel fotoğraf dersleri yeterince ciddiye alınmamaktadır. Fotoğrafi insanların, her yerde üretim yapabildiklerini düşündükleri bir alan olarak gördüklerini belirtmiştir.

Eğitimci1 ve eğitimci2'ye göre öğrenciler dersi öğrenmek için yeterince çaba sarf etmemektedir. Eğitimci3'e göre ise öğrenciler yeterli çabayı gösterdiklerini fakat fazla kuramsal bilgi ile karşılaştıklarında dersten kolay kopabildiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin çaba sarf etmemelerinin sebebi olarak katılımcılar; öğrenci sayısının fazlalığı, öğrencilerin bu mesleği yapıp yapmamak konusundaki tereddütleri, teknik malzeme konusunda yaşanan sıkıntıları belirtmişlerdir.

Katılımcıların cevapları incelendiğinde ders işlenirken birçok sorunla karşılaşıldığı görülmüştür. Üzerinde durulan sorun öğrenci sayısının fazlalığı, öğrencilerin derse ilgisizliği ve teknik malzeme konusunda yaşanan sıkıntılar olduğu görülmüştür.

4.4.1.2.2. Meslek Çalışanları ile yapılan görüşmelerin analizi

Görüşmeye katılan İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık Eğitimi almış meslek çalışanları NVivo 12 programı üzerinde,

meslekçalışanı1, meslekçalışanı2, meslekçalışanı3 olarak kodlanmıştır. Bu kod sistemine göre oluşturulan veriler araştırma soruları doğrultusunda analiz edilmiştir.

Katılımcılara dersin amacı sorulmuştur. Meslekçalışanı1'e göre dersin amacı fotoğraf makinesinin çalışma prensibinin öğretilmesi, tarihsel sürecinin anlatılması ve tarihsel süreç ile günümüzdeki fotoğrafçılık arasında bağlar kurularak öğrencinin bilgilenmesinin sağlanmasıdır. Günümüzle bağının kurulmasını bir örnekle açıklamıştır. Bu şu demektir, geçmişteki talepler ile günümüzdeki talepler farklıdır. Geçmişte düğün fotoğrafı için stüdyo tercih edilirken bu gün dış mekân çekimleri talep edilmektedir. Geçmişte kullanılan makineler daha mekanikken bu gün sayısal makineler kullanılmaya başlanmıştır. Eğitimcilerin öğrencilere bu kazanımları sağlaması görüşünü savunmaktadır. Meslekçalışanı2'ye göre dersin amacı; "iletişim öğrencilerine fotoğraf çekmeyi, fotoğraf kalitesini, kullanılan malzemeleri, doğru kullanmayı öğretmek" tir. Meslekçalışanı3'e göre dersin amacı; "öğrencileri fotoğraf konusunda bilgilendirmek, eğitmek, fotoğrafı sevdirmek ve gelecekte alacakları derslere bir temel oluşturmak" tir. Katılımcıların cevapları incelendiğinde dersin amacının benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Katılımcılara dersin işleyişi ile ilgili neler hatırladıkları sorulmuştur. Meslekçalışanı1'in aktardığına göre; bir kuramsal ders, bir uygulamalı ders olarak ardışık olarak devam etmiştir. meslekçalışanı2'nin aktardığına göre; önce kuramsal derler yapıldı sonrasında serbest zamanlı uygulamaları öğrenciler kendisi yapmıştır. Dersin sonunda bu çalışmalardan bir sergi açılmıştır. Meslekçalışanı3'ün aktardığına göre; kuramsal bilgiler verilmiş daha sonrasında hoca eşliğinde uygulama yapılmıştır. Katılımcıların dersin işleyişi ile ilgili verdiği cevaplar incelenmiş dersin işleyişinde farklılıklar olduğu görülmüştür.

Katılımcılara sizce dersin işleyişi nasıl olmalıdır diye sorulmuştur. Meslekçalışanı1 tamamen uygulama bir ders olmasını gerektiğini belirterek "belli bir kısma kadar bence kesinlikle eğitimci öğrencinin yanında olması gerekiyor" demiştir. Meslekçalışanı2 "ışık anlamında, teknik anlamda, modellik, model fotoğrafçılığı, stüdyo fotoğrafçılığı anlamında bir takım çalışmalar yapılabilseydi daha iyi olurdu" demiştir. Meslekçalışanı3 "önce kuram sonra kuramı, hocayla birlikte uygulama, sonra öğrencinin yalnız başına uygulaması" şeklinde üç aşamalı olması gerektiğini belirtmiştir. Eğitimcinin uygulama sırasında öğrencinin yanında olması anında hatalara

müdahale etmesi ile öğrenmenin pekişeceğini söylemiştir. Katılımcıların cevapları incelenmiş uygulama sırasında eğitimcilerin öğrencilerin yanında olduğu görüşünün ön planda olduğu görülmüştür.

Temel Fotoğrafçılık dersinin işleyişi ile ilgili olarak meslek çalışanlarına, ders içerisinde yapılan projelerden bireysel projelerin mi yoksa takım çalışması ile yapılan projelerin mi etkili olduğu sorulmuştur. Meslekçalışanı1'e göre; takım çalışması ile yapılan projeler bireyin grup normuna itaat etmesi ve iş arkadaşları ile iletişim kurabilmesi açısından önemlidir. Meslekçalışanı2 projenin içeriğine göre takım çalışması veya bireysel proje yapılabileceğini söylemiştir. Ek olarak "ben bireysellikten yanayım ama tabi ki takım çalışmasının olması gereken yerler muhakkak oluyor" demiştir. Meslekçalışanı3'e göre ise hem grup hem takım çalışması önemlidir ve ikisi de etkilidir. Katılımcıların cevapları incelenmiş takım çalışması ile yapılan projelerin daha etkili olacağı düşünüldüğü görülmüştür.

Katılımcılar dersi öğrenmek için yeterince çaba sarf ettiniz mi diye sorulmuştur. Bütün katılımcılar evet cevabını vermiştir. Meslekçalışanı1 ve meslekçalışanı3 çok isteyerek sinema ve televizyon bölümüne geldiklerini söylemişlerdir.

Katılımcılara derste yeterli teknik donanımın kazandırıldığını düşünüyor musunuz diye sorulmuştur. Meslekçalışanı1 düşünmüyorum cevabını vermiştir. Bunun nedeninin derste öğretilen ile güncel hayatta olan arasında farklar olduğunu söylemiştir. Meslekçalışanı2 "kesinlikle düşünüyorum. Yeterli teknik açıklama, teknik ders aldık. Gerekli şeyler en ince ayrıntısına kadar gösterildi. Bence yeterliydi" cevabını vermiştir. Meslekçalışanı3 ise "iyi eğitim aldığımızı düşünüyorum" demiştir ve "profesyonel hayatta üzerine koyarak gitmemizi sağlayan temel taşları biz okulda öğrendik" eklemiştir. Katılımcıların cevapları incelendiğinde yeterli teknik donanım kazandırılması konusunda farklı fikirde oldukları görülmüştür.

4.4.2. Nicel veri analizi

Çalışmada nicel veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket çalışmasının analizinde IBM SPSS Statistics 23 programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler bir uzman yardımı ile bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Her bir soru kendi içinde değerlendirilmiş ve sorulara en çok hangi cevabın verildiğini bakılmıştır. En çok A şıkkı

işaretlenmiş ise bu şıkkı işaretleyenlerin yüzdelik dilim içerisindeki yerine bakılmıştır. Bulgular araştırmacı tarafından tablo haline getirilmiş ve uzman görüşü alınmıştır. Ankete katılan İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış öğrenci sayısı ve sınıf dağılımları Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4: *Anket Çalışmasına Katılan Öğrencilerin Sınıf Dağılımları*

Sınıf	Sayı	Toplam %
1. Sınıf	44	33.8
2. Sınıf	22	16.9
3. Sınıf	6	4.6
4. Sınıf	33	25.4
Mastır	10	7.7
Belirsiz	15	11.5
Toplam	130	100.0

Ankete en çok katılım birinci sınıftan ve dördüncü sınıftan sağlanmıştır. Ankete katılanların %33.8 ini birinci sınıflar, %19.9’unu ikinci sınıflar, %4.6’sını üçüncü sınıflar, %25.4’ünü dördüncü sınıflar, %7.7’sini mastır öğrencileri ve % 11.5’ini ise sınıf belirtmeyen öğrenciler oluşturmaktadır.

Sinema sektöründe fotoğraf bilgisine yönelik becerilerden hangisine daha çok ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz soruna katılımcıların %41.2’si aydınlatma, %30.3 ‘ü görüntü düzenleme, %16’sı pozlama, % 4.6’sı kontrol sistemleri demiştir. Katılımcıların %5.3’ü ise diğer şıkkını işaretlemiştir. Diğer şıkkını işaretleyenler “teknik bilgiye ek olarak mizansen öğretilbilir”, “kompozisyon”, “bakıp görmek”, “görüntüyü kafada canlandırma” ve “hepsi eşit” cevaplarını vermişlerdir. Katılımcıların cevapları, Tablo 4.5 incelendiğinde aydınlatma ve görüntü düzenleme konularının katılımcıların en çok ihtiyaç duydukları konular olduğu görülmüştür. Birinci sınıflar ile dördüncü sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında, katılımcıların gelecekteki ihtiyaç duyacakları konular hakkında görüşlerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Tablo 4.5: Sinema sektöründe fotoğraf bilgisine yönelik becerilerden hangisine daha çok ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastr	Belirsiz	Toplam	Toplam %
Pozlama	8	3		6	1	3	21	16.0
Aydınlatma	21	10	3	12	4	4	54	41.2
Görüntü düzenleme	13	7	2	11	2	5	40	30.3
Kontrol sistemleri	1	1		1	1	2	6	4.6
Diğer		1	1	3	2		7	5.3

Temel Fotoğrafçılık dersinde edindiğiniz bilgilerle aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirebileceğinizi düşünüyorsunuz sorusuna katılımcıların %46'sı görüntü yönetmenliği, %22.9'u reklam fotoğrafçılığı, %15.3'ü mahalli gazetede foto muhabirliği ve %14.5'i diğer cevaplarını vermişlerdir. Diğer şıkkını işaretleyenler 3 kişi "hiçbiri", "sanat fotoğrafçılığı", "ulusal gazetede foto muhabirliği", "düğün fotoğrafçılığı", "serbest fotoğrafçılık", "sanat yönetmenliği", "hepsi", "amatör fotoğrafçılık", "belgesel fotoğrafçılık" cevaplarını vermişlerdir. Tablo 4.6'de katılımcıların cevapları incelendiğinde, katılımcıların yarısına yakınının bu derste edindiği bilgiler ile görüntü yönetmenliği yapabileceklerini düşündükleri görülmüştür. Buradan hareketle görüntü yönetmenliği için ilk adımın temel fotoğrafçılık dersi olduğunu söyleyebiliriz. Sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında katılımcıların görüşlerinin değişmediği görülmüştür.

Tablo 4.6: Temel Fotoğrafçılık dersinde edindiğiniz bilgilerle aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirebileceğinizi düşünüyorsunuz?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastr	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Mahalli gazetede foto muhabirliği	8	1		6	2	3	20	15.3
Reklam fotoğrafçılığı	8	10	1	9	1	1	30	22.9
Görüntü yönetmenliği	23	10	3	13	3	9	61	46.9
Diğer	5	1	2	5	4	2	19	14.5

Size göre aşağıdakilerden hangisi fotoğrafçılık dersi işleyişi için uygundur sorusuna katılımcıların %61.1'i kuramsal- uygulama-değerlendirme, %35.1'i uygulama ve %3.1'i ise belirli bir kitaptan cevabını vermiştir. Tablo 4.7 incelendiğinde katılımcıların yarıdan fazlasının teori uygulama ve değerlendirmenin bir arada olmasının dersin işleyişi için uygun olduğunu düşündüğü görülmüştür. Sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında dersin işleyişine uygun olan hâkim görüşün teori, uygulama ve değerlendirmenin bir arada olduğu görülmüştür.

Tablo 4.7: Size göre aşağıdakilerden hangisi fotoğrafçılık dersi işleyişi için uygundur?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastır	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Belirli bir kitaptan	1			2		1	4	3.1
Uygulama	22	7	1	8	4	4	46	35.1
Teori- uygulama- değerlendirme	21	15	5	23	6	10	80	61.1

Derste edindiğiniz bilgi ve beceriler doğrultusunda kendinizi sinema alanında aşağıdaki hangi alanlarda yeterli hissediyorsunuz. Neden sorusuna katılımcıların %37.4'ü görüntü yönetmeni, %19.8'i yönetmen yardımcılığı, %16.0'ı kurgu, %13.7'si ışık ve aydınlatma cevaplarını verirken %9.9'u kendisini hiçbir alanda yeterli görmediği cevabını vermiştir. Tablo 4.8 incelendiğinde katılımcıların çoğunun kendini bir alanda yeterli gördüğü, %9.9'luk kısmın ise hiçbir alanda kendini yerli görmediği görülmüştür. Neden sorusuna bütün katılımcılar görüş bildirmemiştir. Buradaki analiz görüş bildirenler üzerinden yapılmıştır. Görüntü yönetmenliğini işaretleyenlerin çoğunluğu, görüntü konusunu sevdiklerini, çerçeveyi öğrendiklerini ve işlerinin görüntü olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca görüntü konusunda hevesli olduğunu belirtenler de olmuştur. Görüntü yönetmenliğini seçenlerin neden olarak “en düşük seviye buydu” ve “başlangıç seviyesinde olduğum için” yanıtlarını verdikleri görülmüştür. Kurgu, şıkkını seçenler arasında “denk geldi”, “görüntünün gidişatıyla oynamayı seviyorum” gibi cevaplar olduğu görülmüştür. Ayrıca kurgu konusunda bilgiye sahip olduğunu belirtenler de vardır. Işık, aydınlatma seçeneğini seçenler görüş bildirmemiştir. Hiçbiri seçeneğini seçenlerin genel olarak “kendimi yeterli hissetmiyorum” görüşünü belirttikleri görülmüştür. Katılımcılardan 3 tanesi sanat yönetmenliği konusunda kendini yeterli

hissettiğini yazmış fakat nedeninin belirtmemiştir. Sınıflar arası karşılaştırma yapıldığında katılımcıların yıllar içerisinde görüşünün değişmediği görülmüştür.

Tablo 4.8: Derste edindiğiniz bilgi ve beceriler doğrultusunda kendinizi sinema alanında aşağıdaki hangi alanlarda yeterli hissediyorsunuz. Neden?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastır	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Görüntü yönetmeni	17	7	1	14	4	6	49	37.4
Yönetmen yardımcılığı	12	2	1	8	2	1	26	19.8
Kurgu	3	5	2	5	1	5	21	16.0
Işık, aydınlatma	7	6		1	2	2	18	13.7
Hiçbiri	5		1	5	1	1	13	9.9

Tablo 4.9: Aşağıda verilen sınıf içi teknik etkinliklerden hangisinin sınıf içinde kullanılmasını istiyorsunuz? Birden fazla işaretleyebilirsiniz.

	Kişi	Toplam %
Tekrar alıştırması	52	21.8
Soru cevap	13	5.4
İkili ve grup çalışmaları	58	24.3
Fotoğrafçılık ile ilgili kitap okumak	19	7.9
Verilen ödevlerin sınıf içinde değerlendirilmesi	42	17.6
Ödevle ilişkin görsellerin kullanılması	23	9.6
Okul gezileri düzenlenmeli	31	13.0
Diğer	1	0.4
Toplam	239	100

Aşağıda verilen sınıf içi teknik etkinliklerden hangisinin sınıf içinde kullanılmasını istiyorsunuz sorusunda katılımcılar birden fazla şık işaretleyebilmektedir. Bu soruda katılımcı birden fazla şık işaretlemesi durumunda toplam sayıdan fazla bir değer ortaya çıkmış olacaktır. Çoklu seçenekli bir soru olduğu için bu soru değerlendirilirken katılımcıların toplam sayısı örneklem sayısını geçmektedir. Tablo 4.9 da görülen 239 kişi örneklem %100 ünü temsil etmektedir. Yani 130 katılımcıyı temsil etmektedir. Tablo 4.8 incelendiğinde katılımcıların yarıdan fazlasının sınıf içi

etkinlik olarak ikili ve grup çalışması, tekrar alıştırmasını tercih ettikleri görülmüştür. Katılımcıların yarısına yakını ise verilen ödevlerin sınıf içerisinde değerlendirilmesini tercih ettiği görülmüştür. Tercih sıralamasına göre üçüncü sırada okul gezilerinin düzenlenmesi gelirken dördüncü sırada ödevle ilişkin görsellerin kullanılması gelmektedir. Fotoğrafçılık ile ilgili kitap okumak beşinci sırada soru cevap şıkkı ise altıncı sırada gelmektedir. Diğer şıkkını işaretleyen bir katılımcı olmuştur ve cevap belirtmemiştir.

Çoklu seçenekli soruya verilen cevaplar kendi içinde sınıf değişkeni göz önüne alınarak incelenmiştir. Sınıf içi etkinlikler ile ilgili olarak katılımcıların yıl içerisinde düşüncelerinin değişip değişmediğine bakılmıştır. Tablo 4.10’da katılımcıların sınıflara göre cevap sayıları verilmiştir. Birinci ve dördüncü sınıflar arasında karşılaştırma yapılmıştır. Birinci sınıfları sınıf içi etkinlikler ile ilgili en çok ikili ve grup çalışması ile tekrar alıştırmasını seçerken, dördüncü sınıflar ikili ve grup çalışması ile verilen ödevlerin sınıf içerisinde değerlendirmesini seçtikleri görülmüştür. Birinci sınıflar üçüncü sırada okul gezileri düzenlenmeli derken dördüncü sınıflar tekrar alıştırması yapılmalı seçeneğini tercih etmişlerdir. Birinci sınıflar dördüncü sırada verilen ödevlerin sınıf içerisinde değerlendirmesi derken, dördüncü sınıflar ödevle ilişkin görsellerin kullanılması seçeneğini tercih etmişlerdir. Katılımcıların cevapları incelendiğinde yıllar içerisinde sınıf içi etkinlikler ile ilgili olarak katılımcıların farklı görüşlerinin olduğu görülmüştür.

Tablo 4.10: Aşağıda verilen sınıf içi teknik etkinliklerden hangisinin sınıf içinde kullanılmasını istiyorsunuz sorusuna verilen cevapların sınıf değişkenine göre incelenmesi

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastr	Belirsiz
Tekrar alıştırması	20	8	4	10	1	9
Soru cevap	4	1	1	2	1	4
İkili ve grup çalışmaları	21	11	1	14	7	4
Fotoğrafçılık ile ilgili kitap okumak	9	1	0	3	3	3
Verilen ödevlerin sınıf içinde değerlendirilmesi	12	5	5	12	2	5
Ödevle ilişkin görsellerin kullanılması	8	1	3	6	2	3
Okul gezileri düzenlenmeli	14	8	2	2	4	1
Diğer	1	0	0	0	0	

Aşağıda verilenlerden hangisi ile dersi daha iyi anlayacağınızı düşünüyorsunuz sorusuna katılımcıların %77,9'u uygulama yaparak ve geri bildirim alarak, %13.0'ü takım çalışması yaparak, %6.1'i belirli bir kaynaktan okuyarak ve %0.8'i diğer cevabını vermiştir. Diğer şıkkını işaretleyen katılımcı soruyu yanıtsız bırakmıştır. Tablo 4.11 incelendiğinde katılımcıların yarıdan fazlasının uygulama yaparak ve geri bildirim alarak dersi daha iyi anlayacaklarını düşündükleri görülmüştür. Sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında katılımcıların yarıdan fazlasının uygulama yaparak ve geri bildirim alarak dersi iyi anlayacaklarını düşündükleri görülmüştür.

Tablo 4.11: *Aşağıda verilenlerden hangisi ile dersi daha iyi anlayacağınızı düşünüyorsunuz?*

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastır	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Takım çalışması yaparak	6	1	1	6	1	2	17	13.0
Belirli bir kaynaktan okuyarak	3	1				4	8	6.1
Uygulama yaparak ve geri bildirim alarak	34	19	5	27	8	9	102	77.9
Diğer					1		1	0.8

Aşağıdakilerden hangisi temel fotoğrafçılık dersinde gerçekleştirilen bireysel projelerle ilgili olarak söylenebilir sorusuna katılımcıların %66.4'ü fotoğrafın teknik konularında yeterliliğimi anlamamı sağladı, %17.6'sı sinema ve televizyon alanında gelişmemi sağladı, %9.9'u belli bir konuya yönelmemi sağladı, %5.3'ü ürün dosyası hazırlamamı sağladı cevabını vermiştir. Tablo 4.12 incelendiğinde katılımcıların yarıdan fazlasının bireysel projeler hakkında fotoğrafın teknik konularındaki yeterliliğini anlamasına yardımcı olduğunu düşünmektedir. Buradan yola çıkarak temel fotoğraf eğitimi için öğrencilerin kendi becerilerinin farkına varılması açısından bireysel projelerin önemli olduğunu söyleyebiliriz. Bireysel projelerin kazandırdığı çıktılar arasında öğrencileri belirli bir konuya yönlendirme, ürün dosyası hazırlama ve sinema ve televizyon alanında gelişim sağlama bulunmaktadır. Bu çıktılar, alanında gelişim sağlama ve belirli bir alana yönelme eğilimi gösterme noktasında önemli kazanımlar olarak görülmektedir. Birinci sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında bireysel projeler ile ilgili görüş farklılığı olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.12: Aşağıdakilerden hangisi temel fotoğrafçılık dersinde gerçekleştirilen bireysel projelerle ilgili olarak söylenebilir?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastır	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Belirli bir konuya yönelmemi sağladı	7	1		1	2	2	13	9.9
Fotoğrafın teknik konularındaki yeterliliğimi anlamamı sağladı	26	18	6	23	7	7	87	66.4
Ürün dosyası hazırlamamı sağladı	2	1		2	1	1	7	5.3
Sinema ve tv alanında gelişmemi sağladı	9	2		7		5	23	17.6

Tablo 4.13: Temel fotoğrafçılık dersinde pozlama, netleme, fotoğraf makinesini tutmak, aydınlatma, filtre kullanımı gibi konuların teorik ya da uygulamalı olarak öğrendiğinizi düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise nasıl ?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastır	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Evet	36	19	4	26	4	6	95	73.1
Hayır	8	3	2	7	6	9	35	26.9

Temel fotoğrafçılık dersinde pozlama, netleme, fotoğraf makinesini tutmak, aydınlatma, filtre kullanımı gibi konuların teorik ya da uygulamalı olarak öğrendiğinizi düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise nasıl sorusuna katılımcıların %73.1'i evet, %26.9'u hayır cevabını vermiştir. Evet cevabı veren katılımcılardan 28 tanesi cevabınız evet ise nasıl sorusuna cevap vermiş diğer katılımcılar cevap vermemiştir. Katılımcıların nasıl sorusuna verdiği cevaplara göre; 15 katılımcı “uygulama yaparak”, 4 katılımcı “ödevler sayesinde”, 2 katılımcı “teori ve uygulama yaparak”, 2 katılımcı “hoca çok iyi” cevabını vermişlerdir. Diğer katılımcılar ise; “böyle şeyler teorik olarak öğrenilmez”, “uygulamalarımda ilk gün ile farklı olduğumu gördüm”, “biraz eksik olsa da makinemi kendime ait bir parça gibi kullanmaya başladım”, “fotoğraf çekerken en ufak teknik ayrıntıya dikkat etmeye başladım”, “stüdyoda gerçekleşen detaylı anlatımlar ve uygulamalar yeterli” cevaplarının vermişlerdir. Katılımcıların cevapları ve Tablo 4.13 incelendiğinde temel fotoğrafçılık dersinde verilen konuları genel olarak

öğrendiklerini düşündükleri görülmüştür. Genel olarak uygulama yaparak ve ödevler ile öğrendikleri görülmüştür. Katılımcılar sınıflar arası karşılaştırıldığında görüş farklılığının olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.14: Görüntüyü kontrol etmeyi sağlayan teknik süreç ışık (aydınlatma) ve görmek konularıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi sizin için uygundur?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastr	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını detaylı bir şekilde öğrendim.	9	2		11	1	2	25	19.1
Temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını yüzeysel bir şekilde öğrendim.	15	12	3	12	4	11	57	43.5
Temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını uygulamalı bir şekilde öğrendim.	19	8	2	8	3	2	42	32.1
Bu konuları hiç duymadım.	1		1	2	2		6	4.6

Görüntüyü kontrol etmeyi sağlayan teknik süreç ışık (aydınlatma) ve görmek konularıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi sizin için uygundur sorusuna katılımcıların %43.5'i temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını yüzeysel bir şekilde öğrendim, %32.1'i temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını uygulamalı bir şekilde öğrendim, %19.1'i temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını detaylı bir şekilde öğrendim ve %4.6'sı bu konuları hiç duymadım cevabını vermiştir. Katılımcıların yarısına yakını bu konuları yüzeysel olarak öğrendiklerini düşünürken, uygulamalı bir şekilde öğrendiğini düşünenlerin sayısı bu orana yakındır. Katılımcıların %20 sine yakını bu konuları detaylı bir şekilde öğrendiğini düşünürken %4.6'sı hiç duymadığını belirtmiştir. Tablo 4.14 incelendiğinde uygulamalı bir şekilde öğrendiğini düşünen katılımcılar ile yüzeysel öğrendiğini düşünen katılımcıların oranları birbirine yakın olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda katılımcıların teknik konuları tam benimseyemedikleri söylenebilir. Sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında birinci sınıfların çoğunluğunun temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını uygulamalı bir şekilde öğrendiklerini belirtirken, dördüncü sınıftaki katılımcıların bu konuları yüzeysel olarak öğrendiklerini belirttikleri görülmüştür. Bu konuları hiç duymadım şikkını işaretleyen birinci sınıfta bir

katılımcı bulunurken, dördüncü sınıfta iki katılımcı bulunmaktadır. Ayrıca mastır sınıfından iki katılımcı bu konuları hiç duymadığı konusunda görüş bildirmiştir. Katılımcıların yarısına yakını Temel Fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını yüzeysel bir şekilde öğrendiklerini belirtmiştir.

Ders kapsamında yapılan takım çalışmasında aşağıdakilerden hangisini öğrendiniz sorusuna katılımcıların %41.2'si takım ile öğrenme daha ilgi çekici ve eğlenceli ve kalıcıdır, %28.8'i bilmediğim konuları arkadaşlarıma danıştım, %23.7'si temel bilgilerim tazelandı, %2.3' diğer cevabını vermişlerdir. Diğer cevabı verenlerden bir kişinin aktardığına göre takım çalışması yapılmamıştır. Katılımcıların yarısına yakını takım çalışmasını eğlenceli, ilgi çekici ve bilgilerin daha kalıcı olduğunu belirtmişlerdir. Bilgilerinin tazelandığını söyleyen katılımcılar ile bilmediği konuları arkadaşlarına danışan katılımcıların oranları birbirine yakındır. Tablo 4.15 incelendiğinde takım çalışmasıyla ilgili olarak katılımcıların olumlu ve bilginin kalıcılığı yönünden etkili olduğu görülmüştür. Birinci ve dördüncü sınıflar arası karşılaştırılma yapıldığında katılımcıların görüşlerinin farklılık göstermediği görülmüştür.

Tablo 4.15: Ders kapsamında yapılan takım çalışmasında aşağıdakilerden hangisini öğrendiniz?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastır	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Temel bilgilerim tazelandı	9	5	2	9	3	3	31	23.7
Bilmediğim konuları arkadaşlarıma danıştım	15	10		8	1	3	37	28.8
Takım ile öğrenme daha ilgi çekici ve eğlenceli ve kalıcıdır	16	7	3	14	6	8	54	41.2
Diğer	1	1		1			3	2.3

Aşağıdakilerden hangisi teknik bilgilerin öğretilmesi açısından sizin için yararlıdır sorusuna katılımcıların 39.7'si görsel anlatım yapılmadan doğrudan uygulamayla açıklanması, %37.4'ü derse usta fotoğrafçılar konuk edilerek dersin anlatılması, %14.5'i görsel kaynaklar içeren kitaplar ile anlatılması, %3.1'i Öğrencileri web ortamına yönlendirilerek açıklanması cevabını vermiştir. Teknik bilgilerin öğretilmesi konusunda görsel anlatım yapılmadan direk uygulama yapılması gerektiğini düşünen katılımcılar ile derse usta fotoğrafçıların konuk edilerek dersin anlatılması gerektiğini düşünen

katılımcıların oranları birbirine yakındır. Teknik bilgilerin öğretilmesi noktasında öğrencilerin web ortamlarına yönlendirilmesi katılımcılar tarafından uygun görülmediği görülmüştür. Tablo 4.16 incelendiğinde teknik bilgilerin öğretilmesi için katılımcıların direk uygulama yapılması ve derse usta fotoğrafçıların getirilmesinin yararlı olduğunu düşündüğü görülmüştür. Birinci ve dördüncü sınıflar arasında karşılaştırma yapıldığında katılımcıların görüşlerinin farklılık göstermediği görülmüştür.

Tablo 4.16: Aşağıdakilerden hangisi teknik bilgilerin öğretilmesi açısından sizin için yararlıdır?

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Mastr	Belirsiz	Kişi	Toplam %
Derse usta fotoğrafçıları konuk edilerek dersin anlatılması	14	11	1	15	3	5	49	37.4
Öğrencileri web ortamına yönlendirilerek açıklanması	1					3	4	3.1
Görsel anlatım yapılmadan doğrudan uygulamayla açıklanması	20	7	3	15	3	4	52	39.7
Görsel kaynaklar içeren kitaplar ile anlatılması	6	4	2	2	3	2	19	14.5

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM

5.1. Giriş

Bu bölümde çalışmanın amaçlarına yönelik bulgular ve yorumlamalar yer alıyor.

5.2. Bulgular ve Yorum

Bu çalışmada İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğraf eğitiminin öğrencilerin gereksinimlerine uygun olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ek olarak Temel Fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilmesinin uygunluğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu dersi almış öğrenciler ve daha önce dersi almış olup sektörde aktif olarak çalışan meslek çalışanlarının görüşleri incelendiğinde yeterli teknik donanımın sağlanamadığı görülmüştür. Teknik donanımın sağlanamamasının sebepleri arasında, ortak ders programının olmayışı, malzeme eksikliği, dersin işleyişindeki sorunlar, öğrenci sayısının çokluğu gibi sebepler sayılabilir. Çalışma kapsamında eğitimciler, meslek çalışanları ve öğrencilerden ayrı ayrı veriler elde edildiği için bulgular bölümü amaçlar dikkate alınarak eğitimcilere yönelik bulgular, meslek çalışanlarına yönelik bulgular ve öğrencilere yönelik bulgular olarak incelenecektir.

5.2.1. İletişim fakültesi sinema ve televizyon bölümünde verilen temel fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygunluğu

5.2.1.1. Doküman analizine ilişkin bulgular

Temel Fotoğrafçılık eğitimi üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Üniversitelerin fotoğraf eğitimi veren bölümlerinin ve fotoğraf eğitimi veren derneklerin eğitimlerine olan talebin artışı önem verilmesi gerektiğinin kanıtıdır. Fotoğraf eğitimi konusunda Türkiye’de iki adet akademik çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar Polat (2010) ve Kaya (2010) tarafından yapılan yüksek lisans çalışmalarıdır.

Bu çalışmanın sonuçlarının fotoğraf eğitimi konusunda ileride yapılacak olan çalışmalara ilham olacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili, üniversitelerin ve YÖK’ün web adresleri üzerinde yapılan incelemeler ve eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda ortak bir eğitim programı olmadığı görülmüştür. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin ders programı, içeriği, çıktı ve değerlendirme süreçlerinin üniversiteler arasında farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Fotoğraf eğitimi Avrupa’da başlamış ve oradan dünyaya yayılmıştır. Birçok Avrupa ülkesinde fotoğraf eğitimi ilkökul düzeyinde başlamaktadır (Eurydice, 2009). Avrupa’da fakülteler, amaçlarını belirleyip bu amaçlarına yönelik eğitim programı hazırlamaktadırlar (Ertan, 2005, s. 29). Türkiye’de ise fotoğraf eğitiminin ortaöğretim düzeyinde başladığı görülmüştür. Türkiye’de temel fotoğraf eğitimi veren fakülteler kendi kural ve amaçlarını kendileri belirlemektedir. 2000 yılında iletişim fakültelerinin içinde bulunduğu durumun analizini yapmak ve yeni teknolojiler ile iletişim eğitimi adaptasyonunu sağlamak amacıyla İletişim Fakülteleri Dekanları Konseyi (İLDEK) kuruldu. Konsey iletişim fakültelerinde verilen eğitimleri değerlendirmek ve geliştirmek adına 2015 yılına İletişim Eğitimi ve Akreditasyon Kurulunu (İLEDAK) kurdu. Türkiye’de fakülteler incelendiğine karmaşık bir yapı bulunmaktadır. Aynı ders programına sahip olan bölümlerin adlarının değişik olduğu ve aynı bölümlerin farklı fakültelerin bünyesine kurulduğu gözlenmektedir. Bu konuda araştırma yapılması ve rapor hazırlanması yönüne 24. İLDEK toplantısında karar alınmıştır (İLDEK, 2016).

Bu çalışma sırasında yapılan araştırmanın sonuçlarına göre üniversitelerdeki Temel Fotoğrafçılık eğitimi dersi içeriklerini dersi veren eğitimciler çoğu zaman kendileri belirlemektedir. Üniversitelerin ders programları incelendiğinde birbirleri ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Temel Fotoğraf eğitimi başlangıç seviyesinde bir eğitimi kapsamaktadır ve amacı fotoğraf ile ilgili teknik konuların öğrencilere öğretilmesidir. Teknik konuları öğretilmesi ve kalıcılığının sağlanmasının en etkin yolunun öğrenci, eğitimci ve meslek çalışanları ile yapılan görüşmelerin sonucunda uygulama olduğu görülmüştür. Üniversitelerin ders programları incelendiğinde ise uygulamaya fazla yer verilmediği görülmüştür.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili yapılan doküman analizi sonucunda Temel Fotoğrafçılık eğitiminin benzer bir eğitimi programının sahip olmasına rağmen, dersin işleyiş ve değerlendirme süreçlerinin farklılık göstermesi, uygulamada yaşanan aksaklıklar sebebiyle öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır.

MEB tarafından teknik liseler için hazırlanan programlar incelendiğinde öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerine yönelik olarak Temel Fotoğrafçılık eğitim programı belirlenirken yapıcı yaklaşımdan yararlanıldığı görülmüştür. Yapıcı yaklaşımın üniversiteler için hazırlanacak olan eğitim programı için uygun olacağı düşünülmektedir. Yapıcı yaklaşım öğrencinin merkeze alındığı, uygulama yaparak deneme yanılma yoluyla bilgilerin üretildiği, bilginin hazır olarak değil de öğrenci tarafından üretilmesi aşamalarını kapsamaktadır. Yapıcı yaklaşımda eğitimci bilginin üretileceği ortamı hazırlar ve öğrenci ile bu ortam içerisinde bilgiyi yeniden üretir. Öğrencilere hazır bilgi sunmak yerine bilgiyi nasıl öğreneceklerini öğretir. Bunu gerçekleştirirken eğitimci de bilgiyi yeniden öğrenir ve geliştirir.

5.2.1.2. Eğitimcilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Bu çalışma kapsamında eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda Temel Fotoğrafçılık dersi ile ilgili eğitimciler program hazırlarken Sinema ve Televizyon Bölümü öğrencilerinin gelecekte çalışacağı mesleğe yönelik olarak altyapı hazırlayacak şekilde içeriği belirlediklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla temel fotoğraf eğitimi programı hazırlanırken dersi alacak öğrencinin okuduğu fakülte, bölüm ve gereksinimler dikkate alınmalıdır. Polat (2010)'da yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre “temel fotoğraf eğitimi dal ayrımı yapılmadan üniversitelerin bütün bölümlerinde okutulabilmektedir” görüşü ortaya çıkmasına rağmen bu çalışmada Polat'ın görüşüne karşıt bir görüş ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre temel fotoğraf eğitiminin yapıldığı fakülte ve bölümlerin önemli olduğu ve ders programı belirlenirken fakülte ve bölümlerin dikkate alınması gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır. Polat çalışmasını üniversitelere yönelik olarak yürütmüştür fakat bu çalışma Sinema ve Televizyon bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi üzerine yürütülmüş ve

eğitim programı belirlenirken fakültenin, bölümün öğrenci profiline ve gelecekte yapacağı mesleğin dikkate alınması gerektiği görüşü saptanmıştır.

Bu çalışmanın çıktılarına göre İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitim programı hazırlanırken önceliğin fotoğrafın teknik özelliği olduğu görülmüştür. Fotoğraf sinemanın temelidir ve bu mesleği yapacak olan bireylerin fotoğrafın tekniğini iyi bilmeleri gerekmektedir. Güzel Sanatlar Bölümü öğrencisinin alacağı Temel Fotoğrafçılık dersi ile Sinema ve Televizyon Bölümü öğrencisinin alacağı Temel fotoğraf dersi aynı olmamalıdır. Güzel Sanatlar Bölümünde fotoğrafın sanatsal özelliği dikkate alınırken Sinema ve Televizyon Bölümünde teknik özelliği dikkate alınmalıdır. Kaya (2010)'nın çalışması fotoğrafın sanatsal ve teknik özelliklerinin bölümlere ve ders çıktılarına göre dikkate alınması gerektiği görüşünü destekler niteliktedir. Kaya'ya göre; fotoğraf hem sanat dalı hem de mesleki eğitim olarak görülmesi dersin çıktıları arasında farklılık olmasına neden olmaktadır. Ayrıca İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi üzerine yürütülen çalışmanın sonuçlarına göre Polat (2010)'ın "üniversitelerde temel fotoğraf eğitimi programı hazırlanırken öncelik teknik yerine düşünsel içeriğe verilmelidir" görüşünün doğru olmadığı saptanmıştır.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin eğitim programı hazırlanırken önceliğin fotoğrafın teknik özelliği olduğu konusunda çalışmaya katılan eğitimciler arasında görüş birliği bulunmaktadır. Temel Fotoğrafçılık eğitiminin amacı; fotoğrafın teknik konularının öğrencilere öğretmektir. Bunun nedeni öğrencileri fotoğraf makinesi konusunda eğitmek ve kameraya geçişin ilk basamağına hazırlamaktır. Fotoğraf makinesi ve kameranın çalışma prensibi benzer olduğundan öğrenciler bu derste öğrendikleri teknik bilgileri kameraya da kolaylıkla uygulayabilirler.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin nasıl yapılacağı konusunda eğitimciler arasında görüş farklılığı olduğu görülmüştür. Bazı eğitimciler kuramsal ve uygulamalı eğitimin bir arada yapılmasını savunurken bazı eğitimciler önce kuramsal sonra uygulama yapılması gerektiğini savunmaktadır. Eğitimcilere göre kuramsal ve uygulamalı eğitim bir arada yapılırsa etkin bir öğrenme gerçekleşebilir, önce kuramsal sonra uygulamalı eğitim yapılırsa öğrencilerin öğrendiklerini unutması sebebiyle uygulamada aksaklıklar yaşanabilir.

Bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanmış eğitim ortamlarında ise bilgi uygulama yapılarak o anın içerisinde öğrenci tarafından yeniden üretildiği için bilginin öğrenilmesi ve kalıcılığının sağlanması mümkündür. Öğrenci bilgiyi kendisi üretir ve yorumlar. Dolayısıyla bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanan eğitim ortamlarında kuramsal ve uygulama bir arada yapılmaktadır. Öğrencilere verilen ödevler ile daha fazla uygulama yapmaları sağlanmaktadır. Bu sayede bilginin unutulmadan beceriye dönüşmesi sağlanmış olur.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili ders içi etkinlikler ve projeler konusunda eğitimciler arasında görüş farklılığı olduğu görülmüştür. Bazı eğitimciler takım çalışmasını savunurken bazı eğitimciler bireysel çalışmayı savunmuşlardır. Bireysel projeler öğrencinin yaratıcı yeteneğini geliştirirken, grup projeleri, öğrencilerin takım çalışmasına olan yatkınlığını ve iletişim becerilerini geliştirmektedir. Bilişsel çıraklık yaklaşımı ile hazırlanmış eğitim ortamlarında ise ders içi etkinlikler hazırlanırken öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyleri dikkate alınır ve eğitimci ders içi etkinliklerin dağılımını yaparken öğrencilerin bilgi ve becerilerine göre dağılımı yapar. Hazırlanan bu etkinlikler bireysel gibi görünse de takım çalışması gerektiren etkinliklerdir. Bir başka deyişle bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanan eğitim ortamlarında ders içi faaliyetler hem bireysel hem de takım çalışması gerektirecek şekilde planlanmış ve öğrencilerin öğrendikleri bilgiyi paylaşımları üzerine kurulmuştur.

Eğitimcilerin görüşleri incelendiğinde İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun ders programının bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanacağı görüşü savunulmaktadır.

5.2.1.3. Meslek çalışanlarının görüşlerine ilişkin bulgular

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin amacı meslek çalışanlarına göre benzerlik göstermektedir. Temel Fotoğrafçılık eğitiminin amacı; öğrencilere fotoğraf makinesinin çalışma prensibini öğretmek, makinenin kullanılmasını doğru bir şekilde öğretmek, fotoğrafı sevdirmek ve fotoğrafın diğer alanlar ile arasındaki bağı kurmaktır. Fotoğrafın diğer alanlarla arasındaki bağın kurulması şöyle ki, aydınlatma konusu anlatılırken sinemada

aydınlatma türleri nasıl etkiler ortaya çıkarmak için veriliyor. Hangi aydınlatma daha çok hangi filmler için uygun olur. Bu bilgiler öğrencilere aktarılır ise öğrenciler fotoğraf ile diğer alanlar arasında bağ kurabilir ve yaratıcı gücü gelişebilir.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili meslek çalışanlarının görüşlerine göre, öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirecek şekilde kuramsal ve uygulamalı eğitim bir arada yapılmalıdır fakat ağırlık uygulamalı eğitime verilmelidir. Uygulamalı eğitim sırasında eğitimci öğrencilerin yanında olmalıdır. Eğitiminin öğrencinin yanında olması hem makinelerin sağlığı hem de öğrencinin yanlış yaptığı konuya anında ve yerinde müdahale edilerek yanlış öğrenmenin engellenmesi için önemlidir. Öğrencilere çokça uygulama yapabileceği ortamlar yaratılmalıdır. Ders dışında takım çalışması gerektiren ödevler verilerek öğrencilerin kendi başlarına uygulama yapmaları sağlanmalıdır.

Meslek çalışanlarının görüşleri incelendiğinde Temel Fotoğrafçılık dersi için uygun program önerisinin bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanmış ortamlardaki eğitim programı ile örtüştüğü görülmektedir. Bir başka deyişle bilişsel çıraklık yöntemi ile hazırlanmış eğitim programı meslek çalışanlarına göre Temel Fotoğrafçılık eğitimi için uygundur.

5.2.1.4. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile öğrencilere kazandırılan becerilerden öğrenciler en çok görüntü düzenleme ve aydınlatma becerisine ihtiyaç duyacaklarını belirtmişlerdir. Temel Fotoğrafçılık dersi ile kazandıkları bilgi ve beceriler doğrultusunda öğrencilerin çoğunluğu sinema sektöründe görüntü yönetmenliği alanında kendilerini yeterli düşündükleri görülmüştür. İkinci sırada ise yönetmen yardımcılığı gelmektedir. Görüntü yönetmeni, film yönetmeni ve film sahibinin beklentileri doğrultusunda yapım koşulları doğrultusunda iş için gerekli olan teknik malzemeleri belirleyen, ışık, kamera ekiplerinin koordinasyonunu sağlayan, görüntünün amacına uygun olması için çekim öncesi, sırası ve sonrasında yaratıcı ve teknik düzenlemelere karar veren kişidir (http-5). Tüm bu saydığımız özellikler bir dönem içerisinde tek bir ders ile öğrencilere kazandırılabilmesi mümkün değildir. Bu dersin ilk basamağında öğrencilere bu derste ne öğrenecekleri ve bu dersi aldıktan sonra neler yapabilecekleri konusunda bilgiler verilmesi gerekmektedir. Çünkü birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar öğrencilerin

görüşlerinde bir değişme olmadığı görülmüştür. Bu dersi alanların çoğu görüntü yönetmeni olacağını düşünseler de öyle olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin bilgi ve becerilerine uygun olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Öğrenciler bu derste aldıkları bilgiler ile çok fazla şey gerçekleştirebileceklerini düşünmektedirler fakat eldeki veriler ışığında Temel Fotoğrafçılık dersinin öğrencilerin bu beklentilerini karşılayamadığı görülmüştür.

5.2.2. İletişim fakültesi sinema ve televizyon bölümünde verilen temel fotoğrafçılık eğitimi

5.2.2.1. Eğitimcilerin görüşlerine ilişkin bulgular

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Temel Fotoğrafçılık eğitimi planlanırken öğrenci sayısı minimum seviyede tutulmalıdır. Dersi verecek olan fakültenin şartları doğrultusunda öğrenci sayısı belirlenmelidir. Öğrenci sayısının fazlalığı dersi verecek olan öğretim elemanını ve dersi alacak öğrenciler açısından sorun yaratabilmektedir. Eğitim sırasında eğitimciler çoğu kez fotoğrafı bildiğini düşünen öğrencilerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Eğitimciler öğrencilerin yanlış bildiklerini düzeltmeye çalışmaktadırlar. Burada öğrenci sayısı etkili olmaktadır. Çünkü bir insanı bildiğini düşündüğü bir konunun yanlış oluşuna ikna etmek oldukça güçtür. Öğrenci sayısı ne kadar az olursa eğitimci o derecede öğrenciyi cesaretlendirebilir ve fotoğraf konusunda öğrenciyi heyecanlandırabilir. Ayrıca eğitimciler öğrencilerin dersi öğrenmek için yeterli çabayı sarf etmediklerini düşünmektedir.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Temel Fotoğrafçılık eğitimi planlanırken öğrencilerin çok sayıda iyi örnek görebileceği şekilde içerik belirlenmelidir. Öğrenciler ne kadar çok iyi örnekler ile karşılaşırlarsa o kadar iyi çalışmalar üretebilirler.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü Temel Fotoğrafçılık dersi için üniversitenin ya da öğrencinin sahip olması gereken teknik malzemeler bulunmaktadır. Bu malzemeler teknolojinin imkânları doğrultusunda şekillenebilir. Temel fotoğraf dersi kuramsal eğitimin yanında uygulamalı eğitimin yapıldığı bir derstir. Bu nedenle üniversite öğrencilerin uygulama yapabilmeleri için, stüdyo, fotoğraf makinesi ve diğer

teknik malzemelere sahip olmalıdır. Üniversitede de olsa her öğrenci fotoğraf makinesi satın alacak güce sahip olmayabilir. Hiçbir öğrencinin fotoğraf makinesi yok diye uygulama yaparak öğrenme hakkının elinden alınması düşünülemez. Üniversiteler bu noktada öğrenciyi destekler nitelikte olmalı ve uygulamalı dersler için teknik malzemeyi öğrenciye sağlayabilmelidir.

5.2.2.2. Meslek çalışanlarının görüşlerine ilişkin bulgular

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi kuramsal ve uygulamalı olarak bir arada verilmelidir. Burada önemli olan nokta kuramsal olarak verilecek olan konular haftalara bölünmeli ve bu haftalar içerisinde kuramın ardından hemen uygulama yapılmalıdır. Uygulama esnasında eğitimciler ve öğrenciler bir arada olmalıdır. Bu hem öğrencinin uygulama yaparak öğrenmesini, bir sorun olursa eğitimcinin direk müdahale etmesini ve kullanılan malzemelerin sağlığı için önemlidir. Dersin sonunda öğrencilere kendi uygulamalarını kendileri yapabilmeleri için bireysel zaman tanınmalıdır. Öğrencilerin bireysel uygulama çalışmaları sınıf içerisinde eğitmen tarafından değerlendirilmelidir.

Meslek çalışanlarına göre; İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ders içi etkinlikleri ağırlıklı olarak takım çalışması ile yapılmalıdır. Bunun nedeni öğrencilerin gelecek yaşantılarında sinema sektöründe çalışacak olması ve iletişim becerilerinin gelişmesine ortam hazırlanmasıdır. Sinema bir takım işidir. Dolayısıyla takım çalışmasına yatkınlık öğrenciler için önemlilik arz etmektedir.

Meslek çalışanlarına göre; İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili yeterli teknik donanım öğrencilere kazandırılmamaktadır. Bunun nedeni teknolojinin sürekli değişimi, eğitimcilerin günceli takip etmemeleri ya da edememeleridir. Eğitimciler fotoğrafçılık alanındaki güncel makinelerden ne kadar haberdar olurlar ise öğrencileri o yönde yönlendirme imkânları daha fazla olabilmektedir.

5.2.2.3. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin bulgular

Bu çalışmanın sonuçlarına göre öğrenciler Temel Fotoğrafçılık dersinde aldıkları teknik konulardan sinema sektöründe en çok aydınlatma ve görüntü düzenleme

konularına ihtiyaç duyacaklarını düşündükleri belirlenmiştir. Birinci sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında karşılaştırılma yapılmış ve öğrencilerin gelecekte ihtiyaç duyacakları konuların değişmediği görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerine göre aydınlatma ve görüntü düzenleme Temel Fotoğrafçılık dersi içerisinde üzerinde durulması gerek en önemli konulardır.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış öğrencilerin yarısına yakınının görüntü yönetmenliği yapabileceğini düşündüğü görülmüştür. 2014 yılında resmi olarak kurulan Türkiye Görüntü Yönetmenleri Derneği'nin üye sayısı incelendiğinde 2019 yılı itibarı ile 82 adet Görüntü yönetmeni üyesi bulunmaktadır. Her yıl üniversitelerin Sinema ve Televizyon Bölümlerinden mezun olan öğrenciler düşünüldüğünde bu sayı oldukça azdır. Temel fotoğrafçılık eğitimi almış olmak görüntü yönetmenliğinin ilk adımı olarak görülebilir fakat görüntü yönetmeni olmak için yeterli değildir. Öğrencilerin yarısına yakını görüntü yönetmeni olabileceğini düşünmesi öğrencilerin bu dersten beklentisinin yüksek olduğunun bir kanıtıdır.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış öğrenciler dersin işleyişi ile ilgili görüşlerine göre; kuramsal, uygulama ve değerlendirmenin bir arada yapılması yönünde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin dersin bu şekilde işlenmesi ile dersi daha iyi anlayabileceklerini düşündükleri görülmüştür. Öğrencilerin dersin işleyişi ile ilgili görüşleri bilişsel çıraklık yöntemiyle oluşturulan eğitim ortamları ile örtüşmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin görüşlerine göre bilişsel çıraklık yöntemi Temel Fotoğrafçılık eğitimi için uygundur.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi almış öğrencilerin çoğunluğu ders içi etkinliklerde; takım çalışması, tekrar alıştırmaları yapılması, ödevlerin sınıf içinde değerlendirilmesi ve okul gezilerinin düzenlenmesi gibi etkinliklerin yapılması gerektiği görüşündedirler. Öğrencilerin görüşlerine göre ders içi etkinliklerde yapılan takım çalışmalarının ilgi çekici, eğlenceli olduğu ve takım çalışması yapılarak öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Takım çalışmasının diğer bir katkısı da öğrencilerin bilmedikleri konuları arkadaşlarına danışarak öğrenmelerini kolaylaştırmasıdır. Bilişsel çıraklık yöntemi ile hazırlanan eğitim ortamları derslerin takım çalışması ile yapılması gerektiğini savunur.

Öğrenciler Temel Fotoğrafçılık dersi içerisinde verilen pozlama, netleme, fotoğraf makinesinin kullanımı, aydınlatma gibi teknik konuları genel olarak uygulama yaparak ve verilen ödevler sayesinde daha iyi öğrendikleri görüşü ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin %43'ü almış oldukları derse ilişkin olarak teknik konuları yüzeysel olarak öğrendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerine göre teknik konuları öğrenmenin en etkin yolu direk olarak uygulama ile derse başlanması ve derse usta fotoğrafçılar konuk edilerek öğrencilerin derse teşvikinin sağlanmasıdır. Sınıflar arasında karşılaştırma yapılmış ve bu sonucun birinci sınıftan dördüncü sınıfa gelindiğinde dahi değişmediği görülmüştür.

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin Temel Fotoğrafçılık dersinden beklentileri ile bilişsel çıraklık yöntemi ile hazırlanmış eğitim ortamlarının özelliklerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür. Bilişsel çıraklık yöntemi ile hazırlanan Temel Fotoğrafçılık eğitimi programlarının öğrencilerin dersten beklentilerini karşılayabileceği görüşü savunulmaktadır.

5.2.3. Temel fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilmesine ilişkin bulgular

Temel Fotoğrafçılık eğitiminin tarihi incelendiğinde geleneksel olarak usta çırak ilişkisi içerisinde ilk eğitimlerin yapıldığı görülmüştür. Bugün orta öğretim düzeyinde temel fotoğraf eğitimi MEB tarafından yapıcı yaklaşıma göre planlanmaktadır. Bilişsel çıraklık yapıcı yaklaşımın bir bileşenidir. Bilişsel çıraklık, geleneksel usta çıra ilişkisine benzer bir yapıdadır fakat buradaki usta yükseköğretim düzeyindeki eğitimcilerdir. Öğrenci merkezli ve uygulamalı eğitim anlayışı hâkimdir. Ülkemizde yükseköğretim düzeyinde belirlenmiş temel fotoğraf eğitimi programı yoktur. Temel Fotoğrafçılık eğitimi programları ve bilişsel çıraklık eğitiminin yapıldığı programlar incelendiğinde temel fotoğrafçılık eğitiminin bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilbileceği düşünülmektedir.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili eğitimci, meslek çalışanı ve öğrenciler ile ayrı ayrı çalışmalar yapılmıştır. Eğitimcilerin, meslek çalışanlarının ve öğrencilerin görüşleri 5.2.2'de ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda eğitimci, meslek çalışanları ve öğrencilerin dersten beklentileri ile bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanmış eğitim

ortamlarının benzerlik gösterdiği görülmüştür. Bilişsel çıraklık yönteminin Temel Fotoğrafçılık eğitimi için uygun bir yöntem olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

5.2.4. Temel fotoğrafçılık dersi içeriğinin belirlenmesine ilişkin bulgular

Eğitimciler, meslek çalışanları ve öğrenciler ile yapılan çalışmalar sonucunda Temel Fotoğrafçılık dersi içeriği belirlenirken dikkat edilmesi gereken hususlar şöyledir;

- Dersi verecek fakülte veya bölümün sahip olduğu teknik malzeme sayısı incelenmelidir.
- Dersi verecek fakülte veya bölümün uygulama sahası imkânı olup olmadığı incelenmelidir.
- Dersi alacak öğrencilerin fakülte ve bölümlerine yönelik ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.
- Dersi alacak öğrencilerin sahip oldukları fotoğraf makinesi sayısının sınıf içerisindeki oranı dikkate alınmalıdır.
- Dersi alacak öğrenci sayısı incelenmelidir.
- Dersi alacak öğrencilerin derse karşı tutumları dikkate alınmalıdır.
- Dersi alacak öğrencilerin ders ile ilgili önyargıları olup olmadığı incelenmelidir.
- Ders içeriği kuramsal, uygulama ve değerlendirme aşamalarını kapsayacak şekilde planlanmalıdır.
- Ders içi kuramsal eğitimde öğrencilere kaynak kitaplar önerilmelidir.
- Ders içi uygulamalar mümkün olduğunca stüdyo ortamında yapılmalıdır.
- Ders içi ilk uygulamalarda belirli bir seviyeye kadar eğitimci öğrencinin yanında olmalıdır.
- Ders içi uygulama değerlendirmesi sınıf içerisinde öğrenciler ile birlikte yapılmalıdır.
- Ders içi etkinlikler bireysel ve takım çalışmasının yapılabileceği şekilde planlanmalıdır.
- Ders içi etkinlikler olarak derse usta fotoğrafçılar davet edilmeli ya da sınıf olarak fotoğraf gezileri düzenlenmelidir.

5.2.5. Temel fotoğrafçılık dersi ile ilgili karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi sırasında eğitimciler ve meslek çalışanları ile yapılan görüşmeler sırasında ortaya çıkan sorunlar şunlardır;

Öğrenci sayısının çokluğu uygulamalı dersler için sorun olmaktadır. Öğrenci sayısı ne kadar az olur ise uygulama olanağı o oranda yüksek olmaktadır. Okulun uygulama sırasında öğrenciye sunduğu malzemeler öğrencinin etkin kullanımı için yeterli seviyede olması beklenmektedir. Malzeme sayısının azlığı ve öğrenci sayısının fazlalığı uygulamalı bir dersin yapılması için sorun teşkil etmektedir.

Temel Fotoğrafçılık dersi için diğer bir sorun öğrencilerin fotoğraf çekmeyi bildiklerini düşünerek derse gelmiş olmalarıdır. Öğrencilerin derse bu bakış açısı ile gelmeleri ve derste kuramsal bilgiyle karşılaştıkları zaman fotoğrafı öğrenemeyeceklerini düşünmeleri dersten kopmalarına neden olmaktadır. Eğitimci bu noktada öğrencileri dersi öğrenebilecekleri konusunda cesaretlendirebilmelidir. Eğitimcinin bu konudaki başarısı öğrenci sayısından etkilenmektedir. Öğrenci sayısı ne kadar fazla olursa eğitimcinin öğrencileri ikna etme gücü o kadar azalır.

Temel Fotoğrafçılık dersi için üçüncü sorun eğitimciler öğrencilerin dersi anlamak için yeterince çaba sarf etmediklerini düşünmeleri sayılabilir. Eğitimcilerin böyle düşünmelerinin sebebinin, öğrenci sayısının fazlalığı, teknik malzemelerin eksikliği ve öğrencilerin fotoğrafçılık mesleğini yapıp yapmayacakları konusundaki tereddütlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Öğrenciler ve meslek çalışanları ile yapılan çalışma sonucunda hem öğrenciler hem de meslek çalışanları dersi anlamak için yeterli çabayı sarf ettikleri görüşü ortaya çıkmıştır. Eğitimciler ile öğrenciler ve meslek çalışanları arasındaki bu farklılığın eğitimciler ile öğrenciler arasında yeterli bağın kurulamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğitimciler derse olan ilginin az olduğunu düşünmelerine rağmen öğrenciler yeterli çabayı gösterdiklerini belirtmişlerdir.

SONUÇ

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili yapılan çalışmanın sonucunda Temel Fotoğrafçılık eğitimi programları benzer olmasına rağmen YÖK tarafından belirlenmiş ortak bir öğretim programı olmadığı görülmüştür. Üniversiteler arası ders programları benzerlik göstermesine rağmen dersin işleyişi (kuramsal, teorik veya ikisi bir arada), ders içi etkinlikler ve dersin değerlendirme süreçlerinin farklılık göstermesi, uygulamada yaşanan aksaklıklar sebebiyle öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun olmadığı görüşü ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda eğitimcilerin kendi ders programlarını kendilerinin hazırladıkları görülmüştür.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin amacının; öğrencilere fotoğraf makinesinin çalışma prensiplerini öğretmek, fotoğrafı sevdirmek, fotoğraf makinesi ile kamera arasındaki bağı kurarak fotoğraf bilgisinin diğer alanlar ile bağını kurmak ve öğrencilerin yaratıcı gücünü geliştirmek olduğu görülmüştür.

Temel Fotoğrafçılık dersinin bilişsel çıraklık yöntemiyle öğretilebileceği görüşü ortaya çıkmıştır. İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Verilen Temel Fotoğrafçılık dersinin işleyişi farklılık göstermektedir. Temel Fotoğrafçılık dersi için uygun olan ders işleyişine göre; kuramsal ve uygulamalı eğitim bir arda olmalıdır. Öğrencilerin aktif olarak derse katılım gösterebilecekleri etkinlikler hazırlanmalıdır ve verilen ödevler hem bireysel hem de takım çalışması ile yapılabilecek ödevler olarak belirlenmelidir. Eğitimciler ders içi etkinliklerde uygulama sırasında öğrencilerin yanında bulunmalıdır. Ayrıca derse usta fotoğrafçılar konuk edilerek öğrencilerin derse teşviki arttırılmalıdır. Burada sayılan bütün özellikler bilişsel çıraklık yöntemiyle hazırlanmış olan eğitim ortamları ile benzerlik göstermektedir.

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitim programı hazırlanırken önceliğin fotoğrafın teknik özelliği olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

İletişim Fakóltesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitim programı hazırlanırken öğrencilerin okudukları bölüm, bu bölümün gereksinimleri, öğrencilerin sahip oldukları malzemeler, öğrenci sayısı, üniversitenin sahip olduğu olanaklar, öğrencilerin derse olan tutumları, öğrencilerin çok fazla iyi örnek görmelerine yönelik uygulamalar ve öğrencileri takım çalışmasına yönlendirecek ders içi etkinlikler dikkate alınmalıdır. Takım çalışması ile yapılan projeler sınıf içerisinde değerlendirilmeli ve öğrencilere eksiklikleri gösterilmelidir. Bir başka deyişle ders içi etkinliklerde öğrencilere geri dönüt sağlanmalıdır.

İletişim Fakóltesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitim programının nasıl uygulanacağı (kuramsal, uygulamalı veya ikisinin bir arada yapıldığı) konusunda görüş ayrılıkları olduğu saptanmıştır. Uygun olan programın kuramsal ve uygulamanın bir arada verildiği uygulama çalışmalarına yönelik olarak hazırlanması ve eğitimcinin uygulama sırasında öğrencinin yanında olması görüşü ortaya çıkmıştır.

İletişim Fakóltesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili üniversitelerin sahip olması gereken teknik malzemeler bulunmaktadır.

İletişim Fakóltesi Sinema ve Televizyon Bölümünde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitimi ile ilgili öğrenci sayısını fazlalığının sorun olduğu görölmüştür.

KAYNAKÇA

- Ak, S. A. (2001). Erken Cumhuriyet Dönem Türk Fotoğrafı 1923-1960. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Arık, B. ve Bayram, F. (2011). İletişim Eğitimi ve İletişim Akademisyenleri: Verilerin Işığında Genel Bir Değerlendirme. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (15), 80-98.
- Arnheim, R. (2002). Sanat Olarak Sinema (Çev: R. Ünal). Ankara: Öteki Yayınevi.
- Ataizi, M. (1999). Bilgisayar Destekli Durumlu Öğrenmede Bilişsel Biçim ve İçeriğin Gerçeklik Düzeyinin Sorun Çözme Becerilerinin Gelişimine Etkisi. Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ataizi, M. (2015). Durumlu Öğrenme- Öğretme Yaklaşımı. G, Ekinci(Editör). Etkinlik Örnekleriyle Güncel Öğrenme-Öğretme II içinde (49-87). Ankara: Pegem Akademi.
- Ataizi, M. ve Şimşek, A. (2000). Temel Eğitimde Durumlu Öğrenme Ortamlarının Düzenlenmesi. PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, (8), 21-28.
- Ataizi, M. ve Şimşek, A. (1999). Temel Eğitimde Durumlu Öğrenme Ortamlarının Düzenlenmesi. Kurgu: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Dergisi, (16), 255-266.
- Aydınlı, S. (2015). Tasarım Eğitiminde Yapılandırıcı Paradigma: Öğrenmeyi Öğrenme. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Tasarım +Kuram Dergisi, (20).
- Bakır, K. (2011). Demokratik Eğitim: 'John Dewey'in Eğitim Felsefesi Üzerine'. Ankara: Pegem Akademi.
- Benjamin, W. (2002). Pasajlar (Çev: A. Cemal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Benjamin, W. (2014). Fotoğrafın Küçük Tarihi (Çev: B. Tanyeri). İstanbul: Altıkkırkbeş Yayınları.
- Berger, J. (2015). Bir Fotoğrafı Anlamak (Çev: B. Eyüboğlu). İstanbul: Metis Yayınları.

- Büyükaslan, A. ve Mavnacıoğlu, K. (2017). İletişim Fakültesi Ders Müfredatlarının Sektörün Nitelikli İşgücü Talebine Uyumu. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), 3(2), 219-233.
- Brooks, J. G., And Brooks, M. G. (1993). In Search of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Clarke, G. (2017). The Photography (Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Fotoğraf) (Çev: M. M. Aydemir). İstanbul : Hayalperest Yayınevi.
- Creswell, J. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri. (Çev: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demirel, Ö. (2002). Öğretme Sanatı-Planlamadan Değerlendirmeye. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2009). Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2010). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. ve Kaya Z. (2006). Eğitim İle İlgili Temel Kavramalar. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Editör). Eğitim Bilimine giriş içinde (3-21). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Derman, İ. (1985). Siyah Beyaz Fotoğraf Tekniği. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları
- Derman, İ. (1989). Fotoğraf ve Gerçeklik. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Ertan, Güler. (2005).Türk Fotoğrafında 1960 Sonrası, Cumhuriyetin Kuruluşundan 1960'lı Yıllara Kadar Gecen Süreçte Fotoğrafın Gelişimine Genel Bir Bakış. İstanbul: Bileşim Yayınları.
- Eurydice, Avrupa Eğitim Bilgi Ağı. (2009). Avrupa'da Okullarda Sanat ve Kültür Eğitimi. Ankara: Eurydice Türkiye Birimi.
- Ertan, G. (2014). Türkiye'de Fotoğrafın Tarihsel Süreci. Ankara: Kontrast Fotoğraf Dergisi, (43), 24-27.

- Ertuğ, T. (2011). Fotoğraf Sanatı Üzerine. Ankara: Alter Yayıncılık.
- Ertuğ, T. (2015). Işıkla Resmedenler 4. Ankara: Alter Yayıncılık
- Ervin, M. (2006). Türk Fotoğraf sanatının Gelişim Süreci İçerisinde Halkevleri ve Köy Enstitülerinin Rolü. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). Eğitime Giriş. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Freund, G. (2016). Photographie et Societe (Çev: Ş. Demirkol). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Gelen, İ. (tarihsiz). Çoklu Zeka Kuramı ve Durumlu Öğrenme Yöntemleri. Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi.
- Hepdinçler, T. (2013). Fotoğraf ve Gerçeklik. Ankara: Kontrast Fotoğraf Dergisi, (38), 4-6
- İmer, Z. Uz, A. (2010). Köy Enstitülerinde Verilen Sanat- Görsel Sanatlar ve İş Eğitime Günümüz Sanat Eğitimi Çerçevesinde Bakmak. Kuruluşunun 70. Yılında Bir Toplum Değişim Projesi Olarak Köy Enstitüleri Sempozyumu içinde (s. 656-677). İstanbul: Çapa Matbaacılık.
- İLDEK. (2016). 24. İLDEK (İletişim Fakültesi Dekanları Yürütme Kurulu) Toplantısı Sonuç Bildirgesi. İstanbul:7 Mayıs 2016 <http://ildek.org/bildirgeler/> (Erişim tarihi: 10.02.2019).
- Kanburoğlu, Ö. (2018). A'dan Z'ye Fotoğraf. Ankara: Say Yayınları.
- Kaya, G. (2014). Bilişsel Beceri Öğretiminde Ontoloji Tabanlı Bilişsel Destek Sisteminin Tasarımı, Uygulanması ve Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, Y. (2010). Türkiye'de Fotoğraf Eğitiminin Analizi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Kılıç, E. (2004). Durumlu Öğrenme Kuramının Eğitimdeki Yeri ve Önemi. Ankara Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3), 307-320.
- Kılıç, L. (2008). Fotoğraf ve Sinemanın Toplumsal Tarihi. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

- Kılıç, L. (2009). Temel Fotoğrafçılık. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Kılıç, L. (2011). Durağan ve Hareketli Görüntünün Öyküsü. T.F. Uçar (Editör), Görsel Kültür içinde (s. 103-132). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Kılıç, L. (2012). Fotoğrafa Başlarken. Ankara: Dost Kitabevi.
- Kılıç, L. (2015). Fotoğraf Tartışmaları. M. Bozkaya (Editör), Fotoğraf Kültürü içinde (s. 44-75). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Kılıç, L. (2015). Değişen Teknoloji Değişen Fotoğraf. M. Bozkaya (Editör), Fotoğraf Kültürü içinde (s.76-101). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Kılıç, L. (2015). Kitle İletişim Araçları: Eski-Yeni İlişkisi. M. Bozkaya (Editör), Fotoğraf Kültürü içinde (s.102-119). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Küçük, S. (2017). Durumlu Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Eğitim Teknolojileri Öğretimi: Öğretmen Adaylarının Deneyimleri. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 7(2), 369-377.
- Langford, M. (1999). Basic Photography. Six edition. Oxford: Focal Press
- Lave, J. (1991). Situating Learning in Communities of Practice. Lauren B. Resnick, John M. Levine and Stephanie Teasley (Editör). In Perspectives on Socially Shared Cognition (63-82). Washington, D. C: American Psychological Association.
- Leymun, Ş. O., Odabaşı, H. F. ve Yurdakul, I. (2017). Eğitim Ortamlarında Durum Çalışmasının Önemi. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal Of Qualitative Research İn Education, 5(3), 369-385.
- Linfield, S. (2013). Acımasız Aydınlık, Fotoğraf ve Politik Şiddet (Çev: M. E. Uslu). İstanbul: Espas Yayınları.
- MEGSBTTKBA. (1988). Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Arşivi. Anadolu Gazetecilik Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi. Ankara.
- MEBTTKBA. (1989). İzmir Özel Fotoğrafçılık ve El Sanatları Meslek Kursları Fotoğraf Kursu Programı. Ankara.

- MEBTTKBA.(1990). Ahmet Özgüneş Özel Plastik Sanatlar Uygulama Merkezi Fotoğraf Kursu Programı. Ankara.
- MEBTTKBA. (1994).Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Çıraklık Dönemi Fotoğrafçılık Meslek Dalının Eğitim Programı. Ankara.
- MEBTTKBA. (1969). Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Arşivi. Özel Mektupla Renkli Fotoğraf Kursu Yönetmelik ve Programları. Ankara.
- MEBTTKBA. (2001). METGE Mesleki Ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi Fotoğrafçılık Alanı Dersleri Haftalık Ders Çizelgesi. Ankara.
- MEB. (2017). Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Radyo-Televizyon Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara.
- MEB. (2017).Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı (s. 30- 31). Ankara.
- Özdamar, G. (2005). Belgesel Fotoğrafın Propagandacı Tavrı: AFSAD Fotoğraf Dergisin’ndeki İşçi Fotoğraflarının İncelenmesi (1978-1979). Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, A. B. (2008). Bauhaus Okulu Ve Fotoğraf Sanatı.
<http://www.grafikerler.net/bauhaus-okulu-ve-fotoğraf-sanati-t19006.html> (Erişim tarihi: 27.02.2019).
- Özen, Y. (2003). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özendes, E. (2013). Osmanlı İmparatorluğu’nda Fotoğrafçılık (1839-1923). İstanbul: Yem Yayınları.
- Özerbaş, H. S. D. (2004). Durumlu Öğrenmenin Duygusal Zekâ Yeterliliklerinin Geliştirilmesine Etkisi Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özsoy, Y. (2007). Köy Enstitülerinde Öğretim Programları. Köy Enstitüleri-Amaçlar-İlkeler-Uygulamalar içinden (67-74). Ankara: Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları.

- Polat, E. (2010). Üniversitelerde Temel Fotoğraf Eğitimi İçin Bir Program Tasarısı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Robson, C. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri- Gerçek Dünya Araştırması. (Çev: Ş. Çınkır ve N. Demirkasımoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Saraç, Y. (2017). Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M.A Yekta Saraç'ın İletişim Fakültesi Dekanları Toplantısı Konuşma Metni. Ankara Yükseköğretim Kurulu Konferans Salonu.
- Selvi, K. Sönmez, B. ve Özüdoğru, F. (2011). John Dewey: Okul, Toplum ve Eğitim. I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde Sunulan Sözlü Bildiri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Sontag, S. (2008). Fotoğraf Üzerine (Çev: O. Akınhay). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Soysal, M. E. (1940). Kızılçullu Köy Enstitüsü Sistemi II.
- Sünbül, A. M. (2014). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Tokgöz, O. (2003). Türkiye’de İletişim Eğitiminin Elli Yıllık Bir Geçmişinin Değerlendirilmesi. <https://docplayer.biz.tr/2655361-Turkiye-de-iletisim-egitimi-elli-yillik-bir-gecmisin-degerlendirilmesi.html> (Erişim tarihi: 06.01.2019).
- Tör, V. N. (1940). “Fotoğrafa Dair Bir Fetva ve Bir Kaç Düşünce”. Ankara Halkevi II. Fotoğraf Müsabakası Şartları ve Geçen Yılki Fotoğraf Sergisi Kataloğu. Ankara.
- Tutkun, Ö. (tarihsiz). Bloom’un Yenilenmiş Taksonomisi Üzerine Genel Bir Bakış. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (s. 14-22) [.http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911421.pdf](http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911421.pdf) (Erişim tarihi: 06.01.2019).
- Tüzel, Ş. H. (2013). Türkiye ve Kanada (Ontorio Eyaletleri) Görsel Sanatlar Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması. Akdeniz Sanat Dergisi, 6(11), 155-165.
- Ünlü, İ. (2009). İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Sınıf Ortamında Durumlu Öğrenmenin Öğrencilerin Akademik Başarısına, Tutumuna ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vural, B. (2004). Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.
Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, M. T. (tarihsiz). Fotoğrafın Sanatla Olan İlişkisi.

https://www.academia.edu/37673689/Foto%C4%9Fraf%C4%B1n_Sanatla_Olan_%C4%B0li%C5%9Fkisi (Erişim tarihi: 19.04.2019).

Yılmaz, G. (2016). Durum Çalışması. M. Metin(Ed.), Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 261-285). Ankara: Pegem Akademi.

http-1. <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/ders/142847/basic-photography-temel-fotografcilik-eng/ders-ogrenme-ciktilari> (Erişim tarihi: 04.05.2019)

http-2. <http://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/fotograf/130/Page.aspx> (Erişim tarihi: 01.03.2019)

http-3. <http://fot.gsf.marmara.edu.tr/genel-bilgiler/> (Erişim tarihi: 01.03.2019).

http-4. <http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=> (Erişim tarihi: 20.04.2019).

http-5 <http://goruntuyonetmenleridernegi.org.tr/hakkimizda/> (Erişim tarihi: 12.05.2019).

www.tdk.gov.tr kelime: teknik (Erişim tarihi: 06.01.2019).

<http://megep.meb.gov.tr> (Erişim Tarihi: 04.04.2019).

<https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim tarihi: 24.01.2019).

<https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=30178> (Erişim tarihi: 28.01.2019).

<https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/226/sinema-ve-televizyon-bolumu/dersler> (Erişim tarihi: 28.01.2019).

<http://ilef.ankara.edu.tr/bolumler/rts/#dersler> (Erişim tarihi: 02.05.2019).

https://iletisim.ege.edu.tr/tr-4606/radyo-televizyon_ve_sinema.html (Erişim tarihi: 20.05.2019).

[http://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlence/?id=637529&bid=1137&birim=radyo__televizyon_ve_sinema__lisans_programi__\(orgun_ogretim\)](http://ebs.istanbul.edu.tr/home/izlence/?id=637529&bid=1137&birim=radyo__televizyon_ve_sinema__lisans_programi__(orgun_ogretim)) (Erişim tarihi: 20.05.2019).

<https://www.tfsf.org.tr/> (Erişim tarihi: 04.05.2019).

EKLER

EK-1:TÜRKİYE’DE KURULAN AMATÖR VE PROFESYONEL FOTOĞRAF DERNEKLERİ LİSTESİ

TFSF (Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu) Üyesi Olan Dernekler

- AFAD (Adana Fotoğraf Amatörleri Derneği-1979)
- AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği-1977)
- AFSAK (Alanya Fotoğraf Sanatı Kulübü Derneği-2008)
- AKFAD (Akşehir Fotoğraf Amatörleri Derneği-2005)
- AKFOD (Aksaray Fotoğrafçılar Derneği-2012)
- ANAFOD (İstanbul Anadolu Yakası Fotoğraf Sanatı Derneği-2013)
- ANFAD (Antalya Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-1986)
- ARKA PLAN (Arka Plan Fotoğraf Derneği-2016)
- BANFAD (Bandırma Fotoğraf Sanatı Derneği-1995)
- BASAF (Balıkesir Fotoğraf Sanatı Derneği-1999)
- BEYFOTODER (Beylikdüzü Fotoğraf Derneği-2012)
- BODFAD (Bodrum Fotoğraf Sanatı Derneği-2008)
- BUFSAD (Bursa Fotoğraf Sanatı Derneği-1986)
- BÜFOD (Büyükçekmece Fotoğraf Derneği-2010)
- ÇUF SAD (Çukurova Fotoğraf Sanatı Derneği-2014)
- DEFSAD (Denizli Fotoğraf Sanatı Derneği-2007)
- DFG (Düzce Fotoğraf Gönüllüleri Derneği-2011)
- EDFOD (Edremit Fotoğraf Sanatı Derneği-2015)
- EFOD (Edirne Fotoğraf Sanatı Derneği-1980)
- EFSA (Ege Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2003)
- EFSAD (Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği-1995)
- ERFOD (Erzurum Fotoğraf Sanatı Derneği-2010)
- FOTOFORUM (Fotoğraf Sanatı Derneği-1987)
- FOTOGEN (Fotoğraf Sanatı Derneği-1985)
- FOTOĞRAFMETRE (Fotoğraf, Film ve Gezi Derneği-2012)
- FOTOĞRAFYA (Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2002)
- FOTOSEL (Selçuklu Fotoğraf Sanatı Derneği-2007)
- FSK (Fotoğraf Sanatı Derneği-1994)

GAFSAD (Gaziantep Fotoğraf Sanatı Derneği-1988)
GFSD (Gölcük Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2008)
GİFOD (Giresun Fotoğraf Sanatı Derneği-2001)
GİFSAD (Gaziantep İpekyolu Fotoğraf Sanatı Derneği-2008)
İFOD (İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği-1986)
KAFSİD (Kapadokya Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2008)
KASK (Kocaeli Fotoğraf Sanatı Derneği-1980)
KEFSAD (Karadeniz Ereğli Fotoğraf Sanatı Amatörleri Derneği-2007)
KIFSAD (Kırklareli Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2010)
KONFAD (Konya Fotoğraf Amatörleri Derneği-1996)
KUFSAD (Kuşadası Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği)
MAFSAD (Malatya Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2009)
MARFOD (Marmaris Fotoğraf Dostları Derneği-1997)
MFD (Mersin Fotoğraf Derneği-1987)
MOF (Mersin Olba Fotoğraf Derneği-2011)
MUFSAT (Muğla Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2010)
NAFOD (Nazilli Fotoğraf ve Plastik Sanatlar Amatörleri Derneği-2006)
NİFAD (Niğde Fotoğraf Amatörleri Derneği-2010)
OFSAD (Ordu Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2018)
PANAF (Batman Pan Amatör Fotoğrafçılar Derneği)
SAGUSAD (Sakarya Güzel Sanatlar Derneği-1994)
SALFOD (Salihli Fotoğraf Derneği-2016)
SAMFAD (Samsun Fotoğraf Sanatı Derneği-2002)
SURETİALEM (Suretialem Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2012)
TEFOD (Tekirdağ Fotoğraf Derneği-2012)
TEFSAD (Tekirdağ Fotoğraf Sanatı Derneği-2007)
TFD (Tarsus Fotoğraf Derneği-2008)
UFAD (Ulusal Fotoğraf Amatörleri Derneği-2006)
YÜRÜÇEK (YÜRÜÇEK Doğa Sporları ve Fotoğraf Kulübü Derneği-2016)
ZEYFOD (Burhaniye Zeytin Fotoğraf Amatörleri Derneği-2001)

TFSF (Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu) Üyesi Olmayan Dernekler

ADAFAD (Adapazarı Fotoğraf Amatörleri Derneği-2009)
AFFD (Afyon Frig Fotoğraf Derneği-2014)
AHLAT (Ahlat Fotoğraf Sanatçıları Derneği)
ALFOD (Alanya Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2004)
ALFOD (Altın Oran Fotoğraf Sanatı Derneği-2017)
ALTINKARE (Altinkare Fotoğrafçılık ve Sinema Kulübü Derneği-2017)
ANAFOT (Anadolu Fotoğraf Derneği-2013)
ARFOD (Artvin Fotoğraf Sanatı Derneği)
ASFOD (Anadolu Selçuklu Fotoğraf Derneği-2016)
AYFOD (Aydın Fotoğraf Sanatı Derneği-2013)
BAYFOD (Bayburt Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2013)
BEAFSAD (Bergama Amatör Fotoğraf Sanatı Derneği-2009)
BEFSAD (Besni Fotoğraf Sanatı Derneği-2013)
BİDFOD (Bir Dünya Fotoğraf Gezi Kültür ve Turizm Derneği-2013)
BİFSAD (Birkare Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2016)
BOFSAD (Bolu Fotoğraf Sanatı Derneği-2010)
CİFSAD (Cizre Fotoğraf Sanatçıları Derneği)
ÇAFD (Çanakkale Amatör Fotoğrafçılar Derneği)
ÇAFDER (Çayırova Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2012)
ÇOFSAD (Çorum Fotoğraf Sanatı Derneği-2015)
DAFSAD (Darıca Fotoğraf Sanatı Derneği-2013)
DENFOT (Denizli Fotoğraf Derneği-2009)
DFSD (Değirmendere Fotoğraf Sanatı Derneği-2012)
DİFSAD (Diyarbakır Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2010)
DOĞADER (Niğde Doğa Fotoğrafçıları ve Doğa Sporları Derneği)
EÇFOD (Kütahya Evliya Çelebi Fotoğraf Derneği-2014)
EFAD (Elazığ Fotoğraf Amatörleri Derneği)
FOBSAD (Fotobahane Kültür ve Sanat Derneği)
FODER (Kıbrıs Türk Fotoğraf Derneği)
FOKUS (Fotoğraf ve Kültür Sanat Derneği-2010)
FOTOMEDYA (Adana Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2014)

FOTONO21 (Diyarbakır Fotoğraf Derneği-2016)
FRİZE (Fotoğraf Kültürü ve Sanatı Derneği)
GEFOD (Gelibolu Fotoğraf Derneği)
GEFODER (Göbeklitepe Fotoğraf Sanatı Derneği-2015)
GEFSAD (Gebze Fotoğraf Sanatı Derneği)
GEFSAK (Gelibolu Fotoğraf Sanatı Derneği)
GEZFOD (Giresun Gezgin Fotoğrafçılar Derneği-2011)
GÖRSEL KÜLTÜR (Görsel Kültür Derneği-2013)
GÜFSAD (Gümüşhane Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2010)
HAFSAD (Hatay Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2008)
HAFSİAD (Hatay Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2012)
Halikarnas BOFSAD (Halikarnas Bodrum Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2014)
HİFSAD (Hitit Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği)
ISFODER (Isparta Sanat ve Fotoğraf Derneği-2013)
ISKFAD (İskenderun Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneği-2013)
İFSAD (İnegöl Fotoğraf Sanatı Derneği-2008)
İFSAK (İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-1959)
İGDAR (Çorlu İki Günde Devri Alem Fotoğrafçılık Kulübü Derneği-2012)
KAFSAD (Kahramanmaraş Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2007)
KARDOF (Karaman Doğa Sporları ve Fotoğraf Gençlik Spor Kulübü Derneği-2010)
KARFOT (Karaman Fotoğraf Sanatı Derneği-2013)
KASFOT (Kastamonu Fotoğraf Sanatı Derneği)
KAYFOD (Kayseri Fotoğraf ve Sinema Derneği-2016)
LARENDE (Larende Fotoğraf Derneği-2017)
LFK (Lüleburgaz Fotoğraf Kulübü Derneği-2010)
MAFOD (Manisa Fotoğraf Derneği-2017)
MEFSAD (Mezopotamya Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-2012)
MKPFOD (Mustafakemalpaşa Fotoğraf Sanatı Derneği-2012)
MUDOF (Mut Doğa Sporları ve Fotoğraf Derneği-2011)
MUFSAD (Muş Fotoğraf Sanatı Derneği-2009)
MUSFOD (Muğla Sinema ve Fotoğraf Sanatı Derneği-2016)
NAFTUD (Nallıhan Fotoğraf Tutkunları Derneği)

OFKAD (Osmancık Fotoğraf Sinema Amatörleri ve Kültür Sanat Turizm Araştırma Derneği)
OFSAD (Osmaniye Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2011)
ORNİTOFOTO (Kuş ve Yaban Hayat Fotoğrafçıları Derneği)
 FSAD ( demiş Fotoğraf Sanatı Derneği-2015)
PFSD (Profesyonel Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2010)
RİFSAD (Rize Fotoğraf Sanatı Derneği)
SFK (Selçuklu Fotoğraf Kulübü Kültür ve Turizm Derneği-201)
SİFAD (Sinop Fotoğraf Amatörleri Derneği-1995)
SİFSAD (Siirt Fotoğraf ve Sanat Derneği-2010)
SİVSAD (Siverek Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2015)
SUFOD (Su Altı Fotoğrafçıları ve Filmcileri Derneği-2017)
SUFODER (Suu tu Fotoğraf Sanatı Derneği)
S FSAD (Sürmene Fotoğraf Sanatı Derneği)
şUFSD (şanlıurfa Fotoğraf Sanatı Derneği-2015)
TOFSAD (Tokat Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2015)
TUFOD (Turgutlu Kültür, Sanat, Eğitim ve Fotoğraf Sanatı Derneği-2010)
UFG (Urla Fotoğraf ve Sinema Gönüllüleri Derneği)
UFSAD (Uşak Fotoğraf Sanatçıları Derneği-2011)
UFSD (Uluslararası Fotoğraf Sanatı Derneği)
YAFOD (Yalova Fotoğraf Amatörleri Derneği)
ZFD (Zonguldak Fotoğraf Derneği)

Kaynak: <https://www.tfsf.org.tr/> (erişim tarihi: 04.05.2019)

EK-2: ANADOLU GAZETECİLİK LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

ANADOLU GAZETECİLİK LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERSLER	S İ N İ F L A R				
	Hazırlık	IX	X	XI	XII
1. Türkçe	4	-	-	-	-
2. Türk Dili ve Edebiyatı	-	2	5	5	5
3. Toplum Psikolojisi	-	-	2	-	-
4. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	-	1	1	1	-
5. Tarih	-	2	2	2	-
6. T.C.İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	1	1	2	-
7. Sanat Tarihi	-	-	2	2	-
8. Coğrafya	-	-	3	2	2
9. Matematik	-	2	2	2	2
10.Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	-	-	-	-	2
11.Fizik	-	3	-	-	-
12.Kimya	-	2	-	-	-
13.Yabancı Dil	27	4	5	5	5
14.Beden Eğitimi	2	1	1	-	-
15.Millî Güvenlik Bilgisi	-	-	1	-	-
16.Seminer	4	-	-	-	-
T O P L A M	37	18	25	21	16
1. Daktilografi	-	8	-	-	-
2. Ses ve Görüntü Kayıt Cihazları	-	4	-	-	-
3. Baskı Malzemeleri	-	2	-	-	-
4. Fotoğraf Uygulaması	-	10	-	-	-
5. Elektrik-Elektronik Bilgisi	-	2	-	-	-
6. İstatistik	-	-	2	-	-
7. Haber ve Haberleşme	-	-	2	4	-
8. Yazışma Tekniği	-	-	4	-	-
9. Temel Gazetecilik	-	-	2	-	-
10.Basın Tarihi	-	-	2	-	-
11.Araştırma ve Arşivleme	-	-	-	4	-
12.Kitle İletişimi ve Araçları	-	-	-	6	-
13.Gazete Yayın Tekniği	-	-	3	-	-
14.Ekonomi	-	-	-	3	-
15.Halkla İlişkiler	-	-	-	-	2
16.Anayasa ve Haberleşme Hukuku	-	-	-	4	2
17.Gazete Yazı Türleri	-	-	2	-	-
18.Metin Yazarlığı	-	-	-	-	6
19.Yayın Uygulamaları	-	-	-	-	16
T O P L A M		26	17	21	26
GENEL TOPLAM	37	44	42	42	42

- NOT : 1. Öğrenci kişilik hizmetlerini yürütmek üzere, öğretim programına alınan Rehberlik ve Eğitici Çalışmalar, haftalık ders saatleri dışında yürütülür. Rehberlik ve Eğitici Çalışmalarla ilgili faaliyetleri yürüten öğretmenler, bu görevlerine karşılık haftada 3 saat üzerinden ücretli ek ders görevi, yapmış sayılırlar. Bu ders görevi, haftalık zorunlu ek ders görevi içinde verilir ve ücret ödenir.
2. Türk Dili ve Edebiyatı dersinin X. ve XI.sınıflarda 2 saati, XII.sınıfta 1 saati Kompozisyon, diğer saatleri dil ve edebiyat çalışmalarına ayrılır
3. Ses ve Görüntü Kayıt Cihazları, Baskı Malzemeleri, Haber ve Haberleşme dersleri Yabancı Dil ile okutulacaktır.
4. Genel Bilgi dersleri grubunda Lise Edebiyat Kolu programı uygulanacaktır

**EK-3: ANADOLU GAZETECİLİK LİSESİ 9. SINIF FOTOĞRAF
UYGULAMASI ÖĞRETİM PROGRAMI**

Anadolu Gazetecilik Lisesi 9. sınıf fotoğraf uygulaması öğretim programı:
ÜNİTELER:
1-FOTOĞRAF MAKİNELERİNİN TÜRLERİ 2- FOTOĞRAF MAKİNELERİNİN GENEL PARÇALARI 3-FİLMLER 4-POZLANDIRMA 5-FOTOĞRAFTA GÖRÜNTÜNÜN ÇERÇEVELENMESİ 6-YAPAY AYDINLATMA 7-FİLTRELER V KULLANIMLARI 8-KARANLIK ODA 9- FOTOĞRAF UYGULAMALARI

Kaynak: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Arşivi. Anadolu Gazetecilik Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi. Ankara (MEGSBTTKBA, 1988, s. 4).

EK-4:

ANADOLU MESLEK VE MESLEK LİSESİ
FOTOĞRAFÇILIK ALANI
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

(PORTRE VE ÖZEL GÜN FOTOĞRAFÇILIĞI, BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI,
TANITIM FOTOĞRAFÇILIĞI, FOTOĞRAF LÂBORATUVAR HİZMETLERİ)

	DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ
HAZIRLIK SINIFI	Türkçe	4
	Yabancı Dil	24
	Beden Eğitimi	2
	Seçmeli Dersler	4
	TOPLAM	34

SINIFLAR/ DERS GRUPLARI	DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1
	Tarih	3	-	-
	Coğrafya	2	-	-
	Matematik	4	-	-
	Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-
	Fizik	2	-	-
	Kimya	2	-	-
	Yabancı Dil	6	4	4
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2
	Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	-
	Felsefe	-	-	2
	Beden Eğitimi	1	-	-
	TOPLAM	27	8	11

		DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF
M E S L E K A L A N D E R S L E R İ	ORTAK DERSLER	Temel Sanat Eğitimi	4	-	-
		Bilgisayar	-	2	-
		Araştırma Teknikleri	1	-	-
		Girişimcilik	-	2	-
		İnsan İlişkileri ve İletişim	-	2	-
	ORTAK ALAN DERSLER	Fotoğraf Tarihi ve Uygulama Alanları	1	-	-
		*Fotoğrafta Işık ve Renk	1	-	-
		Fotoğraf Makineleri ve Fotoğraf Çekimi	4	-	-
		Fotoğraf Kimyası ve Karanlık Oda	4	-	-
		TOPLAM	15	6	-
D E R S L E R İ	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	*İşletmelerde Beceri Eğitimi	-	22	29
		*Portre ve Özel Gün Fotoğrafçılığı	-	-	-
		*Basın Fotoğrafçılığı	-	-	-
		*Tanıtım (Reklam) Fotoğrafçılığı	-	-	-
		*Fotoğraf Laboratuvar Teknolojisi	-	-	-
		Fotoğraf Çekim Teknikleri	-	S	S
		Karanlık Oda Teknikleri	-	A	A
		Bilgisayarla Fotoğraf Teknolojisi	-	A	A
		Proje Uygulamaları/Atölye	-	T	T
		Fotoğrafın Kullanımı	-	-	-
D E R S L E R İ	TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Fotoğrafçılık Meslek Alanları	-	-	-
		Görüntü Düzenleme (Kompozisyon)	-	-	-
		Estetik	-	-	-
		Sanat Etkinliklerini İzleme	-	-	-
		MESLEK ALAN DERSLERİ TOPLAMI	15	28	29
		ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER	-	4	-
		GENEL TOPLAM	42	48	48
		REHBERLİK	1	1	1

NOT: (*) Sınıf Geçme Yönetmeliğinin 41. Maddesi uyarınca yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak dal dersini ifade eder.

Kaynak: METGE Mesleki Ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi Fotoğrafçılık Alanı Dersleri haftalık ders çizelgesi. Ankara (MEBTTKBA, 2001, s. 45).

EK-5: FOTOĞRAFÇILIK TEKNİKLERİ DERSİ DERS İÇERİĞİ

(haftalık ders saati 4) (40/9; 9 saat eğitimci ile çalışma, 31 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Sayısal İğne Deliği Fotoğraf Makinesi (Pinhole)	40/9	İğne deliği fotoğraf makinesini hazırlamak ve çekim yapmak
Çekim Ekipmanlarının Hazırlanması	40/15	Fotoğraf makinelerinin ayarlarını yapmak
Fotoğraf Makinesinde Temel Ayarlar	40/18	Beyaz dengesi, enstantane, diyafram, ASA / ISO ile temel fotoğraf makinesi değerlerini çekime uygun olarak ayarlamak
Temel Işık ve Kompozisyon	40/21	Ortamdaki ışık koşullarını ve kompozisyon kurallarını dikkate alarak fotoğraf çekmek
Temel Fotoğraf Çekimi	40/27	Temel fotoğraf çekim ve arşivleme işlemlerini yapmak
Bilgisayarda Fotoğraf Düzenleme	80/54	Sayısal fotoğrafları, bilgisayar ortamında fotoğraf düzenleme yazılımı aracılığıyla düzenlemek

Kaynak: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Radyo-Televizyon Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB,2017:16-17).

EK-6:

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ANADOLU MESLEK PROGRAMI
RADYO-TELEVİZYON ALANI
(TEKNİK YAPIM-YAYINI, KAMERAMANLIK, GRAFİK-ANİMASYON DALLARI)
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERİS (KATEGORİLERİ)	DERİSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERİSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (*)	5	5	5	5
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2
	TARİH	2	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	5	5	-	-
	FİZİK	2	2	-	-
	KİMYA	2	2	-	-
	BİYOLOJİ	2	2	-	-
	FELSEFE	-	2	2	-
	YABANCI DİL	5	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	-
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	2	-	-	-
	SAGLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-
TOPLAM		53	28	16	11
ALAN / DAL DERİSLE Rİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
	ALAN ORTAK DERİSLERİ				
	RADYO-TV YAPIMCILIĞI (*)	-	3	-	-
	TEMEL KAMERA	-	3	-	-
	VIDEO KURGU	-	4	-	-
	FOTOĞRAFÇILIK TEKNİKLERİ	-	4	-	-
	DAL DERİSLE Rİ				
	İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM (*)				
	TV PROGRAM TÜRLEİ (*)				
	İŞİK TEKNOLÜJİSİ				
	SES KAYDI VE KURGU SÜSÜ				
	KURGU TEKNİKLERİ VE ESTETİĞİ				
	RADYO-TELEVİZYON ELEKTRİK ELEKTRONİĞİ				
	SİNEMA TARİHİ				
	KAMERA TEKNİKLERİ (*)	-	-	18	26
	SES VE İŞİK				
	TELEVİZYON HABERCİLİĞİ				
	NESNE CANLANDIRMA (*)				
	TEMEL TASARIM				
	GÖRSEL EFEKT TEKNİKLERİ				
	ANİMASYONUN TEMELLERİ				
	SENARYO				
ALAN / DAL DERİS SAATLERİ TOPLAMI		2	14	18	26
SEÇİLEBİLECEK DERİS SAATİ SAYISI(**)		4	1	7	2
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	-	-	1
TOPLAM DERİS SAATİ		40	43	40	40

(*) Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yıl sonu başarı puanı ile başarıyla seçilemeyecek derslerdir.

(**)Tatim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları doğrultusunda seçmeli dersler tablosundan, öğrenim gördüğü alan/dallardan veya diğer alan/dallardan seçilecek derslerdir.

Kaynak: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Radyo-Televizyon Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB, 2017, s. 16-17).

EK-7: TEMEL FOTOĞRAF DERSİ DERS İÇERİĞİ

(haftalık ders saati 3) (40/12; 12saat eğitimci ile çalışma, 28 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Kültür Sanat Etkinlikleri	40/12	Sosyal gündem ve kültür sanat gündemini, alanı ile ilgili gelişmeleri ve yayınları takip etmek
Sayısal İğne Deliği Fotoğraf Makinesi (Pinhole)	40/9	Yaptığı sayısal iğne deliği fotoğraf makinesi ile tekniğine uygun çekim yapmak
Çekim Ekipmanlarının Hazırlanması	40/15	Çekime uygun fotoğraf makinesini seçerek uygun objektif ve yardımcı ekipmanları çekime hazır hâle getirmek
Fotoğraf Makinesinde Temel Ayarlar	40/24	Beyaz dengesi, enstantane, diyafram, ASA/ISO ile temel fotoğraf makinesi değerlerini çekime uygun olarak ayarlamak
Temel Işık ve Kompozisyon	40/21	Işık koşullarını ve kompozisyon kurallarını dikkate alarak fotoğraf çekmek
Temel Fotoğraf Çekimi	40/27	Temel fotoğraf çekim ve arşivleme işlemlerini yapmak

Kaynak: Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB, 2017, s.16-17).

EK-8:

**MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ANADOLU MESLEK PROGRAMI
GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI
(GRAFİK, FOTOĞRAF DALLARI)
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ**

DERİS KATEGORİLERİ	DERİSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERİSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI(*)	5	5	5	5
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2
	TARİH	2	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	6	5	-	-
	FİZİK	2	2	-	-
	KİMYA	2	2	-	-
	BİYOLOJİ	2	2	-	-
	FELSEFE	-	2	2	-
	YABANCI DİL	5	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	-
	GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-
TOPLAM		33	28	16	11
ALAN / DAL DERİS LER İ	ALAN ORTAK DERİS LER İ				
	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
	TEMEL TASARIM (*)	-	5	-	-
	TEMEL DESEN	-	4	-	-
	TEMEL FOTOĞRAF	-	3	-	-
	PERSPEKTİF	-	2	-	-
	DAL DERİS LER İ				
	İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM (*)				
	BİLGİSAYAR DESTEKLİ GRAFİK TASARIM (*)				
	DESEN				
	İLLÜSTRASYON				
	GRAFİK DESEN				
	GRAFİK VE SANAT TARİHİ				
	AMBALAJ TASARIMI				
	YAYIN GRAFİĞİ				
	FOTOĞRAF ÇEKİMİ (*)				
	BİLGİSAYARDA FOTOĞRAF				
	ÇEKİM TEKNİKLERİ				
	GÖRÜNTÜ YORUMLAMA				
	FOTOĞRAF SUNUMU				
	VIDEO ÇEKİMİ				
ALAN / DAL DERİS SAATLERİ TOPLAMI		2	14	22	28
SEÇİLEBİLECEK DERİS SAATİ SAYISI(**)		4	1	8	3
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	-	-	1
TOPLAM DERİS SAATİ		40	43	43	43

(*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yıl sonu başarı puanı ile başarıları sayılamayacak derslerdir.

(**)Tatim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları doğrultusunda seçmeli dersler tablosundan, öğrenim gördüğü alan/dallardan veya diğer alan/dallardan seçilecek derslerdir.

Kaynak: Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB, 2017, s. 16-17).

EK-9: FOTOĞRAF ÇEKİMİ DERSİ

(haftalık ders saati 8) (40/16; 16 saat eğitimci ile çalışma, 24 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Fotoğraf Çekim Organizasyonu	40/16	Fotoğraf çekim organizasyonu ve izni ile ilgili işlemleri yapmak
Farklı Mesafelerde Fotoğraf Çekimi	80/48	Alan derinliği etkisi ile farklı mesafelerden fotoğraf çekmek
Hareketli Konu Çekimi	80/48	Çekime uygun fotoğraf makinesini seçerek uygun objektif ve yardımcı ekipmanları çekime hazır hâle getirmek
Dış Mekânda Fotoğraf Çekimi	80/48	Ortam koşullarını gözетerek dış mekânda çekim yapmak
İç Mekânda (Stüdyo Dışında) Fotoğraf Çekimi	40/32	Stüdyo dışı iç mekân aydınlatması ile fotoğraf çekimi yapmak
Uzun Pozlama	40/32	Uzun pozlama tekniğine uygun fotoğraf çekmek
Stüdyo Fotoğrafı	80/64	Çekim konusuna göre stüdyo ortamında fotoğraf çekmek

Kaynak: Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB,2017:26-27).

EK-10: BİLGİSAYARDA FOTOĞRAF DERSİ

(haftalık ders saati 3) (80/54; 54 saat eğitimci ile çalışma, 26 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Bilgisayarda Fotoğraf Düzenleme	80/54	Sayısal fotoğrafları, bilgisayar ortamında fotoğraf düzenleme yazılımı aracılığıyla düzenlemek
Sayısal Manipülasyon	80/54	Sayısal fotoğraf üzerinde istenilen nitelikte kolaj/montaj, restorasyon ve manipülasyon işlemlerini yapmak

Kaynak: Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB,2017:30).

EK-11: ÇEKİM TEKNİKLERİ DERSİ

(haftalık ders saati 6) (80/60; 60 saat eğitimci ile çalışma, 20 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Tanıtım Fotoğrafı	80/60	Çekim konusuna uygun tekniği kullanarak tanıtım fotoğrafı çekmek
Perspektif Fotoğraf	80/48	Konunun özelliğine göre perspektif kurallarına uygun fotoğraf çekmek
Doğal Ortamda Fotoğraf	80/60	Doğal ortama ve doğal ortamdaki ışık koşullarına uygun teknikle fotoğraf çekmek
Deneysel Fotoğraf	80/48	Deneysel fotoğraf kapsamındaki çekim tekniklerine göre deneysel fotoğraf çekmek

Kaynak: Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara. (MEB,2017:28-29).

EK -12: GÖRÜNTÜ YORUMLAMA DERSİ

(haftalık ders saati3) (80/51; 51 saat eğitimci ile çalışma, 29 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Görsel Estetik	80/51	Kompozisyon kurallarına uygun fotoğrafları yorumlayarak çekim yapmak
Özgün Fotoğraf	40/36	Kompozisyon kurallarına uygun olmayan fotoğrafları yorumlayarak kompozisyon kurallarına aykırı fotoğraf çekmek
Kadraj	40/21	Fotoğraf tasarımı yaparken kadraj oluşturmak

Kaynak: Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara (MEB,2017, s. 28).

EK-13: FOTOĞRAF SUNUMU DERSİ

(haftalık ders saati 2) (40/24; 24 saat eğitimci ile çalışma, 16 saat öğrencinin kendi kendine çalışmasını ifade eder)

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Sunu ve Katalog Hazırlama	40/24	Müşterinin isteği doğrultusunda katalog ve sunu/gösteri hazırlamak
Portfolyo Hazırlama	40/24	Kişisel tanıtım dosyasını oluşturur ve güncellemek
Sergi Hazırlama	40/24	Sergi salonunun fiziksel şartlarını dikkate alarak fotoğraf sergisi hazırlamak

Kaynak: (MEB,2017:30-31).Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Grafik Ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı. Ankara

EK-14:İLETİŞİM FAKÜLTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜ OLAN ÜNİVERSİTELER

Üniversite Adı	Birim Grubu	Bölüm Adı	Üniversite Türü
Akdeniz Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Aksaray Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Anadolu Üniversitesi	İletişim Bilimleri Fakültesi	Sinema-Televizyon Bölümü	Devlet
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Ankara Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Atatürk Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Bahçeşehir Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Başkent Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Çukurova Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Ege Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Erciyes Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Fırat Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Galatasaray Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Gaziantep Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Giresun Üniversitesi	Tirebolu İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Gümüşhane Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Hacettepe Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
İbn Haldun Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İnönü Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
İstanbul Arel Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
İstanbul Aydın Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
İstanbul Bilgi Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Sinema Bölümü	Vakıf
İstanbul Medipol Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema	Vakıf

		Bölümü	
İstanbul Şehir Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
İstanbul Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İzmir Ekonomi Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Sinema Ve Dijital Medya Bölümü	Vakıf
Kadir Has Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Karabük Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Kastamonu Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Kocaeli Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Maltepe Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Maltepe Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Marmara Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Mersin Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Pamukkale Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio-Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Sakarya Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Selçuk Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Süleyman Demirel Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Uşak Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Üsküdar Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Yaşar Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Yeditepe Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Yozgat Bozok Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Radio, Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet

EK-15: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜ
TEMEL FOTOĞRAFÇILIK DERSİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

Haftalar	Konular
1. Hafta	Fotoğraf makinelerinin değişik ölçütlere göre sınıflandırılması ve Fotoğrafik görüntünün Tarihi
2. Hafta	Fotoğraf makinesi parçaları
3. Hafta	Diyafram ve örtücü
4. Hafta	Objektif ve türleri
5. Hafta	Objektif kalitesi, optik bozunumlar ve netleme sistemleri
6. Hafta	Fotoğraf makinesinin diğer parçaları
7. Hafta	Işık ve ışık ölçümü
8. Hafta	Pozlama modları
9. Hafta	Değişkenler arası bağıntılar
10. Hafta	Işığa duyarlı yüzey, özellikleri ve doğru pozlama, alternatif doğru pozlama
11. Hafta	Net alan derinliği ve hareketin kaydedilmesi
12. Hafta	Yardımcı fotoğrafik aksesuarlar ve Flaş kullanımı
13. Hafta	Kompozisyon
14. Hafta	Teknolojik gelişmeler ve sayısal fotoğraf

Kaynak: <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/ders/142847/basic-photography-temel-fotografcilik-eng/ders-icerik> (Erişim tarihi:07.05.2019)

EK-16: YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

İLETİŞİM FAKÜLTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜ MEZUNLARI VE MESLEK ÇALIŞANLARI İÇİN HAZLANANYARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde verilen Temel Fotoğrafçılık dersi ile ilgili olarak;

- 1- Size göre dersin amacı nedir/ ne olmalıdır?
- 2- Bu dersin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?
- 3- Sizce bu derste öğrendiğiniz bilgilerden en çok hangisini kullandınız ya da size bir yararı oldu mu?
- 4- Dersin işleyişi ile ilgili neler hatırlıyorsunuz?
- 5- Dersi anlamak için yeterince çaba sarf ettiğinizi düşünüyor musunuz?
- 6- Size göre bireysel projeler mi daha verimli yoksa takım çalışması mı?
- 7- Dersle ilgili teknik donanımın size yeterince kazandırıldığını düşünüyor musunuz?
- 8- Dersin eğitiminde olmazsa olmaz diye nitelendirdiğiniz bir şey var mı?
- 9- Sormak istediğim bir şey olursa tekrar görüşebilir miyiz?

İLETİŞİM FAKÜLTESİ SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜNDE TEMEL FOTOĞRAFÇILIK EĞİTİMİ VEREN ÖĞRETİM ELEMANLARI İÇİN HAZIRLANAN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde verilen Temel Fotoğrafçılık dersi ile ilgili olarak;

- 1- Bu derse yönelik başvurduğunuz ya da düzenlediğiniz yazılı bir eğitim programı var mı? Var ise bu programı alabilir miyim?
- 2- Size göre dersin amacı nedir/ ne olmalıdır?
- 3- Size göre dersin içeriği ne olmalıdır?
- 4- Sizce öğrencilerinizin en çok ihtiyaç duyacağı/fayda sağlayıcı konu nedir?
- 5- Dersin öğrenme-öğretme ve değerlendirme süreci nasıldır/ nasıl olmalıdır?
- 6- Öğrencilerinizin dersi anlamak için yeterince çaba sarf ettiğini düşünüyor musunuz?
- 7- Size göre bireysel projeler mi daha verimli yoksa takım çalışması mı?
- 8- Öğrencilerinizin yeterli teknik donanıma ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?
- 9- Bu dersin öğretim programı hazırlanırken dikkat edilecek hususlar nelerdir?
- 10- Bu konuda eklemek istediğiniz düşünceleriniz nelerdir?
- 11- Sormak istediğim bir şey olursa tekrar görüşebilir miyiz?

EK-17: GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU ÖRNEĞİ

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümünde Verilen Temel Fotoğrafçılık Dersinin Öğrencilerin Gereksinimlerine Uygunluğu, başlıklı bir araştırma çalışması olup, dersin, öğrencilerin gereksinimlerine uygunluğunu belirleme amacını taşımaktadır. Çalışma, Dilek Portakal tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile Sinema ve Televizyon Bölümü'nde okutulan Temel Fotoğrafçılık dersi işleyişine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, anket, görüşme ve ses kaydı yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan verileri, benden başka “tez izleme komitesi” üyeleri ile araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik aşamasında bana yardımcı olacak akademisyenler görecektir ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Sinema ve Televizyon bölümünden Dilek Portakal'a yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Dilek Portakal
Adres: Bahçelievler Mah.
Medeniyet Sok. 6/4
Tepebaşı/ Eskişehir
Cep [Tel:05389458891](tel:05389458891)
e-mail: dilekportakall@gmail.com

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:
İmza:
Tarih:

EK-18: İLETİŞİM FAKÜLTESİ SINEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ ANKET SORULARI

Bu anket soruları İletişim Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde verilen Temel Fotoğrafçılık eğitiminin öğrencilerin gereksinimlerine uygunluğu adlı tez çalışması için hazırlanmıştır.

Temel fotoğrafçılık dersi ile ilgili olarak;

1-Sinema sektöründe fotoğraf bilgisine yönelik becerilerden hangisine daha çok ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?

- a) Pozlama
- b) Aydınlatma
- c) Görüntü düzenleme
- d) Kontrol sistemleri
- e) Diğer(belirtiniz)

2-Dersinde edindiğiniz bilgilerle aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirebileceğinizi düşünüyorsunuz?

- a)Mahalli gazetede foto muhabirliği
- b)Reklam fotoğrafçılığı
- c)Görüntü yönetmenliği
- d)Diğer(belirtiniz)

3-Size göre aşağıdakilerden hangisi fotoğrafçılık dersi işleyişi için uygundur?

- a) Belirli bir kitaptan
- b) Uygulama
- c) Teori- uygulama-değerlendirme
- d) Diğer(belirtiniz)

4-Derste edindiğiniz bilgi ve beceriler doğrultusunda kendinizi sinema alanında aşağıdaki hangi alanlarda yeterli hissediyorsunuz. Neden?

- a)Görüntü yönetmeni
- b)Yönetmen yardımcılığı
- c)Kurgu
- d)Işık, aydınlatma

5-Aşağıda verilen sınıf içi teknik etkinliklerden hangisinin sınıf içinde kullanılmasını istiyorsunuz? Birden fazla işaretleyebilirsiniz.

- a)Tekrar alıştırması
- b)Soru cevap
- c)İkili ve grup çalışmaları
- d)Fotoğrafçılık ile ilgili kitap okumak
- e)Verilen ödevlerin sınıf içinde değerlendirilmesi
- f)Ödevle ilişkin görsellerin kullanılması
- g)Okul gezileri düzenlenmeli
- h)Diğer(belirtiniz)

6- Aşağıda verilenlerden hangisi ile dersi daha iyi anlayacağınızı düşünüyorsunuz?

- a)Takım çalışması yaparak
- b)Belirli bir kaynaktan okuyarak
- c)Uygulama yaparak ve geri bildirim olarak
- d)Diğer(belirtiniz)

7-Aşağıdakilerden hangisi temel fotoğrafçılık dersinde gerçekleştirilen bireysel projelerle ilgili olarak söylenebilir?

- a)Belirli bir konuya yönelmemi sağladı
- b) Fotoğrafın teknik konularındaki yeterliliğimi anlamamı sağladı
- c) Ürün dosyası hazırlamamı sağladı
- d) Sinema ve tv alanında gelişmemi sağladı

8-Temel fotoğrafçılık dersinde pozlama, netleme, fotoğraf makinesini tutmak, aydınlatma, filtre kullanımı gibi konuların ya da uygulamalı olarak öğrendiğinizi düşünüyor musunuz? Cevabınız evet ise nasıl ?

a)evet

b)hayır

.....

9-Görüntüyü kontrol etmeyi sağlayan teknik süreç ışık(aydınlatma) ve görmek konularıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi sizin için uygundur.

- a)Temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını detaylı bir şekilde öğrendim.
- b)Temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını yüzeysel bir şekilde öğrendim.
- c)Temel fotoğrafçılık dersinde teknik ışık ve görmek konularını uygulamalı bir şekilde öğrendim.
- d)Bu konuları hiç duymadım.

10-Ders kapsamında yapılan takım çalışmasında aşağıdakilerden hangisini öğrendiniz?

- a)Temel bilgilerim tazelendi

b)Bilmediğim konuları arkadaşlarıma danıştım

c)Takım ile öğrenme daha ilgi çekici ve eğlenceli ve kalıcıdır

d)Diğer(belirtiniz)

.....

11-Aşağıdakilerden hangisi teknik bilgilerin öğretilmesi açısından sizin için yararlıdır?

- a)Derse usta fotoğrafçılar konuk edilerek dersin anlatılması
- b)Öğrencileri web ortamına yönlendirilerek açıklanması
- c)Görsel anlatım yapılmadan doğrudan uygulamayla açıklanması
- d)Görsel kaynaklar içeren kitaplar ile anlatılması

EK-19: İLETİŞİM FAKÜLTESİ DIŞINDA SİNEMA VE TELEVİZYON BÖLÜMÜ OLAN ÜNİVERSİTELER

Üniversite Adı	Birim Grubu	Bölüm Adı	Üniversite Türü
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Akdeniz Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Sanat, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Altınbaş Üniversitesi	Güzel Sanatlar Ve Tasarım Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Ankara Müzik Ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	Sanat Ve Tasarım Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Antalya Akev Üniversitesi	Sanat Ve Tasarım Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Atatürk Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Batman Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Beykent Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
Beykent Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü (İngilizce)	Vakıf
Beykoz Üniversitesi	Sanat Ve Tasarım Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Bitlis Eren Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema-Televizyon Bölümü	Devlet
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Çankırı Karatekin Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Düzce Üniversitesi	Sanat, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Erciyes Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Gaziantep Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Hakkari Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Tv Bölümü	Devlet
Harran Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Güzel Sanatlar Ve Mimarlık Fakültesi	Sinema Bölümü	Vakıf
Işık Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
İstanbul Ayvansaray Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Sanat Ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
İstanbul Gelişim Üniversitesi	İktisadi, İdari Ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Radyo Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İstanbul Kültür Üniversitesi	Sanat Ve Tasarım Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf
İstanbul Okan Üniversitesi	Sanat, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Vakıf

İstanbul Rumeli Üniversitesi	Sanat Ve Tasarım Fakültesi	Radyo Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İstinye Üniversitesi	İktisadi, İdari Ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
İzmir Demokrasi Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Kafkas Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Tv Bölümü	Devlet
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Sanat, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi	Radyo, Televizyon Ve Sinema Bölümü	Devlet
Kastamonu Üniversitesi	Güzel Sanatlar Ve Tasarım Fakültesi	Sinema-Tv Bölümü	Devlet
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Maltepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Bölümü	Vakıf
Mardin Artuklu Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema-Tv Bölümü	Devlet
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Niğantaşı Üniversitesi	Sanat Ve Tasarım Fakültesi	Radyo Televizyon Ve Sinema Bölümü	Vakıf
Ordu Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Sinema Ve Televizyon Bölümü	Devlet

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Dilek PORTAKAL
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı : Espiye / 08.07.1989
E-Posta :dilekportakall@gmail.com

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2015, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü
- 2010, Giresun Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Radyo ve Televizyon Yayıncılığı Ön Lisans Programı
- 2006, Espiye 75. Yıl Çok Programlı Lisesi